

Stimuleringsplan

Noord Limburg Oost

provincie limburg

GEBIEDSBESCHRIJVINGEN NOORD LIMBURG OOST

1	De Mookerheide en de Sint-Jansberg	3
1.1	Beschrijving regio	3
1.2	Ontwikkelingsrichting regio	3
1.3	Beschrijving deelgebieden	4
2	DE KROONBEEK EN HET NIERSDAL	9
2.1	Beschrijving regio	9
2.2	Ontwikkelingsrichting regio	9
2.3	Beschrijving deelgebieden	10
3	SIEBENGEWALD EN OMGEVING	15
3.1	Beschrijving regio	15
3.2	Ontwikkelingsrichting regio	15
3.3	Beschrijving deelgebieden	16
4	STUIFZANDGEBIED GENNEPERHEIDE EN HEUKELOMSCHHE HEIDE	18
4.1	Beschrijving regio	18
4.2	Ontwikkelingsrichting regio	18
4.3	Beschrijving deelgebieden	20
5	STUIFDUINGEBIED BERGERHEIDE EN WELLSCHHE HEIDE	28
5.1	Beschrijving regio	28
5.2	Ontwikkelingsrichting regio	28
5.3	Beschrijving deelgebieden	30
6	STUIFZANDGEBIED LOOIERHEIDE EN DE HAMERT	37
6.1	Beschrijving regio	37
6.2	Ontwikkelingsrichting regio	37
6.3	Beschrijving deelgebieden	38
7	DE DORPERHEIDE, HET STRAELENSCHHE BROEK EN HET VREEWATER	45
7.1	Beschrijving regio	45
7.2	Ontwikkelingsrichting regio	45
7.3	Beschrijving deelgebieden	46
8	boerenheide, landgoed Arcen EN ravenvennen	52
8.1	Beschrijving regio	52
8.2	Ontwikkelingsrichting regio	52
8.3	Beschrijving deelgebieden	53
9	HET SCHANDELOSCHE BROEK EN HET ZWARTWATER	58
9.1	Beschrijving regio	58
9.2	Ontwikkelingsrichting regio	58
9.3	Beschrijving deelgebieden	59
10	STEILRAND VENLO, TEGELEN EN BELFELD	62
10.1	Beschrijving regio	62
10.2	Ontwikkelingsrichting regio	63
10.3	Beschrijving deelgebieden	64

1. De Mookerheide en de Sint-Jansberg

1.1. Beschrijving regio

De regio is onderdeel van het stuwwallencomplex van het Rijk van Nijmegen. Het gebied is reliëfrijk waardoor er veel gradiënten droog/nat en voedselrijk/voedselarm aanwezig zijn. Mede door deze afwisseling bezit het gebied hoge natuurwaarden. Vrijwel de gehele regio is dan ook opgenomen in de PES.

Het grootste deel van de regio bestaat uit infiltratiegebied dat voornamelijk met bos is bedekt. Aan de hellingvoet van de Sint-Jansberg bevindt zich een kwelzone. Een knelpunt vormt de verdroging in het gebied veroorzaakt door de Mookerplas.

De bossen worden afgewisseld door heide en kleinschalige agrarische gronden. Deze landschappelijke afwisseling in combinatie met de ligging nabij Nijmegen maakt dat de regio te maken heeft met een hoge recreatiedruk, met name in de omgeving van de Mookerhei en de Sint-Jansberg. Opvallend is de vele bebouwing in hoogwaardig bos.

De bossen ten noorden van de Mookerhei zijn bossen van droge arme zandgronden. Deze bossen bestaan voor een belangrijk deel uit naaldhout. Op de Sint-Jansberg komen structuurrijke oude loofbossen voor met bijzondere vegetaties op lemige zandgronden. Fragmenten van het Parelgras-Beukenbos zijn aan te treffen op de meer rijkere gronden. In de dalkommen treft men bronbeken met waardevolle bronvegetaties aan. Vrijwel de gehele regio is kerngebied voor reptielen (Gladde slang, Zandhagedis, Hazelworm) en amfibieën (Alpenwatersalamander, Kamsalamander, Rugstreeppad). Daarnaast is de regio van belang als leefgebied voor vleermuizen en vogels van zowel bos als heide (Boomklever, Groene specht, Boomleeuwerik, Tapuit, Nachtzwaluw). Met name het zuidelijk deel van de regio is een belangrijk leefgebied voor de Das.

1.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor regio Mookerheide/Sint-Jansberg wordt de volgende ontwikkeling voorgesteld:

- behoud en verdere ontwikkeling van waardevolle natuur gebonden aan bron- en kwelmilieus; behoud en waar mogelijk versterken van de huidige waarden die zijn gebonden aan bossen, afgewisseld met structuurrijke heideterreinen;
- de verspreid liggende heideterreinen (Mulderskop, Heumense Schans, Korendal, Mookerschans, Mookerheide) onderling verbinden door een heide-corridor (o.a. via de Gemeenteheide tussen Mookerschans en Mookerheide);
- toepassen van natuurgericht bosbeheer met name op de hellingen;
- omvormen van naaldhoutbos naar een meer natuurlijk bos en plaatselijk in structuurrijke heide;
- toepassen van geïntegreerd bosbeheer in de multifunctionele bossen;
- verminderen van recreatiedruk op de hellingen in verband met kwetsbare vegetatie;
- anti-verdrogingsbeleid dient gestimuleerd te worden in samenhang met de kwelzone in de Geuldert en de Diepen (regio 2) (m.n. afdammen en opstuwen van waterlopen);
- verminderen van de barrièrewerking die de N271 heeft voor sommige diersoorten zodat er uitwisseling kan plaatsvinden tussen het Maasdal en de hogere gronden;
- afstemmen van inrichting en beheer van grensoverschrijdende natuurgebieden in de provincie Gelderland en Duitsland;
- onderzoeken of het mogelijk is een grote begrazingseenheid te vormen (min 500 ha) in combinatie met gebieden in Duitsland en provincie Gelderland.

1.3. Beschrijving deelgebieden

NLO1.02A Spoorberm Molenhoek

Beschrijving

Het gebied bezit een bijzondere flora en fauna. De westelijke berm is een talud, begroeid met naald- en loofhout (enkele oude eiken). De oostzijde, grenzend aan het heidegebied Mulderskop is een overgang van droge, vergraste heide naar redelijk ontwikkeld droog grasland. Hier staan onder meer Donderkruid, Wilde tijm, Grote bremraap, Kruipbrem en Stekelbrem. Het emplacement van Molenhoek is een goed ontwikkeld droog, voedselarm grasland met o.a. Torenkruid en Dwergviltkruid. Het gebied heeft een functie als leefgebied en voortplantingsplaats voor de Zandhagedis. Aan de rand van het Korendal is in 1996 de Rouwmantel waargenomen.

Aandachtssoorten

Torenkruid, Grote bremraap, Zandhagedis (spoorberm)

NLO1.03A Mulderskop

Beschrijving

Het gebied bestaat uit een vergraste heidevegetatie. Plaatselijk is de heide dichtgegroeid met bomen. Samen met het heidegebied ten noorden van de provinciegrens (boswachterij Groesbeek) is het kerngebied voor reptielen (Zandhagedis, Hazelworm en Gladde slang) en leefgebied van de Das. De Mulderskop is van belang voor de in dit gebied broedende Nachtzwaluw. Daarnaast is het broedgebied voor Geelgors, Boomleeuwerik, Groene specht, Boompieper en Roodborsttapuit. Ook voor dagvlinders is de Mulderskop belangrijk. Het is de enige vindplaats buiten het Mergelland waar de Sleedoornpage is waargenomen. Andere soorten die aangetroffen zijn: Bruine eikenpage, Heideblauwtje en Bruin blauwtje.

Aandachtssoorten

Zandhagedis, Heideblauwtje, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit

NLO1.04B Bethanië

Beschrijving

Het gebied is zwak tot matig hellend en bestaat uit gemengd droog naald/loofhoutbos. Plaatselijk zijn er nog restanten van het oorspronkelijke Wintereiken-Beukenbos. Daarnaast zijn vermeldenswaardig de grote aantallen van Boomklever en Glanskop, diverse spechtensoorten en roofvogels. De in Noord-Limburg schaars voorkomende Vuurgoudhaan komt hier eveneens voor. Het gebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van de Das. Langs de Heumense Baan groeien voor Noord-Limburg zeldzame plantensoorten: Muursla en Grote Keverorchis (beide RL1). Verspreid in het bosgebied komen kleine restanten van droge heidevegetaties voor.

Aandachtssoorten

Bruine eikenpage, Zandhagedis

NLO1.06D Mookerheide-Papenberg

Beschrijving

Op het plateau van het stuwwalcomplex groeit overwegend gemengd naald- en loofbos. Er komen diverse aan bossen gebonden vogels voor, als Spechtensoorten, Boomklever en Glanskop en roofvogels. Opvallend is het grote aantal Bonte vliegenvangers op de Papenberg. Tevens komt hier de Zandhagedis voor en is het leefgebied van de Das. In de poel grenzend aan de Heumense Schans komt de Groene kikker en de Alpenwatersalamander voor. In het uiterste zuidoosten van het gebied ligt een voormalige zand- en grindgroeve (Gea-object). Deze groeve is deels begroeid met droge, door Calluna gedomineerde heide. Ook elders verspreid in het bosgebied komen kleine restanten van droge heidevegetaties voor. Floristisch gezien is het bosgebied van minder betekenis. Herstel van de Gemeenteheide biedt goede migratie mogelijkheden tussen de Mookerschans en de Mookerheide van soorten gebonden aan structuurrijke heide zoals de Zandhagedis. Langs een aantal bermen in en nabij Bisselt (een villapark in het bos) staan enkele bijzondere

planten zoals Lelietje-van-Dalen, Gele dovenetel en Dalkruid. In de omgeving van de Mookerschans is een sterke recreatiedruk.

Aandachtssoorten

Bruine eikenpage, Zandhagedis

NLO1.07A Heumense Schans-Korendal

Beschrijving

Het Korendal is een ca. 10 hectaren groot heidegebied op een voor zandwinning afgegraven stuk van de stuwwal. De sterk vergraste droge heide wordt begraasd door schapen. Aan het Korendal grenst de Heumense Schans, eveneens een vergraste droge heide. Dit gebied wordt begraasd door Galloway koeien. Beide heidegebieden zijn kerngebied voor reptielen en amfibieën vanwege het voorkomen van o.a. Zandhagedis en Rugstreeppad. Bijzondere vogelsoorten in het gebied zijn Boomleeuwerik en Roodborsttapuit. Een bijzondere dagvlinder is de Heivlinder. In het gebied is sprake van een sterke recreatiedruk.

Aandachtssoorten

Boomleeuwerik, Zandhagedis

NLO1.08C Bisselt met het Zwaantje

Beschrijving

Het reservaatgebied bestaat uit akkers en grasland. Het gebied het Zwaantje bestaat uit akkers en een groeve. Deze voormalige groeve bezit een gevarieerde flora. Het gebied is kerngebied voor reptielen en amfibieën.

NLO1.08Cp Bisselt met het Zwaantje

Beschrijving

Het reservaatgebied bestaat uit akkers en grasland. Het gebied het Zwaantje bestaat uit akkers en een groeve. Deze voormalige groeve bezit een gevarieerde flora. Het gebied is kerngebied voor reptielen en amfibieën.

NLO1.09A Schraalgraslanden nabij het Zwaantje

Beschrijving

Op het plateau tussen Bethanië en Bisselt liggen, door bos omgeven, kleine graslanden. In het gebied is de Bruine eikepage aangetroffen. Het Zwaantje is een restant vochtige heide en is een belangrijk leefgebied voor amfibieën (o.a. Kamsalamander en Alpenwatersalamander).

Aandachtssoorten

Alpenwatersalamander, Bruine eikenpage

NLO1.10B

Startse Dal

Beschrijving

Tussen de Mookerheide en het Zevendal ligt het Startse Dal. De steile hellingen zijn hier grotendeels begroeid met oude loofbossen. Plaatselijk kan de lössbodem vochtig zijn door een schijngrondwaterspiegel. De vochtige delen behoren tot het leefgebied voor amfibieën. In het bos komt de Groene specht voor. Het uiterste zuidoosten van dit bos, nabij het Molendal, bestaat uit Eiken-Haagbeukenbos op voedselrijke bodem onderaan de dalwand. De ondergroei is goed ontwikkeld met Gevlekte aronskelk en Bleeksporig bosviooltje. Aan de rand van dit bos staat de met uitsterven bedreigde Brede groene bermzegge. Bovenaan het Startse Dal ligt een grotendeels met berken begroeide droge heide. Ook elders in het bosgebied liggen kleine, meest droge, heiderestanten en graslandjes. De floristische waarden zijn hier beperkt. Ten noorden van de Mookerheide ligt het Herrendal. Op de hellingen van dit droogdal staat overwegend droog en soortenarm naald- en loofbos met kleine restanten oud loofbos. In de ondergroei staat plaatselijk Gevlekte aronskelk en Ruige veldbies.

Aandachtssoorten

Zandhagedis, Slanke sleutelbloem

NLO1.12Gb

Plasmolen

Beschrijving

Dit beheersgebied bestaande uit graslanden is een belangrijke groeiplaats voor zowel droge als vochtige tot natte vegetaties. De vochtige en natte vegetaties met name langs de slootkanten. Het gebied behoort tot het leefgebied van de Das.

NLO1.13Cp

Riethorst

Beschrijving

Het natuurontwikkelingsgebied bestaat uit een aantal vochtige graslanden en enkele akkers gelegen tussen de Mookerheide en de Rivierduintjes langs een oude meander. Het is een belangrijk gebied voor zowel vochtige vegetaties (langs slootjes en in vochtige weilanden) en droge vegetaties. Daarnaast is het foerageergebied voor de Das. Langs de Mookse Molenbeek staan Stijve zegge en Echte koekoeksbloem.

NLO1.14A

Mookerheide

Beschrijving

De Mookerheide ligt op een uitloper van de stuwwal van Nijmegen. Het is een droge heidevegetatie op zeer reliëfrijk terrein. De heide is ten dele vergrast en wordt begrast door schapen en runderen. De Mookerheide is kerngebied voor droge vegetaties. Deze droge vegetaties zijn tevens van belang voor de aanwezige reptielen: Zandhagedis, Gladde slang en Hazelworm. Een deel van het leefgebied van deze soorten ligt in de aangrenzende bossen. Vanwege de hoge recreatiedruk komen er weinig vogelsoorten voor (Geelgors, Boomleeuwerik en Groene specht). Floristisch is de Mookerheide minder waardevol.

Aandachtssoorten

Boomleeuwerik, Gladde slang

NLO1.16A

Zevendal

Beschrijving

Het Zevendal is een kleinschalig landschap (akkers en grasland). Het gebied bezit enkele kleine landschapselementen, waaronder houtwallen en holle wegen. Het is een belangrijk foerageergebied voor de Das, die een burcht heeft tegen de bosrand van de Kiekberg. Floristisch is het momenteel van weinig betekenis, maar het is kansrijk voor vestiging van bijzondere planten.

Beschrijving

Het gebied bestaat uit (helling)bossen met daarin enkele bronnen en beekdalen (Mookse Molenbeek en Helbeek). De hellingen van de Kiekberg zijn begroeid met afwisselend naaldbos en gemengd naald-loofbos. De lössbodem is plaatselijk nat door de aanwezigheid van een schijngrondwaterspiegel. De hoger gelegen, drogere bosdelen bestaan overwegend uit naaldbos, plaatselijk Eiken-Beukenbossen. De bodem bevat hier minder löss en bestaat grotendeels uit een lemige zandbodem. In het dal van de Mookse Molenbeek tussen de Kiekberg en de Sint-Jansberg liggen bronnetjes. Aan beide zijden van de beek hebben zich vochtige en natte bossen ontwikkeld met een rijke en gevarieerde flora zoals Bosanemoon, Dubbelloof, Witte klaverzuring en Ruige veldbies. Op enkele plekken in de omgeving van de bronnen staan onder meer diverse Zegge- en Biessoorten, Boswederik, Groot heksenkruid, Paarbladig goudveil en Gevlekte aronskelk. De beekbegeleidende vochtige bossen zijn van belang voor vleermuizen. De lemige zandbodem van de Sint-Jansberg is overwegend begroeid met Beukenbos. De bosflora herbergt onder meer Bosanemoon, diverse Biessoorten en Hulst. De faunistische waarden zijn hoog. De ijskelder is een belangrijk onderdeel van het leefgebied voor vleermuizen. Hier overwintert o.a. de Grijs Grootoor-vleermuis. Voor bosvogels is het eveneens een belangrijk gebied. Bijzondere soorten zijn Geelgors, Groene specht, Bosuil, Steenuil en Torenvalk. Het meest oostelijke smalle deel verbindt de Sint-Jansberg met het Reichswald (D). Ook onderaan de Sint-Jansberg, op de steile, beboste zuidhelling, liggen eveneens enkele bronnen met bronbos, diverse beekjes en vijvers. Het meest waardevolle deel is de overgang naar de Geuldert en De Diepen, een geleidelijke overgang van droog naar vochtig. Hier zijn de soortenrijke bronbossen en Vogelkers-Essenbossen aan te treffen. De vochtige loofbossen bevatten een rijke ondergroei met naast de hierboven reeds genoemde soorten ook Gele dovenetel, Dalkruid, Bleke zegge en Mispel. Op één plaats is de Zwartblauwe rapunzel aangetroffen. Het centrale, best ontwikkelde deel herbergt o.a. Gewone dotterbloem³, Paarbladig goudveil, Koningsvaren, Groot heksenkruid, Reuzenpaardestaart en Boswederik. De vochtige bossen zijn belangrijk voor amfibieën (Kamsalamander). De natte delen zijn belangrijk voor water- en moerasvogels. Hier leven Nachtegaal, Bosrietzanger en Kleine karekiet. Nog oostelijker liggen enkele vijvers met daaromheen vochtige bossen. De oevervegetaties van deze vijvers zijn goed ontwikkeld. Naast de gangbare oeverplanten zoals diverse Zeggen en Biessoorten en Dubbelloof. In de vochtige tot matig droge loofbossen rondom de vijvers komen Dalkruid, Witte klaverzuring, Bleeksporig bosviooltje en Gele dovenetel voor. Het gehele deelgebied is onderdeel van het leefgebied (aanwezigheid van een burcht) van de Das.

Beschrijving

Grasland, meest zuidoostelijke uitloper van het Gelders plateau. Het gebied grenst aan het Duitse Reichswald. Hier kan men het Bruin blauwtje aantreffen.

Aandachtssoorten

Bruin blauwtje

Beschrijving

Kleinschalig landschap, bestaande uit akkers, is gelegen aan de voet van de Kiekberg. Het gebied bezit enkele kleine landschapselementen waaronder houtwallen. Het behoort tot het foerageergebied van de Das. Floristisch van minder belang, maar kansrijk voor vestiging van bijzondere planten.

NLO1.20D

Mookerschans

Beschrijving

Het bosgebied van de Mookerschans bestaat grotendeels uit loofbos en gemengde loof- en naalldhoutaanplant. De bossen liggen op de hellingen van het Nijmeegse stuwwalcomplex. Hier ligt ook het verdedigingswerk de Mookerschans waar de Zandhagedis voorkomt. De recreatieve druk is hier groot.

Aandachtssoorten

Zandhagedis, Slanke sleutelbloem

NLO1.22A

Geuldert

Beschrijving

Aan de voet van de Sint-Jansberg ligt dit waardevolle moerasgebied. Het is een door kwel en afvloeiing (van de Sint-Jansberg) gevoed Elzen- en Berkenbroekbos. De Geuldert is een belangrijke groeiplaats voor vochtige en natte vegetaties. In het broekbos zijn onder meer Dotterbloem, Zompzegge, Wateraardbei, Koningsvaren en Reuzenpaardestaart gevonden. Zowel in als langs het moeras staan Galigaan, Moerasvaren (beide RL2), Stijve zegge en Wilde gagel (beide RL3). Tevens is het kerngebied voor amfibieën (Alpenwatersalamander) en is het leefgebied van de IJsvogel. Voor vleermuizen en de Waterspitsmuis is de Geuldert als leefgebied eveneens van belang. Het westelijk deel van de Geuldert nabij Plasmolense Hof bestaat uit wilgenstruweel met een sterk fluctuerend waterniveau. Als gevolg daarvan is het gebied botanisch minder goed ontwikkeld. Over het geheel genomen is het moerasgebied sinds 1965 verdroogd. Gevolg hiervan is het periodiek droogvallen en de achteruitgang in soortenrijkdom wat planten betreft. Oorzaken van de verdroging zijn waarschijnlijk de wateronttrekking (Mookerheide en Plasmolen), de waterbehoefte van de landbouw en de ontgroning waardoor de Mookerplas ontstaan is.

NLO1.23CR

Ketelwald

Beschrijving

NLO1.23CR betreft een, tot voor kort ontbrekende, schakel in het grensoverschrijdende Ketelwald. Het verbindt de Sint Jansberg met het Reichswald.

2. DE KROONBEEK EN HET NIERSDAL

2.1. Beschrijving regio

Het gebied tussen het Reichswald en de Gennepheide is een dalvormige laagte die hoofdzakelijk uit zandgronden bestaat. Het open landschap was lang geleden stroomgebied van de Maas en de Rijn. De rivier had een eroderende werking op het stuwwallencomplex. Hellingmateriaal dat daarbij vrijkwam bleef aan de hellingvoet liggen. Op die plaatsen stagneerde het grond en oppervlaktewater waardoor moerassen ontstonden en plaatselijk veenvorming optrad. Dit proces werd bevorderd door het optreden van kwel aan de onderrand van het plateau.

Kwel is ook nu nog aanwezig. De Sint-Jansberg en het Reichswald zijn belangrijke infiltratiegebieden voor kwelgebieden in het noordelijk deel van de regio.

De Niers stroomt door een voormalige Rijnmeander en heeft een vrijwel geheel natuurlijke loop. Aan beide zijden van de Niers vinden we open oud cultuurlandschap (oude bouwlanden). De openheid is kenmerkend voor dit gebied en voor het jonge cultuurlandschap nabij Zelder. In de omgeving van Milsbeek en Zelder wordt het microreliëf gevormd door de veelal beboste rivierduinen. Het vrij diep ingesneden dal van de Niers bezit markante terraswanden. De schrale en droge omstandigheden van de beboste rivierduinen van de Zeldersche Driessen en Hammsche Bruch (Duitsland) vormen een contrast met de overige gronden op de dalbodem van de Niers (natte en voedselrijke milieus).

De regio is voor het grootste deel in gebruik door melkveehouderijbedrijven. Vanaf de late Middeleeuwen is men begonnen met het ontginnen van gronden voor de landbouw. Natte gebieden werden gedraineerd. Ten zuiden van de Ringbaan is de veehouderij meer intensief. Verdroging van kwelgebieden door ontwatering, vermessing en vervuiling van vooral oppervlaktewater zijn het gevolg van de intensieve landbouw. Hierdoor zijn onder andere de morfologische kenmerken en de waterkwaliteit van de beken achteruitgegaan.

De regio bezit belangrijke natuurwaarden, ontstaan als gevolg van de grote contrasten in gradiënten. In het hele gebied bevinden zich belangrijke leefgebieden voor reptielen, amfibieën, zoogdieren, planten en vogels.

2.2. Ontwikkelingsrichting regio

De grote contrasten in gradiënten zijn het uitgangspunt voor ontwikkelingen in regio Kroonbeek en Niersdal. De volgende ontwikkeling wordt nagestreefd:

- optimaal benutten van de kwelgebieden Koningsven, Tielebeek en Kroonbeek door het ontwikkelen van kwelafhankelijke natuur;
- behoud en verdere ontwikkeling van natte voedselrijke milieus in het Niersdal;
- behoud en ontwikkeling van de aan schrale en droge omstandigheden gebonden flora en vegetatie van rivierduinen;
- versterken van de ecologische structuur door de kwelgebieden te verbinden met het Maasdal. Natuurvriendelijke inrichting en beheer van beekoevers en verbetering van waterkwaliteit en -kwantiteit maken het mogelijk om een natte verbinding te realiseren;
- versterken van grensoverschrijdende relaties tussen het Koningsven en het Reichswald en tussen het Niersdal en het Reichswald via de Schraveltsche beek. Deze laatst genoemde verbinding maakt onderdeel uit van de gewenste ecologische verbinding tussen De Maasduinen en het Reichswald (zie ook ontwikkelingsrichting van regio 3 en 4);
- verminderen barrièrewerking N271 en Zwarteweg;
- behoud en versterking van het kleinschalige landschap rond Milsbeek.

2.3. Beschrijving deelgebieden

NLO2.01A Rivierduintjes Startse Dijk

Beschrijving

De rivierduinen zijn ontstaan als gevolg van sedimentatie van (rivier)zand. Op de droge en kalkarme zandgrond is een waardevolle flora ontstaan. Zeldzame planten als Voorjaarsganzerik en Wilde tijm (beide RL1) zijn in het gebied te vinden. Daarnaast groeit er Echte kruisdistel, Stijf barbarakruid, Borstelgras en Klein tasjeskruid.

Aandachtssoorten

Voorjaarsganzerik

NLO2.04B De Zevenbergen

Beschrijving

Met Berken-Zomereikenbos begroeid rivierduinencomplex. Het bos is omringd door een recreatieplas. In het bos, dat wordt gebruikt voor de houtproductie, komen Nachtegalen voor. Zowel geomorfologisch als archeologisch is het gebied waardevol.

NLO2.05C De Diepen

Beschrijving

Het reservaatgebied De Diepen is een kwelgebied als gevolg van de lokale (ondiepe) grondwatersystemen. Floristisch gezien zijn de slootkanten het best ontwikkeld met een rijke en gevarieerde plantengroei. Met name de oevers van de Tielebeek zijn goed ontwikkeld met diverse Zeggensoorten (o.a. Stijve zegge RL2 en Snavelzegge RL3). In de beek staat het zeldzame Groot bronkruid. Faunistisch bezit het gebied bijzondere betekenis voor amfibieën (o.a. Kleine watersalamander) en als foerageergebied van de Das. Het Dambordje komt in de nabije omgeving voor.

Aandachtssoorten

Gevlekte orchis

NLO2.05CR De Diepen

Beschrijving

NLO2.05CR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO2.05C. Hoewel het deelgebied iets hoger gelegen is dan het eerder begrensde deel van De Diepen kent het periodiek nog een vrij hoge grondwaterstand. Er zal in het gebied een natuurlijke gradiënt van droog/vochtig naar nat ontstaan, wat een meer gevarieerd en compleet ecosysteem oplevert voor verschillende soorten zoals Kamsalamander en op termijn ook Zeggekorfslak.

NLO2.07F Tielebeek

Beschrijving

De Tielebeek stroomt hier door een oud, kleinschalig landbouwgebied dat leefgebied is van de Das. Langs de Tielebeek komen amfibieën voor, haar oevers zijn floristisch gezien redelijk ontwikkeld. Natuurlijk karakter van de Tielebeek vergroten en het behoud van de geomorfologisch en cultuurhistorische patronen in het landschap zijn van belang.

NLO2.09D Smelenberg

Beschrijving

Het betreft hier kleine restanten van oud Eikenbos op rivierduinen. Enkele rivierduinen zijn beplant met naalddhout. Het zijn waardevolle geomorfologische gebieden welke van betekenis zijn voor aan bosjes, ruigten en struwelen gebonden vogels.

NLO2.10F Kroonbeek

Beschrijving

Als gevolg van het intensief agrarisch gebruik in de omgeving van de Kroonbeek is er sprake van sterke vermessing en vervuiling van het oppervlaktewater. Tormentil en Echte koekoeksbloem zijn de enige minder algemene planten langs de oevers van de beek.

NLO2.11C Koningsven

Beschrijving

Het reservaatgebied is een kansrijk gebied voor de ontwikkeling van kwelafhankelijke natuur gezien de aanvoer van grondwater uit het Reichswald. Aan de hellingvoet van het Reichswald leven reptielen (Hazelworm, Levendbarende hagedis en Zandhagedis) en amfibieën (o.a. Kleine watersalamander). Het gebied is van belang als foerageergebied voor diverse, aan bosranden gebonden vogels. Op de helling van het Reichswald bevinden zich dassenburchten. Daarnaast is het Reichswald leefgebied voor Wilde zwijnen en Edelherten. De botanische waarden van de oevers van de Kroon- en Tielebeek zijn beperkt.

Aandachtssoorten

Welriekende nachtorchis, Bruin dikkopje

NLO2.11CR Koningsven

Beschrijving

Oorspronkelijk bestond het gebied uit een groot, uitgestrekt veengebied. In de loop der tijd werd het gebied steeds meer in cultuur gebracht. Rond 1935 wordt ook het Koningsven zelf ontwaterd en in agrarisch gebruik genomen. Het gebied heeft zeer hoge natuurwaarden gekend. Veel van de plantensoorten die er voorkwamen zijn tegenwoordig zeer zeldzaam of komen niet meer voor in Nederland. Het gebied wordt in meerdere studies genoemd als zeer kansrijk voor de ontwikkeling van zeldzame natte natuurwaarden. Herstel van deze unieke natuur is daarom van groot belang. Gelet op de potenties zijn de gronden ten westen van de Hondsiepsebaan en de gronden in een zone rond de Tielebeek ten oosten van deze weg het meest kansrijk om te ontwikkelen. In dit gebied zal meer (kwel)water vastgehouden gaan worden. Hierbij kan gedacht worden aan maatregelen als de verondieping van de Tielebeek en de beperking van de kwelwaterafvoer via de Kroonbeek. Om de juiste condities voor de ontwikkeling van de natte natuurwaarden te creëren kan ook plaatselijk de voedselrijke bovenlaag deels verwijderd worden. Het gebied zal daarnaast een belangrijk foerageergebied vormen voor het Edelhert. Van deze soort komt momenteel een populatie voor in het direct aangrenzende, maar door een raster grotendeels afgescheiden, Reichswald. NLO2.11CR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO2.11C.

NLO2.12C De Banen

Beschrijving

De Banen is een open, jong cultuurlandschap met akkerbouw en weiland. Voor het gebied is een ontgrondingsconcessie verstrekt. Na de ontgroning wordt het gebied op een natuurvriendelijke manier ingericht. In het aangrenzende Reichswald leven veel dieren die een deel van het leefgebied in de omgeving van De Banen hebben. Het gebied is foerageergebied voor o.a. Das en Ree. Het is een belangrijk onderdeel van het leefgebied voor amfibieën en reptielen. Reeds aangetroffen soorten zijn o.a. Kleine watersalamander, Levendbarende hagedis, Zandhagedis en Hazelworm.

Aandachtssoorten

Gevlekte orchis, Bruin dikkopje

NLO2.14F Aaldonksche Beek

Beschrijving

De Aaldonksche en Spiekerbeek stromen door een voormalige meander van de Rijn. Met name bij de Spiekerbeek is dit dalsysteem met oeverwallen en stroomgeulen nog duidelijk herkenbaar. Van belang is dan ook het behoud van dit geomorfologische patroon in het beekdal. Plaatselijk worden veenrestanten en steilranden (terrasresten) aangetroffen. Het is een waardevol cultuurlandschap met houtwallen en

knotbomen. De oever- en watervegetatie is redelijk tot goed ontwikkeld. Langs de Spiekerbeek staan onder meer Holpijp en Echte koekoeksbloem. Langs en in de Aaldonksche Beek staan tevens Wateraardbei, Pilvaren (beide RL2), Liggend hertshooi, Waterviolier en Drijvende waterweegbree.

NLO2.15.1C/NLO2.15.2Cp

Niersdal (west)

Beschrijving

Deze gebieden liggen in het dal van de vrij meanderende rivier de Niers. Deze voormalige Rijnmeander geeft het gebied een belangrijke geomorfologische waarde. Het voornamelijk uit graslanden bestaand gebied is kerngebied voor vochtige en natte vegetaties, amfibieën (o.a. Kleine watersalamander) en Das. Daarnaast is het gebied van grote waarde voor aan kleine landschapselementen en water gebonden vogels. Nabij Zelder ligt een Wilgenstruweel met onder andere Gewone dotterbloem en Oeverzegge.

NLO2.15.1CR

Niersdal west nieuwe natuur

Beschrijving

NLO2.15.1CR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO2.15.1C. De begrenzing is tot stand gekomen op basis van hoogtegegevens. De meest laaggelegen delen zijn begrensd omdat deze hoge potenties hebben voor natuurontwikkeling. Aangezien zowel de geo- als hydrologische situatie aan beide zijden van de Niers niet verschilt zijn dezelfde doeltypen te realiseren.

NLO2.15.2CpR

Niersdal west particulier natuurbeheer

Beschrijving

NLO2.15.2CpR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO2.15.2Cp. De begrenzing is tot stand gekomen op basis van hoogtegegevens. De meest laaggelegen delen zijn begrensd omdat deze hoge potenties hebben voor natuurontwikkeling. Aangezien zowel de geo- als hydrologische situatie aan beide zijden van de Niers niet verschilt zijn dezelfde doeltypen te realiseren.

NLO2.16Hb

Niersdal

Beschrijving

Het gebied wordt begrensd door terrasranden van de Niers. Het voornamelijk uit graslanden bestaand gebied is kerngebied voor vochtige en natte vegetaties, amfibieën en de Das. Verder is het belangrijk voor aan kleine landschapselementen en water gebonden vogelsoorten.

NLO2.18A

Het Riet

Beschrijving

Deze oude stroomgeul van de Niers is geomorfologisch (microreliëf) en hydrologisch waardevol. In een relatief kleine strook vinden we hier een diversiteit aan vochtige biotopen. Het Riet is nu een kleine plas met een goed ontwikkelde oevervegetatie met diverse Zeggensoorten zoals Elzenzegge en Wateraardbei (beide RL3). Daarnaast vinden we hier een klein, verruigd, Elzenbroekbos en een Wilgenstruweel. Het gebied is van betekenis voor amfibieën (Groene kikkers, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander).

NLO2.21CpR

Looiseweg en Kendel

Beschrijving

NLO2.21CpR vervangt (delen van) NLO2.21Gb en verbindt daarmee de hogere drogere gebieden Heezeland, Gennepse Hei en Looier Heide met de laaggelegen vochtige tot natte natuur van het Niersdal en de Zeldersche Driessen.

NLO2.22Cp Niersdal (oost)

Beschrijving

Het reservaatgebied grenst in het zuiden aan natuurreservaat Zeldersche Driessen (deelgebied 2.23). Het is leefgebied van amfibieën (o.a. Heikikker), Dassen en aan struwelen, water en natte ruigten gebonden vogelsoorten (o.a. ralachtigen). In het dal bevinden zich enkele populierenbossen en restanten van eertijds goed ontwikkelde natte beekdalgraslanden. De actuele floristische waarden zijn echter gering.

Aandachtssoorten

Aardbeivlinder, Heikikker

NLO2.23A Zeldersche Driessen

Beschrijving

De Zeldersche Driessen zijn rivierduinen gelegen in een meander van de Niers. De bodem bestaat uit vrij arme, lemige zandgrond. Vroeger hebben zandverstuivingen in het gebied plaatsgevonden. In het zuidoosten van het natuurgebied treffen we stroomdalgrasland, Zandschraalgrasland en doornstruwelen. Het overgrote deel is begroeid met eiken en naaldhoutbossen en wordt deels gebruikt voor houtproductie. Het natuurgebied is leefgebied van Das (burcht in bos), diverse reptielen (Levendbarende hagedis en Hazelworm) en aan loofbos en bosranden gebonden vogels (Nachtegaal, Wielewaal, Appelvink, Havik, Groene specht en Buizerd). Van de dagvlinders zijn o.a. waargenomen Eikenpage en Gehakelde aurelia. De Zeldersche Driessen is een belangrijk gebied voor droge vegetaties. Op de droge graslandjes staan plaatselijk Stijf vergeet-mij-nietje, Torenkruid, Gestreepte klaver en Mannetjesereprijs. In het best ontwikkelde schraalgrasland staan, naast de genoemde soorten o.a. ook Gewone vleugeltjesbloem, Ruw vergeet-mij-nietje, Grote tijm, Kruidend stalkruid, Grote leeuweklauw en Voorjaarsganzerik. In het langs de Niers gelegen grasland staan onder meer Echte kruisdistel en Zacht vetkruid.

Aandachtssoorten

Torenkruid, Hazelworm, Eikenpage

NLO2.24Gb Elzenstraat

Beschrijving

Het gebied is omsloten door akkers en weilanden. De grond bestaat uit humusarm, lemig zand. Het grasland wordt extensief gebruikt. Er is opslag van bomen en struiken (Doornstruweel).

NLO2.25A 't Oordse grindgat

Beschrijving

Als gevolg van delfstofwinning is de plas ontstaan. Het bezit een redelijk ontwikkelde oevervegetatie met o.a. het bedreigde Riempje. In 1994 werden de volgende bijzondere soorten aangetroffen in de graslandjes rondom de plas: Voorjaarsganzerik, Noorse ganzerik en Echte koekoeksbloem. Langs een deel van het grindgat staat het sterk bedreigde Torenkruid.

Aandachtssoorten

Torenkruid

NLO2.26CR Zelder

Beschrijving

NLO2.26CR zorgt voor een logische afronding en versterking van de Zeldersche Driessen. Met deze versterking van de Zelderse Driessen ontstaat er voor de aangewezen habitattypen van dit Natura 2000-gebied een betere buffer tegen externe invloeden. Door het gebied aan de buitenranden gesloten en tegen de boskern juist meer open in te richten ontstaat er meer diversiteit in het gebied. Verschraling (verwijderen toplaag of geleidelijke verschraling) zal zorgen voor een mozaïek van schrale tot voedselrijkere graslandtypen.

NLO2.27CR Kleefseweg

Beschrijving

NLO2.27CR maakt onlosmakelijk deel uit van het Niersdal. Op deze wijze ontstaat een aaneengesloten natuurgebied dat een belangrijke verbinding vormt tussen het Maasdal en de Robuuste verbinding.

NLO2.28CR Ijsheuvel

Beschrijving

NLO2.28CR vervangt (delen van) NLO2.21Gb en 2.20G. Het deelgebied verbindt het beekdal van de Kendel met het beekdal van de Niers. Op de oostgrens van het deelgebied stond vroeger een watermolen die het water opstuwde. Door het vervallen van deze stuwfunctie is over de gehele lengte de ontwikkeling van natte tot drogere natuurwaarden mogelijk geworden.

NLO2.29CpR Dal Schrevelsche Beek

Beschrijving

NLO2.29CpR is in de Robuuste verbinding van groot belang als koppeling van het Niersdal en de Maasduinen met het Reichswald. In het deelgebied ligt de bovenloop van de Schrevelsche Beek. De begrenzing biedt perspectieven om het beekdal verder te ontwikkelen en de Schrevelsche Beek een ecologische functie hierin te laten vervullen. Het gebied zal een kleinschalig besloten karakter krijgen om voldoende dekking en rust voor doortrekkende (grote) zoogdieren te garanderen. Qua breedte is de Robuuste verbinding in dit deelgebied op haar smalst. Op lange termijn is aan de Zandsteeg dan ook een verbreding van de zone gewenst om de uitwisselingsmogelijkheden van flora en fauna te optimaliseren. Naast een aansluiting over Nederlands grondgebied wordt ook over Duits grondgebied een verbinding met het Reichswald nagestreefd.

NLO2.30GbR Bisterveld

Beschrijving

NLO2.30GbR dient als een buffering tegen uitspoeling van voedselrijk water naar het Niersdal. De aanleg van een permanente singel is gewenst omdat deze het beste de uitspoeling kan opvangen. Een andere optie is randenbeheer. De breedte van de verbinding is op Nederlands grondgebied welliswaar smal, maar dit wordt gecompenseerd door een bredere bestaande zone aan Duitse zijde.

NLO2.31B Het Vagevuur

Beschrijving

NLO2.31B betreft bestaande natuur. De langgerekte boskern heeft een iets verhoogde ligging ten opzichte van de omgeving en kenmerkt zich door de aanwezigheid van drogere bostypen in de kern en vochtige bostypen aan de randen.

3. SIEBENGEWALD EN OMGEVING

3.1. Beschrijving regio

Het gebied bestaat uit een overwegend vlak terras tussen de hoger gelegen rivierterrassen (hoge zandgronden) en de Duitse grens. De enkele verspreid liggende opduikingen (restanten van dekzand- en terrasruggen) zorgen voor enig reliëf. In het noordoosten heeft de Kendel een dal ingesneden in de terrasvlakte. Steilranden begrenzen de dalbodem van de Kendel. Markante paraboolduinen vormen een scherpe begrenzing aan de zuidwestrand van de regio. Kenmerkend voor de gehele regio is de grootschaligheid en openheid in contrast met de Maasduinen. Karakteristiek zijn de cultuurhistorische elementen zoals het ontginningspatroon langs wegen, lanen, bomenrijen en grenswallen/landweren.

In het begin van de 19e eeuw is men begonnen met het ontginnen van heide en moeras. De moerassen lagen voornamelijk in het zuidelijk deel in de zone langs de terraswand van de Maas. Sinds de ontginning heeft drainage plaatsgevonden. Hierdoor wordt het kwelwater dat in de omgeving van Eckelt en Lackbar aan de oppervlakte komt, vroegtijdig afgevoerd.

Vrijwel het gehele gebied heeft een agrarische functie. In de omgeving van Siebengewald en ten noorden van de Beltweg is het voornamelijk intensieve veehouderij. In het overige gebied melkveehouderij. Het intensief agrarische gebruik heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van het milieu en de natuur. Verdroging van kwelgebieden, vermesting en vervuiling van het oppervlaktewater vormen een probleem voor bestaande en nieuwe natuur. Toch heeft de regio een belangrijke functie als leefgebied voor enkele bedreigde soorten. Weidevogels, Knoflookpad, akkeronkruiden als Valse kamille en Groot spiegelklokje vinden een plek in de kleine snippers natuur. Voor Dassen is het gebied belangrijk als foerageergebied.

3.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor de regio wordt de volgende ontwikkeling nagestreefd:

- behoud van scherpe overgang tussen paraboolduinen en open vlakte vanuit landschappelijk oogpunt en behoud openheid (weidegebied) vanuit ecologisch oogpunt (foerageergebied Das en voor weidevogels);
- waterlopen en wegbermen zijn belangrijk voor verhoging van de ecologische waarden in de regio;
- versterken relatie met het Maasdal via Eckeltsche Beek en Horsterbeek;
- onderzoeken op welke wijze de relatie tussen het Nationaal Park De Maasduinen en het Reichswald versterkt kan worden. Het noordelijk deel van deze regio, het gebied ten oosten van Huize Maria Roepaan en het Lange Ven (regio 4) kan daarin een belangrijke functie vervullen. Het is de enige mogelijkheid om een aaneenschakeling van de hiervoor genoemde gebieden te realiseren voor grote zoogdieren/grazers.

3.3. Beschrijving deelgebieden

NLO3.01AB Kendel

Beschrijving

Het gaat hier om een smalle strook met een populierenaanplant en verruigd wilgenstruweel langs de Kendel tussen het Niersdal en het Duitse Hommersum. Er is sprake van een waardevol geomorfologisch patroon met steilrand en microreliëf. Het laaggelegen gebied is kerngebied voor vochtige en natte vegetaties, amfibieën en aan vochtige biotopen gebonden vogelsoorten.

NLO3.02.2Gb Siebengewald

Beschrijving

Nabij Groote Horst liggen aan de rand van een oud loofbosrestant twee akkers (3.02.2 Gb). In de randen staan bedreigde akkerkruiden als Valse kamille, Grote leeuweklauw (beide RL2), Ruw parelzaad en Groot spiegeltokje (beide RL 1).

NLO3.04Rj Kendel

Beschrijving

De meanderende Kendel heeft een vrij diep dal ingesneden in de terrasvlakte waardoor er plaatselijk steilranden zijn gevormd. Zowel geomorfologisch als historisch geografisch is het een waardevol gebied. De aanwijzing als ruime jas beheersgebied biedt een betere bescherming van de steilrand. De inzet van beheershectaren is bedoeld voor de ontwikkeling van vochtige soortenrijke graslanden langs de Kendel en ecologisch waardevolle perceelsranden op de steilrand als onderdeel van de PES en een grensoverschrijdende verbingszone. Onder anderen het Oranjetipje en de Echte koekoeksbloem zullen hiervan profiteren. Er kan in dit deelgebied voor maximaal 4 hectaren een beheersovereenkomst worden afgesloten. Wanneer in dit gebied de aanleg van bos kan bijdragen aan het realiseren van de ecologische verbingszone kan naast bovengenoemde doeltypen ook bos gerealiseerd worden.

NLO3.05Gb Kendel

Beschrijving

Het gebied ligt langs de Kendel aan de grens met Duitsland. Het beekje ligt in een relatief diep dal waardoor er een steilrand van enkele meters is ontstaan.

NLO3.06F Horsterbeek en Eckeltsche Beek

Beschrijving

Beide watergangen zijn van belang als verbingszone in het open gebied. De oevers zijn belangrijk als landschapselement voor het ontwikkelen van vochtige en natte vegetaties.

NLO3.07A Heereven

Beschrijving

Het Heereven is een dalvormige laagte in de terrasvlakte van de Maas en is een geologisch waardevol object. Vanouds werd het Heereven gevoed door neerslag en regionaal grondwater. Het is een met veen en gyttja (afzetting van fijn, onvolledig verteerd organisch materiaal) opgevulde oude riviergeul. Het is kerngebied voor vochtige en natte vegetaties. Rond het ven bevindt zich rietmoeras en wilgenstruweel. Het ven is niet verdroogd maar wel sterk geëutrofeerd. Vermesting en verzuring vormen een bedreiging voor het ven dat midden in het agrarisch gebied ligt. In het moeras en struweel komen min of meer kenmerkende soorten voor als Moeraswederik, Schildereprijs, Wateraardbei en Zeegroene muur. Faunistisch gezien is het ven van betekenis voor amfibieën (o.a. Knoflookpad, Groene kikker en Poelkikker) en aan struwelen, water en moeras gebonden vogelsoorten. De Knoflookpad is ernstig bedreigd. Aangetroffen vogels zijn onder meer Dodaars en Nachtegaal.

NLO3.09CR Eckeltsche Bergen- Eckeltsche Beek

Beschrijving

NLO3.09CR heeft hoge potenties voor kwel- en grondwaterafhankelijke natuurontwikkeling en zal ontwikkeld worden als knoflookpaddenbiotoop. Hierdoor zal deze belangrijke Maasduinenpopulatie versterkt worden. Het gebied zal bestaan uit een structuurrijke vegetatie van Heischraal grasland en droge tot natte heide afgewisseld met herstelde vennen en stuifzanden. Er is uitwisseling met het te ontwikkelen leefgebied oud Heereven (NLO3.11CpR) mogelijk omdat de tussengelegen akkers onderdeel uitmaken van het landbiotoop en daardoor geen barrière vormen voor de Knoflookpad.

NLO3.10CpR op den Burg

Beschrijving

NLO3.10CpR is een zeer belangrijke natuurverbinding binnen de Robuuste verbinding Schinveld-Mook. Dit gebied verbindt de Maasduinen met het Niersdal en het Reichswald o.a. ten behoeve van het Edelhert. De A77 wordt middels een ecoduct passeerbaar gemaakt. De maatvoering van de verbinding is minimaal gehouden om tegemoet te komen aan wensen uit de agrarische sector. Dit heeft als gevolg dat de verbinding, die in het midden over een ecoduct zal voeren, dusdanig ingericht moet worden dat er zoveel mogelijk dekking en rust is. De inrichting zal bestaan uit een halfgesloten droog biotoop met veel dekking (bos) aan de randen en solitaire bomen, struweel en boomgroepen aan de binnenzijde van de verbinding. Gezien de minimale dimensionering is recreatief medegebruik niet mogelijk omdat dit teveel verstoring zal opleveren.

NLO3.11CpR Oud Heereven

Beschrijving

Met de begrenzing van NLO3.11CpR wordt uitvoering gegeven aan het beschermingsplan Knoflookpad. De lokatie is aangemerkt als met hoogste prioriteit te ontwikkelen leefgebied voor de Knoflookpad in Limburg. In het gebied is het voormalige "Oude Herenven" (historische topografische aanduiding 1850) gelegen dat tot nieuw voortplantingsbiotoop ontwikkeld dient te worden. Zoals al beschreven onder NLO3.09CR maakt het leefgebied wezenlijk onderdeel uit van de Maasduinenpopulatie.

NLO3.12GbR Lackbar

Beschrijving

Met de begrenzing van NLO3.12GbR wordt het meest natte deel van de gronden aan de oostzijde van de Ceresweg begrensd. Het gebied maakt deel uit van de gronden die in het verdrogingsbestrijdingsbeleid zijn benoemd als; "met voorrang aan te kopen gronden voor de verdrogingsbestrijding". Door de inzet van het instrument beheersgebied is aankoop in dit geval niet meer noodzakelijk. Het gebied kent periodiek een zeer hoge grondwaterstand. Hierdoor is de ontwikkeling van natte graslanden in combinatie met een grote poel erg kansrijk. Om de externe invloeden op het Meeuwenven en het nieuw te ontwikkelen grasland met poel te verkleinen is ook de aanleg van een brede singel gewenst.

4. STUIFZANDGEBIED GENNEPERHEIDE EN HEUKELOMSCHHE HEIDE

4.1. Beschrijving regio

De regio bestaat uit rivierterrassen die voornamelijk bedekt zijn met zandgronden. Aan de westzijde van de regio wordt de grens bepaald door de riviervlakte van de Maas. De terrasrand vormt een scherpe grens tussen Maasdal en de hoger liggende rivierterrassen. De terrassen zijn in de laatste ijstijd door grote verstuivingen bedekt geraakt met zand. Dit dekzand is samen met rivierzand opgestoven tot paraboolvormige duinen. Aan de oostzijde is de regio eveneens scherp begrensd door de veelal beboste rivierduinen.

Het gebied ten zuiden van de A77 valt vrijwel geheel binnen de begrenzing van het Nationaal Park De Maasduinen. Een groot deel van de regio bestaat uit bos- en natuurgebieden. Dit geeft het gebied een besloten en kleinschalig karakter. Veel bossen of delen van bossen bestaan uit monotone vegetaties en zijn in gebruik voor de houtproductie. Vanaf de terrasrand is het gebied in gebruik genomen voor de landbouw. Ook nu is melkveehouderij en vollegroondstuintbouw voornamelijk langs de westrand te vinden. Accommodatie voor verblijfsrecreatie ligt ten oosten en zuiden van Heyen en nabij Afferden.

Door intensief gebruik van heidegebieden ontstonden er vanaf de Middeleeuwen opnieuw zandverstuivingen. Een overblijfsel hiervan is de Heukelomsche Heide waar ook nu nog verstuiving optreedt. Op sommige plekken is het zand tot op de leemhoudende laag uitgestoven. Op deze slecht doorlatende laagten stagneerde het regenwater waardoor vennen konden ontstaan zoals Duivelskuil en Het Quin. Vanaf de late Middeleeuwen tot in de negentiende eeuw vonden er meer individuele ontginningen plaats (kampontginningen).

Het overgrote deel van de regio is infiltratiegebied. Als gevolg van infiltrerend regenwater zijn de voedselarme zandgronden verder uitgedoogd. Door het landbouwsysteem van vroeger (potstalsysteem) werd dit proces versterkt. Heideplaggen met dierlijke mest werd gebruikt voor bemesting van de gronden rond het dorp waardoor dikke eerdgronden (oud bouwland) ontstonden. De meeste heidegebieden zijn vanaf het begin van de negentiende eeuw ingeplant met naaldbos of ontgonnen voor landbouwkundig gebruik. De Looierheide is een restant van een heidegebied dat vroeger onderdeel was van het potstalsysteem. Door het uitloggen van de zandgronden ontstonden ijzeroerbanken. Op deze slecht doorlatende lagen stagneerde het regenwater en vormden zich eveneens vennen waarin hoogveen werd gevormd. De vennen vormen geïsoleerde, zeer lokale grondwatersystemen.

In het zuiden van de regio wordt het gebied in dwarsrichting doorsneden door de Eckeltsche Beek. De beek heeft door ontginning van het aangrenzende gebied aan de oostzijde (regio 3 Siebengewald) een versterkte afwaterende functie gekregen. Langs de oevers van de beek treedt kwelwater naar buiten. De beek wordt echter ook gevoed door oppervlaktewater vanuit het aangrenzende landbouwgebied. De restanten van vennen met hoogveenvegetaties bieden voor planten en dieren een belangrijk leefgebied. Sommige fungeren als leefgebied voor reptielen, amfibieën (Poelkikker, Heikikker, Vinpootsalamander) en voor aan voedselarme plassen en natte en vochtige heide gebonden plantensoorten als Witte snavelbies, Eenarig wollegras en Lavendelheide. De drogere delen zijn waardevolle leefgebieden voor soorten van droge heide (Zandhagedis) en (zand)schraalgraslanden. Daarnaast is de regio rijk aan vogels van ven (Dodaars), heide (Nachtzwaluw, Boomleeuwerik) en bos(randen). De Siebengewaldseweg, de N271 en de A77 zijn een groot knelpunt voor reptielen, amfibieën, Das en Ree.

4.2. Ontwikkelingsrichting regio

De volgende ontwikkeling in de regio wordt nagestreefd:

- het behouden en herstellen van een gevarieerde heidevegetatie;
- geïntegreerd bosbeheer toepassen om meerdere functies van de bossen beter op elkaar af te kunnen stemmen en optimaal tot ontwikkeling te laten komen;
- behoud en stimuleren ontwikkeling van hoogveenvegetaties;
- het Beekdal van de Eckeltsche Beek ontwikkelen tot een natuurlijke beek. De oevers worden op een natuurlijke wijze ingericht en beheerd. Door het creëren van een corridor langs de beek wordt de oost-westverbinding verbeterd;
- instandhouden van het zandstuiflandschap van de Heukelomsche Heide;
- verminderen barrièrewerking Siebengewaldseweg, N271 en A77;
- onderzoek naar een mogelijke locatie voor een ecotunnel/ecoviaduct om uitwisseling van grote zoogdieren tussen het Maasdal en de Nationaal Park De Maasduinen mogelijke te maken;
- versterken van de relatie tussen het Nationaal Park De Maasduinen en het Reichswald. Het gebied ten oosten van Huize Maria Roepaan en het Lange Ven (regio 3) kan daarin een belangrijke functie gaan vervullen. Het is de enige mogelijkheid om een aaneenschakeling van de hiervoor genoemde gebieden te realiseren voor grote zoogdieren/grazers. Een ecoduct/wildviaduct ter hoogte van de A77 zou dan onderdeel moeten gaan uitmaken van deze verbinding;

- mogelijkheden onderzoeken voor het realiseren van een aaneengesloten beheerseenheid groter dan 500 ha, waarbij gestreefd wordt naar een begeleid natuurlijk ecosysteem.

4.3. Beschrijving deelgebieden

NLO4.01A Looierheide, Genneperheide en Heezeland

Beschrijving

Dit is het meest noordelijk gelegen stuifduinencomplex op het terras van de Maas. Veel van de stuifduinen zijn begroeid met bos. In dit kampenlandschap ligt verspreid enige bebouwing. Op enkele plaatsen zijn kleine zandwinlocaties. De stuifzanden zijn overwegend begroeid met soortenarme schrale graslanden en naaldhoutaanplant. Heide bedekt ruim een derde deel van het gebied. Het bestaat grotendeels uit vergraste heide. Het overige deel van de heide is met berken dichtgegroeid. Er zijn restanten aanwezig van het oude Berken-Zomereikenbos. Plaatselijk zijn deze vervangen door gemengde loof en naaldhoutaanplanten met name aan de oostzijde. Enkele verspreid liggende percelen worden voor houtproductie gebruikt. Delen van de Looier en Genneperheide stonden tot aan de Tweede Wereldoorlog bekend vanwege de hoge floristische waarden. De huidige floristische waarde is, ondanks de grote afwisseling aan bostypen, heiden en droge graslanden, beperkt. Gewone eikvaren en Stekelbrem zijn de meest bijzondere plantensoorten. Een uitzondering hierop vormt de Zeven Morgenziep. Een ven dat is ontstaan door de aanwezigheid van een slecht doorlatende leemlaag in de ondergrond. Het is een belangrijk gebied voor aan vochtige omstandigheden gebonden planten. Zo treffen we hier Ronde zonnedauw, Veenpluis, Kleine veenbes, Waterdrieblad, Witte snavelbies en Lavendelheide aan. De Looierheide is van belang voor aan bos gebonden vogels, amfibieën (o.a. Poelkikker en Heikikker in de Zeven Morgenziep) en zoogdieren. De ornithologische waarden zijn, als gevolg van bebouwing en versnippering in het gebied, beperkt. De bossen herbergen diverse roofvogels, Nachtegaal, Groene specht en een grote populatie Gekraagde roodstaarten.

Aandachtssoorten

Lavendelhei

NLO4.02CpR Looierheide -Zandkuilen

Beschrijving

NLO4.02CpR vervangt NLO4.02Gb. Met het instrument Nieuwe Natuur kunnen de bosranden en verschillende droge graslandtypen en struwelen beter ontwikkeld worden. Dit zorgt voor een versterking van de leefgebieden van aan bosrand en open plekken gebonden soorten waaronder Zandhagedis en Heideblauwtje. Ook zal er door de grotere variatie een hogere biodiversiteit gerealiseerd worden.

NLO4.03D Heijense Bos

Beschrijving

Het Heijense bos ligt op de stuifduinen langs de Maas. De arme zandgronden zijn grotendeels bedekt met naaldhoutaanplant, loofhoutaanplant en enkele restanten van een oud Eikenbos. Daarnaast zijn er enkele kleine droge heideterreinen en stuifzandrelicten. In floristisch opzicht is het gebied weinig waardevol. Het multifunctionele bos is belangrijk voor aan loofbos gebonden vogelsoorten en behoort tot het leefgebied van de Das.

NLO4.04A Voormalig militair terrein

Beschrijving

Dit deelgebied ligt midden in de Looierheide met rondom bospercelen en heidegebieden. Het gebied is een belangrijke aanvulling op de bestaande heideterreinen. Wanneer dit gebied bij de Looierheide wordt getrokken ontstaat een groot aaneengesloten natuurgebied. Hierdoor kan er uitwisseling van planten en dieren plaatsvinden tussen de verschillende heideterreinen en bospercelen op de Looierheide. De huidige vegetatie bestaat uit droge heide, loofbos en naaldbos. Het is gebied overgedragen aan Staatsbosbeheer.

NLO4.09D Op den Berg

Beschrijving

Dit bosgebied ligt gedeeltelijk op en gedeeltelijk aan de voet van het Maasterras. Van het oorspronkelijke oude loofbos op de voedselarme zandgrond is nog slechts een klein gedeelte over. Het overgrote deel bestaat uit gemengde loof- en naaldhoutaanplant. Plaatselijk zijn er schrale graslanden. Door het lager liggende bosgedeelte stroomt de Kleefsebeek. Langs haar oevers staat onder andere Pilvaren.

Aandachtssoorten

Groentje, Pilvaren

NLO4.10Hb De Schaaf

Beschrijving

Het grotendeels uit bouwland bestaand gebied grenst aan het natuurgebied Lange Ven. Het vervult een buffer tegen inspoeling van mest voor het Lange Ven.

NLO4.11A Het Lange Ven

Beschrijving

Het Lange Ven bestaat uit een boogvormige laagte, waarschijnlijk een oude Maasmeander. Het gebied heeft een verbindingsfunctie tussen de natuurgebieden aan beide zijden van de A77. Het kwelwater komt tot aan het maaiveld. Het ven is een belangrijke groeiplaats voor natte vegetaties. De vrij goed ontwikkelde oevervegetatie die voor een deel uit Wilgenstruweel bestaat, bevat diverse Zeggensoorten en Moerashertshooi. Waar de ondergrond droger wordt gaat het struweel over in Berken-Zomereikenbos. Een klein deel bestaat uit naaldhoutaanplant. Het Lange Ven is leefgebied van amfibieën (o.a. Heikikker en Groene kikker) en voor vogels van moeras, water, ruigten en struwelen. Dodaars en Nachtegaal zijn de meest bijzondere vogels van het ven. Verder is het ven onderdeel van het leefgebied van de Das. Eind jaren tachtig werd de plas uitgebaggerd.

Aandachtssoorten

Heikikker, Knoflookpad

NLO4.13A Bergerbos-Diekendaal

Beschrijving

Het bos- en heidegebied ligt op het oude laagterras van de Maas en maakt deel uit van het geomorfologisch waardevolle stuifduinencomplex. De zandige ondergrond is voedselarm en droog en grotendeels bedekt met naaldhoutaanplant. Op sommige plekken is er ondergroei die kenmerkend is voor oude loofbossen, maar veelal is de ondergroei arm aan soorten. Ten noordoosten van Het Quin aan de Nieuw Erfse Kerkweg is een deel van het bos aangewezen als bosreservaat. Op enkele plaatsen zijn de oorspronkelijke oude Berken-Zomereikenbossen en droge heiderestanten bewaard gebleven. Met name aan de randen van het bosgebied tussen Diekendaal en Afferden. In het gebied zijn enkele schrale graslandrestanten aanwezig. Verspreid in het bos liggen een aantal vennen die een belangrijke groeiplaats zijn voor vochtig en natte vegetaties. Over het algemeen zijn de heiden en bossen botanisch weinig waardevol. Ten zuiden van de Jodenberg komt in de akkers een aantal zeldzame planten voor. Op de Zwarte Heide ligt het Suikervan. Het ven is omringd door een slecht ontwikkeld Wilgenstruweel. Stijve zegge en Waterdrieblad zijn de opvallende soorten. Daarnaast zijn er nog twee kleine, verzuurde vennetjes met Veenpluis en Veelstengelige waterbies (beide RL3). Het Zevenboomsven is een goed ontwikkeld ven omringd door natte heide. Kenmerkende soorten voor het ven zijn de bedreigde Witte- en Bruine snavelbies, Draadzegge en Veelstengelige waterbies. In de heide staan Veenpluis en Eenarig wollegras (beide RL3). Faunistisch gezien is het afwisselende bos- en heidegebied van grote betekenis. Het is leefgebied voor de Das, de Heikikker, de Vinpootsalamander en de Zandhagedis. In het bosgebied broeden onder meer Bosuil, Boomleeuwrik, twee heidesoorten. Het Zevenboomsven is van belang voor water- en moerasvogels (o.a. Dodaars en Kuifeend). In bijna het hele Bergerbos en Broedersbosch komt de Bruine eikenpage voor. Tevens vliegt hier de Heivlinder op heiden en Heischraal graslanden. Nabij Afferden is de Keizersmantel waargenomen.

Aandachtssoorten

Keizersmantel, Zandhagedis, Witte snavelbies, Knoflookpad

NLO4.14C Zwarte Kamp

Beschrijving

Dit reservaatgebied ligt verspreid over tien enclaves in het Bergerbos en bestaat bijna volledig uit akkers. In enkele akkerranden zijn Glad biggekruid en Akkerleeuwebek (beide RL2) aangetroffen. Voor diverse, aan bos gebonden dieren (vogels en zoogdieren) zijn deze enclaves van belang als foerageergebied. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw, Glad biggekruid

NLO4.14CR Zwarte Kamp

Beschrijving

NLO4.14CR is een enclave binnen deelgebied NLO4.14C. Het deelgebied wordt gekoppeld aan de reeds begrensde Nieuwe natuur. Omdat het gebied kansen biedt voor de ontwikkeling van droge graslandtypen en gevarieerde bosranden worden de doeltypen op enkele punten aangepast.

NLO4.15A Het Quin

Beschrijving

Het overgrote deel van Het Quin bestaat uit droge, vergraste heide. Behalve één plaats met Klein warkruid groeien er geen bijzondere soorten. Op plaatsen waar de ondergrond slecht doorlatend is blijft permanent water staan. Daar hebben zich enkele waardevolle vennen en natte heide kunnen ontwikkelen. De vennen zijn belangrijke groeiplaatsen voor zeldzame soorten zoals Bruine- en Witte snavelbies (beide RL2), Ronde- en Kleine zonnedaauw, Kleine veenbes en Lavendelheide. Verruiging van de vennen en natte heide met respectievelijk Knolrus/Waterveenmos en Pijpenstrootje wijst erop dat er sprake is van verzuring en eutrofiëring. Het Quin is van belang als leefgebied voor amfibieën (Heikikker), reptielen (Levendbarende hagedis), heide-, moeras- en watervogels en de Das. In de vennen zijn onder meer Dodaars en Wintertaling aanwezig. De meest opvallende heidevogels zijn Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en Roodborsttapuit. Het Bont dikkopje en de Heidevlinder zijn waargenomen in het gebied.

Aandachtssoorten

Heidevlinder, Witte snavelbies

NLO4.16C Camping Roland

Beschrijving

Het reservaatgebied ligt in een uitgestrekt bosgebied ten oosten van Afferden. Het bestaat uit een aantal enclaves landbouwgrond, veelal akkers. Voor de Das en voor aan bos(randen) gebonden vogels is het een belangrijk gebied. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Heidevlinder

NLO4.18D Broedersbosch

Beschrijving

Het Broedersbosch bestaat bijna volledig uit naalldhoutaanplant op zandige, droge, voedselarme grond (paraboolduinen). Het oostelijk deel van het bos wordt grotendeels voor houtproductie gebruikt. Slechts op beperkte schaal zijn vergraste heiderestanten aan te treffen. In het bos ligt het Esven, een vrijwel geheel drooggevalen ven. Botanisch waardevol is een restant natte heide ten oosten van camping Roland waar Kleine zonnedaauw, Veenpluis (beide RL3) en Bruine snavelbies staan. Het Broedersbosch is een waardevol gebied voor aan bossen gebonden vogels zoals Bosuil, Sperwer, Havik, Wielewaal, Nachtzwaluw, Sijs en de zeldzame Grauwe klauwier. Het bos behoort tot het leefgebied van de Das. Op open plekken in het bos is de

Levendbarende hagedis waargenomen. In het uitgestrekte bos en heidegebied komt de Bruine eikenpage voor.

Aandachtssoorten

Bruine eikenpage, Levendbarende hagedis

NLO4.19D

De Papenberg

Beschrijving

De Papenberg is een uitloper van de hoger gelegen stuifduingordel. Grotendeels bestaat het uit oud loofbos op arme zandgrond. Een klein deel bestaat uit heide. Het bos heeft primair een recreatieve functie (recreatieoord en camping). De floristische waarden van de loofbossen en jonge aanplanten zijn beperkt.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO4.20F

Eckeltsche Beek

Beschrijving

Geomorfologisch is het dal van de Eckeltsche Beek van belang door de plaatselijk nog aanwezige steilranden. Het beekdal is belangrijk voor aan kleine landschapselementen gebonden vochtige en natte vegetaties. De oevervegetaties van de Eckeltsche Beek zijn redelijk ontwikkeld. Tussen de Eckeltsche Beek en de Kasteellossing liggen diverse verruigde Elzenbroekbossen en een Wilgenstruweel. In het gebied leven amfibieën (Poelkikker en Groene kikker) en het is tevens belangrijk leefgebied voor aan kleine landschapselementen gebonden vogelsoorten. In bossen werden onder meer de Nachtegaal en de Geelgors waargenomen. De ruïne biedt een goed onderkomen voor verschillende soorten vleermuizen. Sinds enkele jaren wordt hier de Bever waargenomen.

Aandachtssoorten

Nachtegaal

NLO4.21CpR

Bleijenbeek en Eckeltsche Beek

Beschrijving

NLO4.21CpR vervangt (delen van) NLO4.21Gb. Het deelgebied verbindt via het dal van de Eckeltsche Beek de Maas met de Maasduinen en versterkt op die manier de migratiemogelijkheden voor flora en fauna. Het beekdal is o.a. leefgebied voor de Bever.

NLO4.22Cp

Berkenkamp

Beschrijving

Ten oosten van de Berkenkamp ligt een aantal graslanden en akkers langs de Eckeltsche Beek. De actuele floristische en faunistische waarden van het natuurontwikkelingsgebied zijn beperkt. Langs de Eckeltsche Beek staan onder andere Echte koekoeksbloem en Zwarte zegge. Gezien de aanwezigheid van kwelwater biedt het goede mogelijkheden voor de ontwikkeling van natte schraalgraslanden. Het gebied kan zich ontwikkelen tot een belangrijke schakel in de verbindingzone van de Eckeltsche Beek.

Aandachtssoorten

Welriekende nachtorchis

NLO4.24C

Berkenkamp

Beschrijving

Het betreft hier een drietal geheel door bos omgeven akkers. Deze reservaatgebieden zijn van belang als foerageergebied voor aan bos gebonden vogels en zoogdieren. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

NLO4.25Hb

Berkenkamp

Beschrijving

In en aan de rand van het bosgebied Berkenkamp liggen vijf beheersgebieden, bestaande uit graslanden, akkers en enkele beplantingsstroken. Met name de graslanden langs de Bleyenbeekse Lossing bieden in potentie goede ontwikkelingsmogelijkheden voor natte voedselarme graslanden. Als foerageergebied voor vogels en zoogdieren (waaronder de Das) zijn deze landbouwgronden van betekenis.

NLO4.26D

Berkenkamp

Beschrijving

Het betreft een vrij monotoon, grotendeels met naaldhout aangeplante stuifduin op het onderste Maasterras. De oorspronkelijke zandverstuivingen zijn verdwenen. Van het oude loofbos dat zich op de arme zandgrond ontwikkelde is nog een klein gedeelte aanwezig. Verspreid in dit bosgebied liggen enkele kleine relictten van vochtige heide. Op een kleine natte heide staan het zeldzame Beenbreek en Kleine veenbes. Ornithologisch gezien is de Boomleeuwerik een belangrijke aanwezige. Een belangrijk knelpunt voor amfibieën, reptielen, Das en Ree is de Siebengewaldseweg.

Aandachtssoorten

Boomleeuwerik, Beenbreek

NLO4.27A

Duivelskuil

Beschrijving

Als gevolg van de weinig doorlatende lemige ondergrond is hier een aantal vennen en natte heiden aan te treffen. De hoogveenvegetaties in het voedselarme vennengebied zijn over het algemeen redelijk tot goed ontwikkeld. De heiderestanten bestaan voor ongeveer de helft uit vochtige tot natte heide. De rest van het gebied bestaat uit een droge heidevegetatie en een Berken-Zomereikenbos. In het najaar van 1997 is het grootste ven geschoond, de vergraste heide afgeplagd en is bosopslag rondom het ven verwijderd. Het gebied wordt begraaasd met geiten. Er zijn broed gevallen bekend van Boomleeuwerik, Boomvalk, Groene specht en Nachtzwaluw. Op de vochtige en natte heide komen Veenpluis en Draadzegge voor. De goed ontwikkelde vennen zijn beduidend soortenrijker. Hier komen onder andere voor Klein blaasjeskruid, Waterdriblad, Lavendelheide, Draadzegge, Witte snavelbies, Eenarig wollegras, Kleine veenbes, Ronde en Kleine Zonnedaauw. Het overwegend natte natuurgebied is kerngebied voor amfibieën (Groene kikker, Kleine watersalamander, Vinpootsalamander, Alpenwatersalamander, Heikikker) en reptielen (Levendbarende hagedis). Daarnaast is het leef- en broedgebied voor aan moeras en water gebonden vogelsoorten. Aangetroffen soorten zijn Dodaars, Kuifeend en Wintertaling. Een typische vlindersoort van de overgang tussen vochtige heide en bos is het Groentje. De vennen zijn een belangrijk leefgebied voor enkele kenmerkende libellensoorten van hoogveenvegetaties.

Aandachtssoorten

Witte snavelbies, Vinpootsalamander, Groentje

NLO4.28A

Berkenkamp

Beschrijving

Dit afwisselende natuurgebied met bos en heide ligt op het oude laagterras van de Maas en maakt deel uit van het geomorfologisch waardevolle stuifduincomplex. De zandig-lemige ondergrond is voedselarm en droog en grotendeels bedekt met vrij soortenarme naaldhoutaanplant met een verruigde ondergroei. Slechts op enkele plaatsen, met name aan de randen van het bosgebied zijn de oorspronkelijke oude Berken-Zomereikenbossen bewaard gebleven. Eveneens aan de randen van het bos bevinden zich droge, deels vergraste, heiderestanten. Plaatselijk zijn deze vergrast en is er bosopslag. De droge heiden bevatten plaatselijk Kruipbrem. Op het zuidelijk gelegen heideterrein komt de Levendbarende hagedis voor. Op een enkele plaats is de ondergrond meer leemhoudend en daardoor treffen we hier relictten van vochtige heidevegetaties aan waar Dopheide overheerst. Hier staan Bruine snavelbies, Witte snavelbies (beide RL2) en Kleine zonnedaauw. Aan de rand van het bos- en heidegebied, grenzend aan het Maasdal is in 1996 de

Rouwmantel waargenomen, een kenmerkende vlindersoort voor bosranden. Het loofbos en de heide zijn van belang voor vogels (Boomleeuwerik). Tevens komt hier plaatselijk de Bruine eikenpage voor.

Aandachtssoorten

Bruine eikenpage, Witte snavelbies

NLO4.29A Heukelomsche Heide

Beschrijving

Ook de Heukelomsche Heide maakt deel uit van de reliëfrijke stuifduinengordel ten oosten van de Maas. Deze actieve stuifduinen bestaan uit grofzandige, kalk- en voedselarme stuifzandgronden en worden voor ongeveer de helft bedekt met droog Zandschraalgrasland waarin plaatselijk Viltganzerik voorkomt. Voorts treffen we er soortenarme oude eikenbossen en droge, deels vergraste, heiderestanten aan. De droge heiden bevatten plaatselijk Kruidbrem. De bossen zijn floristisch van weinig betekenis. Het loofbos en de heide zijn van belang voor vogels (Boomleeuwerik). Tevens komt hier plaatselijk de Bruine eikenpage voor. De reptielen worden vertegenwoordigd door de Zandhagedis en de Levendbarende hagedis.

NLO4.31A Degensven

Beschrijving

Het Degensven is een klein maar waardevol natuurgebied op de kop van een oud stuifduin. Het bestaat uit oud loofbos met een soortenarme ondergroei, droge heide en een goed ontwikkelde hoogveenvegetatie rond het ven. Floristisch gezien is het veen rijk aan bijzondere soorten. Zo staan er Snavelzegge en de bedreigde Draadzegge, Lavendelheide (beide RL2), Ronde zonnedaauw, Veenpluis, Kleine veenbes en Eenarig wollegras. Het ven is een belangrijk leefgebied voor Levendbarende hagedis, Bruine kikker, Heikikker en Groene kikker.

Aandachtssoorten

Eenarig wollegras, Lavendelheide

NLO4.32Cp Heukelomsche Heide

Beschrijving

Het betreft hier een door bos omgeven akker. Dit reservaatgebied is van belang als foerageergebied voor aan bos gebonden vogels en zoogdieren.

NLO4.32CpR Heukelomsche Heide nieuwe natuur

Beschrijving

NLO4.32CpR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO4.32Cp. Om de ontwikkelingsmogelijkheden van struweel en daarmee de diversiteit te vergroten worden de doeltypen aangepast.

NLO4.33A Graslanden nabij De Papenberg

Beschrijving

De Papenberg is een uitloper van de hoger gelegen stuifduinengordel. Tussen de Heijensche Leigraaf en de Rijksweg ligt een aantal droge, half-natuurlijke graslanden. Gewone veldsla, Ruw vergeet-mij-nietje, Kruisbladwalstro, Veelkleurig vergeet-mij-nietje en Viltganzerik zijn hier de belangrijkste soorten.

Aandachtssoorten

Viltganzerik

NLO4.34CpR Eckeltsche Beek II

Beschrijving

NLO4.34CpR vervangt (delen van) NLO4.34Fb. Hiermee wordt het Broedersbosch met de Berkenkamp verbonden. De maatvoering is echter voor de grotere zoogdieren nog aan de krappe kant. Door de aanwezigheid van recreatie in het gebied vindt er verstoring plaats. Verbreding van de zone is gewenst. Bij de verdere aanleg van Golfbaan Bleijenbeek zal er natuurcompensatie plaatsvinden waardoor de

dimensionering van de Robuuste verbinding verbeterd wordt en er een volwaardige goed functionerende noord-zuid verbinding ontstaat. In de lagere delen van dit deelgebied zijn goede mogelijkheden om natte natuurtypen te ontwikkelen. In het gebied zal een grotere diversiteit aan soorten ontstaan vanwege de overgang van nat naar droog.

NLO4.34Fb Eckeltsche Beek

Beschrijving

Geomorfologisch is het dal van de Eckeltsche Beek van belang door de plaatselijk aanwezige steilranden. Het beekdal is belangrijk voor aan kleine landschapselementen gebonden vochtige en natte vegetaties. De oevervegetaties van de Eckeltsche Beek zijn redelijk ontwikkeld. In het gebied leven amfibieën (Poelkikker en Groene kikker) en het is tevens belangrijk leefgebied voor aan kleine landschapselementen gebonden vogelsoorten. In bossen werden onder meer de Nachtegaal en de Geelgors waargenomen. De ruïne biedt een goed onderkomen voor verschillende soorten vleermuizen. Sinds enkele jaren wordt hier de Bever waargenomen. Door de uittredende ijzerhoudende kwel is de beek met haar oevers van betekenis voor de ontwikkeling van waardevolle water- en oevervegetaties. Door het inzetten van beheersgebied wordt de ontwikkeling van deze vegetaties en van kruidenrijke graslanden, en dus van de ecologische verbindingszone, versterkt. Zwarte zegge en de Nachtegaal zijn enkele van de bijzondere soorten die zullen profiteren van de vochtige vegetatietypen. De beek is aangewezen als waterloop met een specifieke ecologische functie.

NLO4.35Rj Degensven II

Beschrijving

Het gebied vormt naast onderdeel van de PES een belangrijke ecologische verbinding tussen het Maasdal en het Bergerbos. Het is een kleinschalig gebied met een groot aantal restanten bos, bosjes, houtwallen en heggen. De kleinschaligheid van het gebied is van grote waarde voor een aantal vogelsoorten als de Geelgors, Patrijs, Grauwe vliegenvanger en de Gekraagde roodstaart. In dit gebied kan voor maximaal 5 ha aan beheersovereenkomsten worden afgesloten.

Aandachtssoorten

Patrijs

NLO4.36AB Bleijenbeek natuur

Beschrijving

NLO4.36AB betreft bestaande natuur die ontwikkeld is bij een eerdere fase in de aanleg van de Golfbaan Bleijenbeek.

NLO4.37CpR Berkenkamp-Gening

Beschrijving

NLO4.37CpR betreft verspreid liggende bosinhammen, waar de ontwikkeling van zoomvegetaties en droge natuurtypen de diversiteit van de natuur- en boskernen zal vergroten en versterken. Tevens worden hiermee de minder gewenste externe invloeden opgeheven.

NLO4.38CpR Bosweg

Beschrijving

NLO4.38CpR vormt een overgang tussen het agrarische gebied en de Maasduinen. In het gebied is de ontwikkeling van een gradiëntrijke bosrand voorzien met een overgang naar een brede zoom.

NLO4.39CpR Berkenkamp nieuwe natuur

Beschrijving

NLO4.39CpR is begrensd om landbiotoop voor de Knoflookpad te kunnen ontwikkelen. Dit sluit aan bij biotoopontwikkelingen voor deze soort in de directe omgeving. Verder is het deelgebied een logische afronding van de doorgaande structuur van de Robuuste verbinding.

Beschrijving

NLO4.40CpR betreft cultuurgronden. Omdat de verschillende percelen van dit deelgebied ingesloten liggen tussen natuur is de omvorming naar natuur gewenst. Hierdoor kan er o.a. een gradiëntrijke bosrand ontwikkeld worden en neemt de biodiversiteit in het gebied toe. Binnen de natuurdoelstelling is er ruimte voor een extensieve agrarische bedrijfsvoering.

Beschrijving

NLO4.41Cp maakt deel uit van meerdere enclaves in het Bergerbos. De enclaves zijn als foerageergebied van belang voor diverse aan bos gebonden soorten. In het deelgebied wordt gestreefd naar de ontwikkeling van een gradiëntrijke boszoom en Heischraal grasland.

5. STUIFDUINGEBIED BERGERHEIDE EN WELLSCHHE HEIDE

5.1. Beschrijving regio

De beschrijving voor regio 5 en 6 zijn samengevoegd omdat beide regio's in biotisch en abiotisch opzicht strek op elkaar lijken. De ontwikkelingsrichting (5.2 en 6.2) is voor beide regio's apart beschreven.

De ondergrond in de regio's bestaat vrijwel geheel uit hoog gelegen rivierterrassen waarop zandgronden overheersen. De rivierterrassen zijn in de laatste ijstijd, met uitzondering van het Wellsche Meer, door een laag dekzand overstoven. Het Wellsche Meer is een overwegend vlak terras. Het dekzand is samen met rivierzand tot veelal paraboolvormige duinenreeksen opgestoven. Deze zijn nu aangewezen als waardevol geomorfologisch patroon. In het zuiden wordt het gebied in de dwarsrichting doorsneden door het Geldernsch-Nierskanaal. Dit kanaal werd in 1770 gegraven en dient voor waterafvoer van de Niers. Het kanaal heeft zich kunnen ontwikkelen tot een waterloop met het karakter van een natuurlijke beek met vrije meandering en steile oevers.

Vrijwel het gehele gebied valt binnen de (nieuwe) begrenzing van het Nationaal Park De Maasduinen. De regio's wordt gekenmerkt door beslotenheid en kleinschaligheid. Een uitzondering vormen de oudbouwlonden aan de westrand en de agrarische gronden in het Wellsche Meer. Belangrijke doorgaande wegen, bebouwing en recreatie zijn hoofdzakelijk langs de westrand van de regio geconcentreerd. De landbouw (melkveehouderij en opengrondstuintbouw) bevindt zich voornamelijk in het Wellsche Meer en langs de westrand van de regio. Kleinschalige jonge ontginningen zijn te vinden in verspreide enclaves binnen bos- en natuurgebied.

Door intensief gebruik van de heidevelden traden vanaf de Middeleeuwen opnieuw zandverstuivingen op. Bewegend zand is ook nu op enkele plekken nabij de Bergerheide nog aanwezig. Op plaatsen waar zand tot op een leemhoudende laag werd uitgestoven stagneerde water. Op deze plekken ontstonden vennen. De vennen vormen geïsoleerde, zeer lokale grondwatersystemen en zijn voornamelijk te vinden op de Bergerheide, Looierheide en landgoed De Hamert. Onder gunstige omstandigheden treedt plaatselijk op kleine schaal hoogveenvorming op. De regio's zijn overwegend infiltratiegebied voor grondwater dat aan de oppervlakte komt in oude stroomgeulen in het Maasdal. Onder invloed van infiltrerend regenwater is de voedselarme zandgrond verder uitgelooft. Dit proces werd versterkt doordat heide werd geplagd. De plaggen, vermengd met mest, werden gebruikt om de velden rond dorpen te bemesten. Hierdoor ontstonden de oude bouwlonden (eerdgronden). Het Wellsche Meer is sinds de ontginning gedraineerd. De Molenbeek voert het water af dwars door het bosgebied naar de Maas. Langs het Geldernsch-Nierskanaal ligt een zone waar kwelwater naar buiten treedt.

Door de afwisseling in gradiënten is er een grote variatie in natuurwaarden. Bossen worden afgewisseld met heide, ven en hoogveenvegetaties. Soorten die hier worden aangetroffen zijn Eenarig wollegras, Lavendelheide, Bruine snavelbies, Klokjesgentiaan, Pilvaren, Beenbreek, Klein warkruid en Gewone vleugeltjesbloem. Plaatselijk komen schraalgraslanden voor en akkers met bijzondere kruiden. Een groot deel van de bossen bestaat uit monotone begroeiing van dennen voor de houtteelt. De regio's zijn een belangrijk gebied voor amfibieën (o.a. Alpenwatersalamander, Heikikker, Rugstreeppad, Vinpootsalamander) en reptielen (o.a. Zandhagedis, Hazelworm, Gladde slang). Ook voor vogels van de verschillende biotopen is de regio een belangrijk leefgebied. Enkele van de aangetroffen soorten zijn Nachtzwaluw, Watersnip, Roerdomp, IJsvogel en Blauwborst. Kraanvogels en Visarend zijn regelmatig terugkerende bezoekers. Aan dagvlinders zijn onder andere aangetroffen Heivlinder, Heideblauwtje en Bruine eikenpage. Op plaatsen waar natuurterreinen grenzen aan gevarieerd, kleinschalig landbouwgebied zijn marterachtigen aanwezig, waaronder de Das. Het Wellsche Meer is vooral van belang voor vogels gebonden aan openheid, zoals Wulp en Veldleeuwrik.

Door delfstofwinning en waterbeheersingswerken is er een sterke verdroging opgetreden. De hoge belasting door atmosferische depositie leidt tot vergrassing en verruiging van de voedselarme natuur. Daarnaast vormt ophoping van stuifmeel van Grove den in voedselarme vennen een bedreiging. Door de afvoer van water uit landbouwgebied is het oppervlaktewater van de Molenbeek, Rode beek en het Geldernsch-Nierskanaal van gemiddelde kwaliteit. De N271 zorgt voor scheiding van het Maasdal met de hoge zandgronden en vormt een knelpunt voor Das, Ree, Egel, en amfibieën. Ook de Siebengewaldseweg, de Venweg en de Twistedener weg vormen barrières in de uitwisseling van organismen tussen de verschillende leefgebieden. Grote recreatieve druk op kwetsbare gedeelten van het Nationaal Park leidt tot verstoring. Door het verdwijnen van landschapselementen in het kampenlandschap en het dichtslippen van open velden door bebouwing en beplantingselementen verdwijnt de karakteristieke tegenstelling tussen open bouwland en besloten kampenlandschap.

5.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor regio 5 wordt gestreefd naar het behoud van de grote variatie in gradiënten en het behoud en ontwikkeling van de daarbij behorende natuurwaarden. Dit betekent:

- behoud en ontwikkeling van zandverstuivingen, Heischraal grasland, droge heide, vochtige en natte heide;
- behoud en herstel van vennen en de daarin aanwezige hoogveenvegetaties (zie hoofdstuk 11 van het rapport: Ecohydrologisch onderzoek Bergerheide, Kiwa, Nieuwegein juli 2000);
- vergroten van samenhang tussen de verspreid liggende droge en natte heide en Heischraal graslanden door uitbreiding van heide en open bos. Verwijderen van naaldhoutbos zal daarvoor noodzakelijk zijn. Kappen van bos op de paraboolduinen verdient de voorkeur. Boscompensatie in betreffende regio's of in omliggende regio's;
- de samenhang tussen gebieden wordt tevens vergroot door grotere begrazingseenheden te vormen;
- vergroten van natuurwaarden van bossen door een meer natuurlijk bosbeheer;
- verbeteren kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater (herstel/verbetering regionale grondwaterpeil);
- verminderen van de barrièrewerking veroorzaakt door wegen;
- bevorderen van rust in kwetsbare gebieden door afsluiten van wegen voor gemotoriseerd verkeer en waar nodig voor alle verkeer;
- geleiding van recreatie door routes;
- natuurgerichte afwerking delfstofwinning;
- behoud en herstel beslotenheid en kleinschaligheid van het kampenlandschap;
- onderzoek naar een mogelijke locatie voor een ecotunnel/ecoviaduct om uitwisseling van grote zoogdieren tussen het Maasdal en de Nationaal Park De Maasduinen mogelijk te maken;
- onderzoek naar de haalbaarheid en kosten van een aaneengesloten beheerseenheid groter dan 500 ha op de Bergerheide.

5.3. Beschrijving deelgebieden

NLO5.01AB Eckeltsche bergen

Beschrijving

Dit stuifzandgebied is grotendeels begroeid met aangeplante Grove dennen. Geomorfologisch gezien is met name de oostrand interessant door het patroon van paraboolduinen. Dit reliëfrijke deel is voornamelijk met droge heide begroeid. Een klein gedeelte van het gebied bestaat uit oude Berken-Zomereikenbossen, stuifzand en Zandschraalgrasland. De stuifzandrestanten zijn van belang door het voorkomen van diverse, soms landelijk zeldzame, korstmossen. De naaldbossen zijn daarentegen floristisch weinig interessant. In een heiderestant vinden we Zwarte zegge en Hondsviooltje. De herpetofauna wordt vertegenwoordigd door de Levendbarende hagedis. Het grensgebied tussen bos en heide vormt het leefgebied voor onder meer de Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en Geelgors. Tevens is er een Dassenburcht en worden er soms Wilde zwijnen gesignaleerd.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw, Bruine eikenpage

NLO5.02D Eckeltsche bergen

Beschrijving

In de uitgestrekte monotone naald- en loofhoutaanplant zijn nog enkele kleine restanten droge heide aanwezig. Verspreide percelen dienen voor houtproductie. De bossen zijn vooral van belang voor vogels.

Aandachtssoorten

Bruine eikenpage

NLO5.03A Meeuwenven

Beschrijving

Door de aanwezigheid van een slecht doorlatende leemlaag in de ondergrond is het vennengebied ontstaan. Echter, door de dalende grondwaterstand in de laatste decennia is het gebied verdroogd. Dit heeft een negatieve invloed op de aan vochtige en natte omstandigheden gebonden flora en fauna. Verzuring en vermessing hebben echter geleid tot een verslechtering van de waterkwaliteit en tot verruiging van de vegetatie. Er is sprake van een sterk geëutrofiëerde oevervegetatie. Zo heeft Moerasandijvie, een kenmerkende soort voor ammoniakrijkdom, zich massaal uitgebreid. De vennen zijn een belangrijk leefgebied voor amfibieën. De Rugstreeppad, Groene kikker en Heikikker kunnen worden aangetroffen. De heidevegetatie is het leefgebied van de Levendbarende hagedis. Verder is het gebied belangrijk voor aan struwelen en overgangszones gebonden soorten, zoals de Nachtzwaluw. Ook komen er diverse water- en moerassoorten voor zoals Dodaars, Blauwborst, Geoorde fuut, Roerdomp en Waterral. Zeer bijzonder is de recente signalering van de Zwartkopmeeuw. Rond het ven zijn diverse soorten vleermuizen en libellen aangetroffen. De droge heiden zijn rijk aan dagvlinders (Bruine eikenpage en Heivlinder). Hier treffen we ook de Roodborsttapuit aan. Botanisch gezien zijn met name de kleine natte heiderestanten en de vennen van betekenis. Op de vochtige en natte heide treffen we bedreigde soorten aan als Lavendelheide, Bruine snavelbies, Veenpluis en Eenarig wollegras. In de vennen groeien o.a. Snavelzegge, Kleine zonnedauw, Wateraardbei, Kleine veenbes en Draadzegge. Het westelijk deel van het vennencomplex is goed ontwikkeld en bestaat uit een afwisseling van natte heide en hoogveen. Naast de reeds genoemde soorten komen hier ook Veelstengelige waterbies en Witte snavelbies voor. Het centraal gelegen Eendenmeer bevat naast de al genoemde Moerasandijvie ook Moeraszuring en diverse zeggenssoorten. De droge heide beslaat ongeveer de helft van het gebied. Plaatselijk vinden we hier Kruipbrem en Klein warkruid. In het zuidwesten treffen we een ven aan met een goed ontwikkelde hoogveenvegetatie. Ook hier staan een aantal eerder genoemde bedreigde soorten. Het westelijk deel bestaat uit Zandschraalgraslanden, plaatselijk afgewisseld met oude loofbosrestanten. Hier komen Kruipbrem en Stekelbrem voor. De percelen van het voormalige

beheersgebied Nieuw Bergen die door Limburgs Landschap zijn aangekocht worden aan dit deelgebied toegevoegd. Op deze vroegere landbouwgronden worden vennen, heide en bos hersteld.

Aandachtssoorten

Heivlinder, Vinpootsalamander

NLO5.04Gb Nieuw Bergen

Beschrijving

Deze akker aan de rand van het bos- en heidegebied van de Eckeltsche bergen is van belang voor roofvogels en vogelsoorten die gebonden zijn aan bosranden.

NLO5.04GbR Oude Baan - Nieuw Bergen

Beschrijving

NLO5.04GbR wordt in noordelijke richting uitgebreid. In het noordelijke deel van dit gebied ligt een van de bronnen die de Bleijenbeek voedt. Bronnen zijn gevoelig voor intensief agrarisch gebruik en verdroging. Het gebied maakt daarom deel uit van de gronden die in het verdrogingsbestrijdingsbeleid zijn benoemd als: “met voorrang aan te kopen gronden voor de verdrogingsbestrijding”. Door de inzet van het instrument beheersgebied is aankoop in dit geval niet meer noodzakelijk. Het gebied zal gaan fungeren als buffering tegen minder gewenste externe invloeden. Verder is het deelgebied plaatselijk geschikt voor de ontwikkeling van vochtig kruidenrijk grasland. Door de uitbreiding van het deelgebied worden de doeltypen aangepast. De doelsoorten blijven gelijk.

NLO5.06D Oude Baan

Beschrijving

Het betreft hier een grotendeels door agrarisch gebied omgeven naalddhoutaanplant op voedselarme zandbodem.

NLO5.07A Bergsche Heide

Beschrijving

Tussen de Oude Baan en het uitgestrekte heidegebied van de Gemeenteheide liggen deze afwisselende natuurterreinen van de Stichting het Limburgs Landschap. Het kleinschalige landschap bestaat uit gemengd en naalddhoutbos, heiderestanten en agrarische percelen (zie 5.08 C). In de heidevegetaties leeft de Levendbarende hagedis.

NLO5.08C Op de Paal

Beschrijving

Het gebied bestaat uit negen kleine percelen. Het merendeel bestaat uit bouwland, een enkel perceel is grasland. De percelen liggen aan de rand van de Gemeenteheide en als enclaves in het bosgebied de Grote Muijs. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

NLO5.10D De Grote Muijs

Beschrijving

Dit uitgestrekte multifunctionele bosgebied ligt op een voormalig stuifduin ten zuidoosten van Bergen. Grotendeels is het productiebos. Het resterende gedeelte bestaat uit oud Wintereiken-Beukenbos. Sporadisch wordt op warme, open plaatsen in het bos of op kleine heiderelicten de Levendbarende hagedis waargenomen. Verder is het bos ornithologisch gezien waardevol, met name in de omgeving van de Bergerheide. De N271 vormt een knelpunt voor onder meer Egel, Ree en amfibieën.

NLO5.11.1A Gemeenteheide

Beschrijving

Ten westen van Driessenven ligt een groot aaneengesloten zandstuifgebied. De vegetatie bestaat uit overwegend droge heide en naaldhoutaanplant.

Aandachtssoorten

Gladde slang

NLO5.11.2A Driessenven c.a.

Beschrijving

Het Driessenven is het centrale gedeelte van het natuurgebied. Evenals bij het Meeuwenven staat hier op grote schaal Moerasandijvie. Daarnaast Snavelzegge, Moerashertshooi, Drijvende waterweegbree en Pilvaren. Ten zuiden van het Driessenven ligt een ander ven- en moerasgebied. Hier staan Draadzegge, Moerasviooltje en Kleine zonnedaauw. Een ander ven bevat eveneens Moerashertshooi. Rondom de vennen komen op beperkte schaal redelijk goed ontwikkelde natte heidevegetaties voor (Gevlekte orchis, Kruipwilg en Trekrus). Verdroging van de vennen en natte heiden heeft op diverse plaatsen geleid tot een dichtgroeien met Pitrus, Pijpenstrootje en plaatselijk met Braam en Berk. Het overgrote deel van het natuurgebied bestaat uit goed ontwikkelde droge heide. Hier treffen we kenmerkende soorten aan als Kruipbrem en Borstelgras.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw, Draadzegge

NLO5.11.3A Bergerheide

Beschrijving

Dit is het meest uitgestrekte en waardevolle vennen- en natte heidegebied van de Gemeenteheide. De hoogveen- en venvegetaties lopen geleidelijk over in de natte heidevegetaties en bevatten Veelstengelige waterbies, Eenarig wollegras en bedreigde soorten als Draadzegge, Zonnedaauw, Lavendelheide en Witte en Bruine snavelbies (beide RL2). De vochtige en natte heiden hebben een rijke flora met naast de reeds genoemde soorten ook diverse sterk bedreigde soorten als Klein warkruid, Klokjesgentiaan, Moeraswolfsklauw, Blauwe zegge en Sterzegge (beide RL2). Plaatselijk zijn Knolrus en Pijpenstrootje dominant. Dit wijst op verdroging en verzuring.

Aandachtssoorten

Witte snavelbies, Vinpootsalamander

NLO5.11.4A Lelieven

Beschrijving

Naast talrijke amfibieën en vlindersoorten komen hier diverse bijzondere planten voor, zoals Veelstengelige waterbies en Draadzegge. Ook hier leidt eutrofiëring mede tot het oprukken van Pitrus. De rondom het ven gelegen natte heideterreinen zijn goed ontwikkeld. Hier komen o.a. voor Kleine zonnedaauw, de bedreigde soorten Bruine en Witte snavelbies (beide RL2), Klokjesgentiaan en Gevlekte orchis.

Aandachtssoorten

Heideblauwtje, Klokjesgentiaan

NLO5.11.5A Oostelijk bos en heidegebied

Beschrijving

Het oostelijk deel van de Bergerheide is voor een groot deel bedekt met droge, vochtige en natte heideterreinen, zandverstuivingen, maar vooral met soortenarme loof- en naaldbossen. Met name voor vogels en de herpetofauna is dit gebied van belang. Op enkele plaatsen groeit Klein warkruid en Bruine snavelbies.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw

NLO5.11A Gemeenteheide

Beschrijving

Het natuurgebied omvat de Gemeenteheide en de Bergerheide en is na De Hamert het grootste aaneengesloten heide en zandstuifgebied van Limburg. De heide- en zandverstuivingen worden afgewisseld door restanten oud Berken-Zomereikenbos, bosjes, struwelen, Zandschraalgrasland en naaldhoutbossen. Als gevolg van de overheersende (zuid)westenwinden hebben zich paraboolduinen gevormd. Aan de binnenkant van deze duinen liggen laagten met vennen en hoogveenrestanten, moeras en natte graslandrelicten. De variatie in gradiënten in het gebied is groot. Voedselrijkdom versus voedselarmoede, beslotenheid versus openheid, droge plekken versus natte plekken en reliëf zorgen ervoor dat er een grote verscheidenheid aan biotopen is te vinden. Hierdoor is de Bergerheide een belangrijk leefgebied voor veel bijzondere planten en diersoorten. Het gebied is belangrijk voor o.a. Vinpootsalamander, Heikikker, Rugstreeppad, Zandhagedis, Hazelworm, Gladde slang en Levendbarende hagedis. Ook ornithologisch gezien is de Bergerheide van grote betekenis. Het gebied is belangrijk voor soorten die aan struwelen, ruigten, heiden en bossen gebonden zijn zoals Geelgors, Roodborsttapuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en Blauwborst. Een tweede groep vogels is die van de water en moerasvogels die leven in en aan de rand van de vennen (Driessenven en Lelieven). Enkele soorten die daar aangetroffen worden zijn Dodaars, Tureluur, Kleine plevier, Waterral, Wintertaling en Slobeend. Overige belangrijke soorten zijn Wulp, Zwarte specht en in de winter Klapkster. De Gemeenteheide en Bergerheide zijn met 24 soorten een waardevol gebied voor zoogdieren. Er leven vier vleermuissoorten en diverse marterachtigen waaronder de Das. Met name het Lelieven is opvallend rijk aan vlinders (o.a. Heivlinder en Heideblauwtje), libellen en sprinkhaansoorten. Op de droge heide leeft o.a. de Bruine eikenpage. In het grootste natte heide- en vennengebied van Limburg groeien veel zeldzame planten zoals Klokjesgentiaan, Eenarig wollegras (beide RL3), Draadzegge, Bruine snavelbies, Pilvaren en Moeraswolfsklauw. Tevens komen er enkele hoogveensoorten voor zoals Lavendelheide. Het natuurgebied is opgedeeld in een vijftal kleinere eenheden welke achtereenvolgens zullen worden besproken.

NLO5.12Cp Bergerheide

Beschrijving

De landbouwenclaves worden omringd door oude loofbossen, heide en zandverstuivingen. De kleinschaligheid wordt mede bepaald door houtwallen en struwelen. In de akkers zijn kruiden zoals Esdoornganzevoet, Bosdroogbloem en Dwergviltkruid aangetroffen. Als gevolg van de omzetting in nieuwe natuur worden de omliggende natuurgebieden niet meer negatief beïnvloed en kunnen de natuurwaarden van de Bergerheide worden versterkt.

NLO5.13C Springberg

Beschrijving

Het natuurontwikkelingsproject bestaat uit voormalig agrarische cultuurgrond, voornamelijk akkers. Het grenst aan de bossen, heide en zandverstuiving van de Bergerheide (5.11 A). Door aansluiting te zoeken bij de natuurdoeltypen van de Bergerheide ontstaan grote aaneengesloten eenheden.

NLO5.15AB Bosscherheide-Wolfsvensche berg

Beschrijving

Grotendeels is de dekzandrug hier bedekt met monotone naaldhoutbossen. Slecht op enkele plekken langs de randen staan nog restanten van het oude Wintereiken-Beukenbos. Op enkele plaatsen zijn restanten van droge heide en stuifzanden aan te treffen. Plaatselijk is de heide vergrast of met berken dichtgegroeid. Op beperkte schaal zijn natte heide, vennetjes, moerasvegetaties, struwelen en Zandschraalgrasland aanwezig. De natte biotopen hebben sterk te lijden van verdroging. De waterstand in het Wolfsven is fors gedaald. Rond het Wolfsven is de heidevegetatie vrij recent geplagd. Kleine zonnedaauw is hier de enige bijzondere plantensoort. Op diverse plaatsen komen Rugstreeppad, Groene kikker en Heikikker voor. Het heidegebied de Paddenhoek is het leefgebied van de Levendbarende hagedis.

Aandachtssoorten

Heikikker, Bruine eikenpage

NLO5.16Cp Wolfsven

Beschrijving

Aan de noordkant van de Wolfsvensche berg liggen een kleine akker en een heideterreintje die als reservaatgebied aangewezen zijn. Het gebied grenst aan het Wolfsven (natte heide).

NLO5.17A Plas Reijnderlooi

Beschrijving

Aan de noordzijde is er een nieuwe vergunning verleend voor 19 ha. Sinds het begin van de jaren tachtig worden grote aantallen Rugstreeppadden gemeld uit de kiezelplassen. Ook komt hier de Groene kikker voor. In de steilranden van de plas zit een grote kolonie Oeverzwaluwen. Een andere pionier is de Kleine plevier. De oevervegetaties bestaan grotendeels uit soortenarme, droge heide en schraalgraslanden welke langzaam overgaan in meer vochtige oever- en moerasvegetaties.

NLO5.19D Vossenheuvel

Beschrijving

Het betreft hier restanten van oud Berken-Zomereikenbos en naaldbossen die op een rivierduin liggen. De bossen zijn belangrijk voor droge vegetaties en voor aan bos gebonden vogelsoorten. Op diverse plekken in het bos zijn Heischraal graslanden en droge heidepercelen aan te treffen. Regelmatig wordt hier de Nachtegaal gehoord. Het gebied is onderdeel van het leefgebied van de Das.

NLO5.21AB Bosserheide

Beschrijving

Vroeger was de Bosserheide een groot stuifduinencomplex. Nu is het grotendeels begroeid met soortenarm, oud naaldhoutbos en jonge loofhoutaanplant. Op enkele plekken staan restanten van oud Berken-Zomereikenbos. Het vrij reliëfrijke gebied bezit nog op beperkte schaal droge heideterreinen, schraalgraslanden en stuifzandrelicten. Door het gebied stroomt de Molenbeek. Langs de beek komen diverse planten voor die wijzen op een van oorsprong relatief voedselrijk, droog tot vrij vochtig loofbos (Bleeksporig bosviooltje en Gewone eikvaren). Momenteel is het loofbos slecht ontwikkeld. Plaatselijk kan de Levendbarende hagedis worden waargenomen. Het bosgebied is belangrijk leefgebied voor onder andere Buizerd en Havik. Daarnaast is het leefgebied voor diverse marterachtigen.

NLO5.23D Wellsche Heide

Beschrijving

Van de voormalige stuifzanden en heide is in dit reliëfrijke zandgebied vrijwel niets bewaard gebleven. Voor het overgrote deel bestaat de Wellsche Heide uit monotone naaldhoutaanplant. Daarnaast zijn er restanten van het Berken-Zomereikenbos. Er zijn nog enkele duidelijk in het landschap te herkennen paraboolduinen en grafvelden aan te treffen (met name op de Meersche Berg). Op de Galgenberg en Putjesberg en in

"Rusland" komen goed ontwikkelde droge heidevegetaties en Heischraal graslanden voor. Aan amfibieën zijn Heikikker en Poelkikker aangetroffen. Op de droge heidegronden is nog een aantal vindplaatsen van de bedreigde Zandhagedis en de Levendbarende hagedis. De ornithologische waarden van het gebied zijn grotendeels beperkt tot de Meersche Berg. Dit is het leefgebied van onder andere Geelgors en Boomleeuwerik. Een bijzondere vlinder in het gebied is de Heivlinder.

Aandachtssoorten

Zandhagedis

NLO5.24AB Rode Hoek c.a.

Beschrijving

Het bos bestaat grotendeels uit naaldbos. Er liggen nog enkele kleine restanten Berken-Zomereikenbos. In het gebied zijn enkele dassenburchten aanwezig. De open plekken zijn favoriet bij Hazelwormen. In "Rusland" zijn vochtige heiderestanten aanwezig waar het Berkenbroekbos bij aansluit. Hier komen Heikikker en Groene kikker voor. Elders, met name rond Schaak en op de Schaapskooi, liggen enkele relictten van droge heidevegetaties en schrale graslanden. Hier is de Levendbarende hagedis te vinden. Ornithologisch is de Rode Hoek van grote betekenis, met name voor struweel- en heidesoorten als de Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Geelgors en Groene specht.

Aandachtssoorten

Hazelworm

NLO5.25Cp Schaak

Beschrijving

Reservaatgebied Schaak bestaat uit oud bouwland dat wordt omsloten door de uitgestrekte bosgebieden van de Wellsche Heide (Rode Hoek). In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Hazelworm

NLO5.27CpR Molenbeek-Welsche meer

Beschrijving

NLO5.27CpR vervangt o.a. NLO5.27Gb en vormt een geleidelijke overgang tussen het intensieve agrarische cultuurlandschap en de Maasduinen. In het gebied is de ontwikkeling van een gradiëntrijke bosrand voorzien met een overgang naar een brede zoom. In deze zoom zal plaats zijn voor de ontwikkeling van kleinschalige graslanden en vennen. Door deze invulling worden meerdere doelen gediend. Ten eerste worden de minder gewenste randeffecten en externe invloeden op de Maasduinen verkleint. Ten tweede biedt de ontwikkeling van de gradiëntrijke bosrand meer variatie en daarmee een hogere biodiversiteit. Tevens maakt het gebied deel uit van de gronden die in het verdrogingsbestrijdingsbeleid zijn benoemd als: "met voorrang aan te kopen gronden voor de verdrogingsbestrijding". Wanneer er door particulieren gebruik gemaakt wordt van het instrument Nieuwe natuur is aankoop in dit geval niet meer noodzakelijk.

NLO5.29A De Vissert

Beschrijving

Met name de westelijke oevers zijn waardevol voor aan water en moerassen gebonden vogels. In de rietkragen en Wilgenstruwelen komen bijzonder soorten voor zoals Dodaars en Grauwe gans. Bij de plas wordt zomers de Watervleermuis gesignaleerd. Het gebied behoort tot het foerageerterrein van de Das. Sinds enkele jaren is in het gebied een Bever aanwezig. Plaatselijk hebben zich oevervegetaties met Wilgen- en Gagelstruweel ontwikkeld. Direct langs de oevers staan Mattenbies en Stijf barbarakruid. In de Wilgenstruwelen komen diverse zeggenssoorten zoals Stijve zegge en Oeverzegge voor. Andere soorten langs de plas zijn Zeegroene muur, Grote ratelaar en Kruisbladwalstro.

Aandachtssoorten

Dodaars

NLO5.30CR Siebengewaldseweg

Beschrijving

NLO5.30CR is grotendeels verworven door Stichting het Limburgs Landschap. Als onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak van de Eckeltse Bergen, waarbij o.a. bosopslag op de paraboolduinen omgevormd wordt naar heide, zal op deze percelen aanleg van bos plaatsvinden. Om de doorlaatbaarheid voor soorten en de diversiteit van de percelen bos te vergroten is een geringe mate van openheid gewenst.

NLO5.31CR 't Smeelen [kaart3,4]

Beschrijving

NLO5.31CR vormt een belangrijk onderdeel in de verbinding tussen de Maasduinen en het Maasdal. Met de begrenzing van dit deelgebied worden de migratiemogelijkheden voor flora en fauna versterkt. Het deelgebied is gelegen in de invloedssfeer van de Maas. De natuurdoeltypen zijn hierop aangepast.

NLO5.32CpR De Groote Muijs-Oude Baan

Beschrijving

NLO5.32CpR vervangt delen van NLO5.09G. Omdat de verschillende percelen van dit deelgebied ingesloten liggen tussen natuur is de omvorming naar natuur gewenst. Met de begrenzing wordt de bestaande natuur verder versterkt, ontstaat er meer variatie en daarmee een hogere biodiversiteit. Verder nemen minder gewenste externe invloeden af. Binnen de natuurdoelstelling is er ruimte voor een extensieve agrarische bedrijfsvoering.

NLO5.33AB Vossenheuvel-Ennenberg

Beschrijving

NLO5.33AB betreft bestaande natuur. Een deel van het reeds bestaande deelgebied NLO5.19D wordt ook toegevoegd aan dit deelgebied, omdat het geen multifunctioneel bos maar natuur met verhoogde natuurwaarden betreft. Het deelgebied ligt op een redelijk hoog deel tussen verschillende voormalige stroomgeulen van de Maas. Hierdoor is de grondwaterstand hoog en is in de winter inundatie mogelijk.

6. STUIFZANDGEBIED LOOIERHEIDE EN DE HAMERT

6.1. Beschrijving regio

Voor de algemene beschrijving van regio 6 wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

6.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor deze regio wordt gestreefd naar:

- behoud en ontwikkeling van Heischraal graslanden, droge heide, vochtige en natte heide;
- behoud en herstel vennen en hoogvenen;
- vergroten van samenhang tussen de verspreid liggende droge en natte heide en Heischraal graslanden door uitbreiding van heide en open bos. Verwijderen van naaldboutbos zal daarvoor noodzakelijk zijn. Kappen van bos op de paraboolduinen verdient de voorkeur. Boscompensatie in betreffende regio's of in omliggende regio's;
- vergroten van natuurwaarden van bossen door een meer natuurlijk bosbeheer;
- optimaal benutten van kwelsituaties langs de Roode beek en het Geldernsch-Nierskanaal;
- verbeteren kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater;
- verbeteren hydrologische situatie Heerenven;
- verminderen van de barrièrewerking veroorzaakt door wegen;
- onderzoek naar een mogelijke locatie voor een ecotunnel/ecoviaduct om uitwisseling van grote zoogdieren tussen het Maasdal en de Nationaal Park De Maasduinen mogelijk te maken;
- bevorderen van rust in kwetsbare gebieden door afsluiten van wegen voor gemotoriseerd verkeer en waar nodig voor alle verkeer;
- geleiding van recreatie door routes;
- natuurgerichte afwerking delfstofwinning;
- behoud en herstel beslotenheid en kleinschaligheid van het kampenlandschap.
- voor een groot deel van deze regio streven naar het vormen van een begeleid natuurlijke eenheid van Beek- en Zandboslandschap van minimaal 500 ha.

6.3. Beschrijving deelgebieden

NLO6.01D Paaldijk

Beschrijving

Van de voormalige stuifzanden en heide is in dit reliëfrijke zandgebied vrijwel niets bewaard gebleven. Het bos bestaat vrijwel geheel uit een monotone naalddhoutaanplant. Er zijn nog kleine restanten van het Berken-Zomereikenbos aanwezig.

NLO6.03D Wellerlooi

Beschrijving

Dit multifunctioneel bosgebied bestaat uit de bos- en heidepercelen tussen Wellerlooi en de Maas. De bossen bestaan uit oude soortenarme Berken-Zomereikenbossen en naalddhoutaanplant. De onderrand van het bos aan de steilrand van de Maas bestaat uit doornstruweel op voedselrijke en kalkhoudende bodem. Hier komen plantensoorten voor die bijzonder zijn in Noord- en Midden-Limburg zoals de Gevlekte dovennetel, de Gevlekte aronskelk en de Wilde kardinaalsmuts.

Aandachtssoorten

Bruine eikenpage

NLO6.04Gb Zeelberg

Beschrijving

Dit gebied ligt ten noorden van Zeelberg aan de oostzijde van de N271. De akkers zijn gedeeltelijk omsloten door bos en zijn al meer dan 150 jaar als bouwland in gebruik.

NLO6.05C Heerenven

Beschrijving

Het agrarisch gebied Heerenven is nu grotendeels verworven en in ontwikkeling als natuurterrein. Als onderdeel van het Wellsche Meer maakt het deel uit van het oorspronkelijke veengebied dat hier lag. In het oosten ligt een poel in een vergraste heide omgeven door een oud loofbosrestant. Floristisch gezien is de poel goed ontwikkeld. Naast diverse water- en oeverplanten zoals Duizendknoopfonteinkruid staat hier de met uitsterven bedreigde Witte waterranonkel.

Aandachtssoorten

Heideblauwtje, Kleine zonnedaauw

NLO6.06A Westmeerven en Heerenven

Beschrijving

Het Westmeerven en Heerenven liggen in een oude Maasmeander. De vencomplexen worden omringd door natte en droge heidevegetaties. Vanouds worden de vennen gevoed door neerslag en lokaal (vanuit de rivierduinen) en regionaal kwelwater. Zowel de flora als fauna in het vennengebied hebben te lijden onder de onttrekking van grondwater door de landbouw, vermesting en verzuring. Dit vennengebied is van groot belang voor de herpetofauna. Van de 15 amfibieënsoorten in Nederland komen er hier 11 voor. Het meest bijzonder zijn Knoflookpad, Alpenwatersalamander en Kamsalamander. Ook komen er Rugstreeppad, Groene kikker, Heikikker en Levendbarende hagedis voor. Het Heerenven en Westmeerven herbergen een goed ontwikkelde moerasvogelgemeenschap. De bijzondere soorten die hier werden aangetroffen zijn Dodaars, Geoorde fuut, Grauwe klauwier, Tapuit, Watersnip, Kuifeend, Slobeend, Wintertaling en Rietgors. Rond het Westmeerven komt Blauwborst in groten getale voor, evenals Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en Sprinkhaanrietzanger. In de herfst zijn de moerasgebieden van belang als foerageer- en rustgebied voor Kraanvogel en Visarend. De vochtige heideterreinen zijn sterk verdroogd en grotendeels verruigd met Pijpenstrootje. Plaatselijk is de floristische ontwikkeling nog goed. Het centraal gelegen ven is verruigd. Aan haar oevers treffen we enkele bedreigde soorten zoals Klokjesgentiaan, Kleine zonnedaauw,

Zwarte zegge, Snavelzegge en tevens de bedreigde Witte snavelbies, Pilvaren en Blauwe zegge. Groentje en Heideblauwtje zijn typische soorten voor overgang van vochtige heide naar bos. Zij komen beide in het Heerenven voor.

Aandachtssoorten

Heideblauwtje, Knoflookpad

NLO6.07.1C

Wellse Molenbeek I

Beschrijving

Bij het begrenzen van het Stimuleringsplan Noord Limburg Oost is in het deelgebied NLO6.07A een deel nieuwe natuur begrensd als bestaande natuur. Het gebied is destijds begrensd als bestaande natuur omdat de terreinbeheerder de gewenste natuur inmiddels had gerealiseerd. Omdat de aanduiding nieuwe natuur de feitelijke aanduiding blijft krijgt het gebied alsnog een eigen code (NLO6.07.1C) en een nieuwe naam. De doeltypen van NLO6.07A blijven gehandhaafd. De doeltypen van het nieuwe deelgebied sluiten hier op aan.

NLO6.07A

Wellse Molenbeek

Beschrijving

Dit voormalig agrarisch gebied is recentelijk geplagd en onderdeel van het natuurgebied De Hamert. De herpetofauna is goed vertegenwoordigd met Rugstreeppad, Poelkikker en Heikikker. Plaatselijk komt struweel van Wilg voor.

Aandachtssoorten

Witte waterranonkel, Rugstreeppad

NLO6.08C

Zeelberg

Beschrijving

Het natuurontwikkelingsgebied bestaat uit drie akkers aan de rand van het bosgebied Looierheide, dat onderdeel uitmaakt van het Nationaal Park De Hamert. De akkers, gelegen langs de N271 zijn minstens vanaf 1840 in gebruik als akkerland.

NLO6.08CR

Grelekamp -Zeelberg

Beschrijving

NLO6.08CR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande akkerreservaat NLO6.08C.

NLO6.09A

Looierheide

Beschrijving

In 19de eeuw bestond dit gebied grotendeels uit door schapen begraasde heideterreinen. Door veranderingen in het landbouwsysteem is de heide dichtgegroeid met bos of ingeplant met naaldboutbos. De ondergroei in de bossen is slecht ontwikkeld. Op enkele plaatsen zijn heiderestanten overgebleven. Op de Dikkenberg gaat het om goed ontwikkelde droge heide, op de Trappenberg voornamelijk vergraste heide. Met name aan de zuidzijde van de Trappenberg en op de Stalberg overheersen de Berken-Zomereikenbossen. Rond het ven de Koemeer is sprake van matig ontwikkeld natte heide met o.a. Veenpluis. Het verzuurde en geëutrofeerde ven is leefgebied voor de Heikikker en de Groene kikker. Op de droge stuifzandgronden is de Zandhagedis en de Levendbarende hagedis te vinden. Ornithologisch gezien is de Looierheide van belang voor aan bossen en heide gebonden soorten (o.a. Nachtzwaluw en Boomleeuwerik). De N271 vormt een barrière voor zoogdieren en voor amfibieën doordat de ecologische verbinding met het Maasdal verstoord is. De bedoeling is de begrenzingen van het nationaal park zodanig te verruimen, dat de gehele Looierheide, ook het gedeelte ten westen van de Rijksweg, binnen zijn grenzen zullen vallen.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw, Witte snavelbies

Beschrijving

Bij het begrenzen van het Stimuleringsplan Noord Limburg Oost is in het deelgebied NLO6.10A een deel nieuwe natuur begrensd als bestaande natuur. Het gebied is destijds begrensd als bestaande natuur omdat de terreinbeheerder de gewenste natuur inmiddels had gerealiseerd. Omdat de aanduiding nieuwe natuur de feitelijke aanduiding blijft krijgt het gebied alsnog een eigen code (NLO6.10.1C) en een nieuwe naam. De doeltypen van NLO6.10A blijven gehandhaafd. De doeltypen van het nieuwe deelgebied sluiten hier op aan.

Beschrijving

Het natuurreservaat is een gevarieerd natuurgebied met droge en natte heideterreinen, Berkenbroekbossen, Heischraal graslanden en oude loofbosrestanten. In tegenstelling tot de meeste stuifzandgronden is het gebied rondom het Pikmeeuwenwater niet met bos dichtgegroeid of aangeplant. Op de plaatsen waar waterstagnatie plaatsvindt treffen we vennen en hoogveenvegetaties aan. Door de afwisseling in bodemgesteldheid komen er diverse soorten heide- en venvegetaties voor. Daarnaast is het een groeiplaats voor Broekbos. De vochtige heiden zijn over het algemeen goed ontwikkeld. Zo staan er Snavelzegge, Veenpluis, Ronde zonnedauw, Wateraardbei, Kleine veenbes, Gevlekte orchis en Beenbreek. Daar het gebied gevoed wordt door voedselarm regenwater is het één van de weinige plaatsen waar het proces van natuurlijke hoogveenvorming plaatsvindt. Op een drijvende mat van veenmossoorten en Dopheide komen diverse bijzondere soorten voor zoals Snavelzegge, Lavendelheide, Kleine veenbes, Zonnedauw, Veenpluis, Eenarig wollegras en Waterdrieblad. Deze vegetatieopbouw vertoont duidelijk overeenkomsten met die van hoogveenvegetaties. De broekbossen zijn deels verdroogd en met bramenopslag verruigd. De droge heideterreinen bevatten minder bijzondere soorten en zijn vaak vergrast of met Berken begroeid. Ornithologisch gezien is De Hamert een belangrijk leefgebied voor zowel water- en moerasvogels als heidevogels. De heide is het jachtgebied voor diverse roofvogels waaronder de Bruine kiekendief. In de lente is het broedgebied voor onder meer Wulp. In de struwelen leven Roodborsttapuit, Nachtzwaluw en Boomleeuwerik, alle grondbroeders. In het najaar doen diverse trekvogels het rustige gebied aan, waaronder de Kraanvogel. Een ander opmerkelijke soort is de Tapuit. Deze laatste soort is in Limburg zeldzaam en sterk bedreigd. Blauwborst en Dodaars zijn de meest bijzondere vogels in het Pikmeeuwenwater. De natte heiden en vennen zijn een belangrijk leefgebied voor amfibieën (Alpenwatersalamander, Vinpootsalamander, Rugstreeppad, Groene kikkers en Heikikker) en de zandgronden voor reptielen (Zandhagedis, Levendbarende hagedis, Hazelworm en Gladde slang). De populatie van de Gladde slang is, samen met die van De Meinweg, de grootste van deze bedreigde soort in Limburg. Op de droge heideterreinen komen diverse vlindersoorten voor. De meest bijzondere soorten zijn de zeldzame Satijnvlinder, Groentje, Bruine eikenpage, Heideblauwtje, Heivlinder en het Roodbont heidevlindertje. Eveneens tot de voorkomende insecten behoren Blauwvleugelsprinkhaan, Veldkrekeltje en libellen.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw, Zandhagedis

Beschrijving

Bij het begrenzen van het Stimuleringsplan Noord Limburg Oost is in het deelgebied NLO6.11B een deel nieuwe natuur begrensd als bestaande natuur. Het gebied is destijds begrensd als bestaande natuur omdat de terreinbeheerder de gewenste natuur inmiddels had gerealiseerd. Omdat de aanduiding nieuwe natuur de feitelijke aanduiding blijft krijgt het gebied alsnog een eigen code (NLO6.11.1C) en een nieuwe naam. De doeltypen van NLO6.11B blijven gehandhaafd. De doeltypen van het nieuwe deelgebied sluiten hier op aan.

Beschrijving

Het bosgebied bestaat voor een groot deel uit Berken-Zomereikenbos. Langs het snelstromende en vrij meanderende Geldernsch-Nierskanaal staat Eiken-Haagbeukenbos met o.a. Zwarte els en Gewone vogelkers. Naast de genoemde bostypen komen hier ook goed ontwikkelde en vergraste droge heideterreinen voor. Verder zijn er kleine relictten van natte heide (met o.a. Draadzegge en Veenpluis), vennen, Berkenbroekbos en Gagelstruweel aan te treffen. De meest interessante natte biotopen worden aangetroffen langs het Geldernsch-Nierskanaal. Het kanaal doorbreekt de droge, voedselarme zandgronden in de dwarsrichting. Met name daarom is zowel landschappelijk als ecologisch dit dal bijzonder. De Haagbeuken- en Elzenbroekbossen zijn vrij voedselrijk en redelijk goed ontwikkeld. Hier treffen we soorten aan als Gewone Dotterbloem, Groot springzaad en Wilde kardinaalsmuts. In het struweel langs de steilrand van de Maas staat Stinkende ballote. In het gebied leven diverse vogels zoals Nachtegaal, Wielewaal, Bonte vliegenvanger en Spotvogel. Opmerkelijk is de zeldzame Draaihals en de IJsvogel. Naast kerngebied voor aan water gebonden vogelsoorten zijn de vochtige loofbossen ook van belang voor amfibieën (Alpenwatersalamander, Groene kikker en Heikikker). Tevens is het leefgebied voor reptielen (Levendbarende hagedis en Gladde slang). In de droge eikenbossen leven diverse zoogdieren waaronder Wezel, Hermelijn en Bunzing en de Das. Tevens komen er diverse soorten vleermuizen voor. De Rijksweg N271 en de Twistedenerweg vormen een barrière voor diverse diersoorten (o.a. Das, amfibieën, Egel).

Aandachtssorten

Draaihals, Dotterbloem

Beschrijving

Het reliëfrijke bos (o.a. paraboolduinen en een steilrand) maakt deel uit van het Nationaal Park De Hamert. De noordelijke hellingen lopen af naar het dal van het Geldernsch-Nierskanaal, de zuidhelling naar de Roode Beek. Een groot deel bestaat uit houtproductiebos. Op zeer beperkte schaal zijn er nog heide- en stuifzandrelictten aan te treffen. De botanische waarden van het bos zijn beperkt tot enkele vindplaatsen van Lelietje-van-dalen, Gewone eikvaren en de bedreigde Gewone vleugeltjesbloem. In en langs de Roode Beek staan diverse fonteinkruiden, Echte koekoeksbloem en Moerasmuur. In het gebied komen o.a. de Hazelworm en de Boomleeuwerik voor. De N271 vormt met name voor Egel, Das en Ree een knelpunt.

Aandachtssorten

Draaihals

Beschrijving

Dit reservaatgebied ligt boven de steilrand langs het Geldernsch-Nierskanaal. De akkers zijn reeds verworven door de Stichting het Limburgs Landschap.

Aandachtssorten

Nachtzwaluw

Beschrijving

Bij het begrenzen van het Stimuleringsplan Noord Limburg Oost is in het deelgebied NLO6.16A een deel nieuwe natuur begrensd als bestaande natuur. Het gebied is destijds begrensd als bestaande natuur omdat de tereinbeheerder de gewenste natuur inmiddels had gerealiseerd. Omdat de aanduiding nieuwe natuur de feitelijke aanduiding blijft krijgt het gebied alsnog een eigen code (NLO6.16.1C) en een nieuwe naam. De doeltypen van NLO6.16A blijven gehandhaafd. De doeltypen van het nieuwe deelgebied sluiten hier op aan.

NLO6.16A

De Hamert

Beschrijving

Dit zuidoostelijke deel van het nationaal park bestaat uit een mozaïek van vochtige tot droge oude loofbossen, naalddhoutaanplant, vochtige graslanden en droge, Heischraal graslanden. Langs het Geldernsch-Nierskanaal en de Twistedenerweg liggen Wilgen- en Gagelstruwelen, moeras-vegetaties en heiderestanten. Het is een geomorfologisch interessant gebied met onder meer een Maasterrasrand. De moerasvegetaties langs het Geldernsch-Nierskanaal zijn plaatselijk met riet verruigd en floristisch matig tot redelijk ontwikkeld. In het noordoosten liggen twee heidepercelen, één redelijk ontwikkeld, het ander sterk vergrast. Floristisch is het voorkomen van Gewone vleugeltjesbloem vermeldenswaardig. In één berm op de overgang van oud loofbos naar naalddhoutaanplant komen de bedreigde Kleine zonnedauw en Ronde zonnedauw voor en de sterk bedreigde Moeraswolfsklauw. De veelal met Zomereiken en Zwarte elzen begroeide, vochtige terreinen zijn van belang voor vogels. Met name de beekbegeleidende loofbossen herbergen bijzondere vogelsoorten waaronder Appelvink, Boomklever, Nachtegaal en Wielewaal. Ook is De Hamert van belang voor Roodborsttapuit, Boomleeuwerik, Klapekster en Nachtzwaluw. Langs de steile oevers van het Geldernsch-Nierskanaal broedt de IJsvogel. In de vochtige biotopen, met name de vochtige loofbossen en vennetjes kunnen Alpenwatersalamander, Vinpootsalamander, Heikikker, Rugstreeppad en Groene kikker worden aangetroffen. De droge bossen, heiden en graslanden zijn van betekenis voor de Levendbarende hagedis, Zandhagedis en voor vogels (o.a. Kleine bonte specht). Plaatselijk, in vochtige graslanden komt Heideblauwtje voor, een in Limburg zeldzame vlindersoort. Aan bijzondere zoogdieren zijn onder andere waargenomen de Das (ook burchten) en enkele vleermuissoorten.

Aandachtssoorten

Heideblauwtje, Vinpootsalamander

NLO6.17C

De Hamert

Beschrijving

Het betreft hier een aantal terreinen langs het Geldernsch-Nierskanaal die binnen en aan de rand van het nationale park De Hamert liggen. De terreinen zijn in het bezit van de Stichting het Limburgs Landschap. Het gebied is onderdeel van het leefgebied van de Das. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Nachtzwaluw

NLO6.17CR

Geldersch kanaal

Beschrijving

NLO6.17CR wordt gekoppeld aan het bestaande NLO6.17C en vervangt (delen van) NLO6.15Gb. Omdat de toegevoegde percelen voedselrijker zijn worden de doeltypen waar nodig aangepast.

NLO6.18C

Groeve Driessen

Beschrijving

Het merendeel van het gebied bestaat uit een groeve. De groeve ligt op het door de Rijn afgezette hoogterras en is ontstaan als gevolg van de winning van zand en grind. De delfstofwinning bevindt zich in de afrondingsfase. De noordelijk gelegen driehoek betreft een afrondingsaankoop (ca. 6 ha). Ongeveer 7 ha van de groeve wordt door de ontgronder ingericht als natuurgebied en is opgenomen in het afwerkingsplan van de groeve. Het overige gebied (ongeveer 15 ha) is aangewezen als reservaatgebied. De groeve is een belangrijk leefgebied voor amfibieën (Alpenwatersalamander, Rugstreeppad en Groene kikker). Daarnaast is het leefgebied voor Roodborsttapuit en Klapekster. De groeve valt onder de Natuurbeschermingswet en ligt binnen Nationaal Park De Maasduinen. De toeristische route vormt een barrière met de westelijk gelegen terreinen.

Aandachtssoorten

Witte waterranonkel

Beschrijving

Het merendeel van het gebied bestaat uit een groeve. De groeve ligt op het door de Rijn afgezette hoogterras en is ontstaan als gevolg van de winning van zand en grind. De delfstofwinning bevindt zich in de afrondingsfase. De noordelijk gelegen driehoek betreft een afrondingsaankoop (ca. 6 ha). Ongeveer 7 ha van de groeve wordt door de ontgronder ingericht als natuurgebied en is opgenomen in het afwerkingsplan van de groeve. Het overige gebied (ongeveer 15 ha) is aangewezen als reservaatgebied. De groeve is een belangrijk leefgebied voor amfibieën (Alpenwatersalamander, Rugstreeppad en Groene kikker). Daarnaast is het leefgebied voor Roodborsttapuit en Klapekster. De groeve valt onder de Natuurbeschermingswet en ligt binnen Nationaal Park De Maasduinen. De toeristische route vormt een barrière met de westelijk gelegen terreinen.

Aandachtssoorten

Witte waterranonkel

Beschrijving

Het reservaatgebied bestaat uit een smalle strook bouwland en rivierbegeleidend grasland in het winterbed van de Maas tussen de Maasoever en de steilrand van het Maasterras. Plaatselijk is het heggeland bewaard gebleven. De graslanden zijn floristisch vrij goed ontwikkeld. Bijzonder is het voorkomen van Voorjaarszegge aan de voet van de steilrand lang het bos, een voor Noord-Limburg zeldzame soort. Ook langs deze bosrand staan in kleine doornstruwelen Wegedoorn en Gevlekte aronskelk. Langs de Maasoever treffen we ruigten aan met onder meer Heen. Juist de combinatie van vochtige omstandigheden en bloemenrijkdom zijn van belang voor insecten en vlinders. Het gebied is kerngebied voor aan bosranden, ruigten en struwelen gebonden vogelsoorten. Voor diverse zoogdieren uit het aangrenzende natuurgebied is het een foerageergebied.

Beschrijving

Deze smalle strook ligt aan de voet van het Maasterras tussen Stalberg en De Hamert. Het is onderdeel van het winterbed van de Maas. Afhankelijk van de hoogteligging en kalkrijkdom hebben zich diverse vegetaties ontwikkeld. Kenmerkend voor de vrij droge, vaak zwak zure graslanden is de zeer grote soortenrijkdom en het overheersende geel van onder meer Cypreswolfsmelk en Jacobskruiskruid. De meest bijzondere soorten die hier worden aangetroffen zijn de met uitsterven bedreigde soorten als Wilde tijm, Herfsttijloos, Bont kroonkruid en Kleine ratelaar. Voorts staan er Gulden sleutelbloem, Kattedoorn, Kruisbladwalstro, Ruige weegbree, Ruw vergeet-mij-nietje, Kleine pimpernel en Gewone veldsla. Van belang voor vlinders (o.a. Rouwmantel) en insecten zijn de oeverruigten langs de Maas en de doornstruwelen langs de steilrand met onder meer Wegedoorn. Het gebied is van belang voor aan bosranden, struwelen en ruigten gebonden vogelsoorten. Voort is het foerageergebied voor diverse zoogdieren (o.a. Das).

Beschrijving

Het gebied ligt als een brede strook langs het Geldernsch-Nierskanaal en het natuurgebied Roobeek, maakt deel uit van NP de Maasduinen en het vormt een belangrijke schakel in de PES ter plekke. Het fungeert als buffer tussen het relatief grootschalig landbouwgebied van Walbeck heide en het nationaal park. De oevervegetaties van de Roode Beek zijn redelijk tot goed ontwikkeld. De Hoogendijklossing bezit eveneens een goed ontwikkelde taludvegetatie met Stekelbrem, Kruiwilg en Echte koekoeksbloem.

Aandachtssoorten

Das, Patrijs

Beschrijving

NLO6.24Co vormt de afronding van zowel Tuindorp als het Heereven en zorgt voor een logische landschappelijke buffer tussen beide gebieden. In het deelgebied zal een tegenprestatie plaatsvinden in het kader van BOM+. Door de ontwikkeling van het gebied ontstaat er o.a. de kans om de Molenbeek gedeeltelijk op te heffen. Hierdoor ontstaan er betere omstandigheden voor zowel natuur (grondwater stijgt) als voor de ontwikkeling van Tuindorp (grotere kavels mogelijk).

7. DE DORPERHEIDE, HET STRAELENSCHE BROEK EN HET VREEWATER

7.1. Beschrijving regio

Het gebied bestaat vrijwel geheel uit vlakterras tussen de hoger gelegen paraboolduinen (hoge zandgronden) en de Duitse grens. Een klein deel, De Dorperheide en Uvelderheide, behoort tot de hogere zandgronden (hoogterras van de Rijn) en bezitten restanten van paraboolduinen.

Vanaf begin 19e eeuw is men begonnen met het ontginnen van de heide en moerassen. Sinds die tijd heeft drainage plaatsgevonden door het graven van watergangen (met uitzondering van de Lingsforterbeek die eerder gegraven is). De vele waterlopen zijn kenmerkend in de regio. Veel van deze waterlopen waaronder de Lingsforterbeek en Fossa Eugeniana zijn grensoverschrijdend.

De Walbeckerheide en Straelensche Broek zijn grootschalige jonge ontginningslandschappen uit het midden van de 20e eeuw met verspreide, incidentele bebouwing. Het overige gebied is kleinschalig. Graslanden en akkers worden afgewisseld met kleine landschapselementen en natuur- en bosgebieden. De landbouw in deze regio bestaat vrijwel geheel uit melkveehouderij.

In het gebied bevinden zich twee omvangrijke zandwinlocaties namelijk Klein Vink en Dorperheide. De recreatie is geconcentreerd in de nabijheid van de ontgrondingsplassen. De houtproductie vindt verspreid plaats in het gehele gebied.

Plaatselijk treedt kwelwater uit, met name in de oevers van watergangen. Dit kwelwater is voornamelijk afkomstig van ondiepe lokale grondwatersystemen en is matig hard, gemineraliseerd water. De kwaliteit van het kwelwater wordt beïnvloed door het herkomstgebied dat voornamelijk in landbouwgebied ligt. Er is sprake van vermessing.

In het van oorsprong natte gebied treedt verdroging op. De verdroging kent een aantal oorzaken, namelijk drainage van landbouwgronden, lokale ontgrondingen en waterwinning in het Straelensche Broek en De Hazepoot.

De afwisseling in abiotische omstandigheden heeft geleid tot een grote diversiteit aan natuurwaarden. Onder natte en vochtige omstandigheden hebben zich waardevolle broekbossen, moerasvegetaties, vennen en natte graslanden ontwikkeld. Planten die daar kunnen worden aangetroffen zijn onder andere Pilvaren (RL2), Moeraswolfsklauw, Stijve zegge (RL3) en Draadzegge (RL2). Vogels die in deze biotopen voorkomen zijn o.a. Blauwborst, Waterral, Snor en Nachtegaal. In de omgeving van de ontgrondingsplassen kunnen Alpenwatersalamander, Rugstreeppad en Heikikker worden aangetroffen. De kleine restanten droge heide zijn leefgebied van onder andere Levendbarende hagedis, Zandhagedis en Boomleeuwerik. Het kleinschalige cultuurlandschap biedt plaats aan Geelgors, Roodborsttapuit en Grauwe klauwier.

Op enkele akkers staan bijzondere akkerkruiden zoals Grote leeuweklauw, Akkerleeuwebek en Spiesleeuwebek. De gehele regio is leefgebied van de Das. Er zijn meerdere burchtlocaties bekend.

7.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor de regio wordt de volgende ontwikkeling voorgesteld:

- omvormen van bossen naar meer natuurlijke bossen door het toepassen van begrazing en geïntegreerd bosbeheer;
- ontwikkeling van aan natte omstandigheden gebonden natuurwaarden in het Holterbroek;
- vasthouden van gebiedseigen water (kwelwater);
- tegengaan van vermessing;
- herstel natuurlijk karakter van de Lingsforterbeek door (gedeeltelijke) vrije meandering mogelijk te maken;
- het ontwikkelen van corridors tussen kleine versnipperde heideterreinen zodat de isolatie opgeheven wordt;
- het verbinden van het Zwartwater en Venkoelen met het Vreewater door de ontwikkeling van natte graslanden en struweel;
- mogelijkheden onderzoeken voor het realiseren van een robuuste (grensoverschrijdende) ecologische verbinding tussen het Zwartwater, Grote Heide, Jammerdalsche heide en Holtmühle;
- versterken van de verbinding tussen: Leeremarksche heide-Dorperheide-Nationaal Park De Maasduinen;
- het afstemmen van beheersmaatregelen met Duitse natuurbeschermingsorganisaties voor grensoverschrijdende natuur en bosgebieden zoals de Dorperheide, Holterbroek en Savarin;
- het vormen van grote (grensoverschrijdende) begrazingseenheden;
- natuurgerichte afwerking; delfstofwinning;
- verminderen van de barrièrewerking van wegen (o.a. A67) en waterlopen;
- behoud en herstel van kleine landschapselementen ten behoeve van de instandhouding van het kleinschalig cultuurlandschap

7.3. Beschrijving deelgebieden

NLO7.02A Walbeck-Hogendijk

Beschrijving

De verbindingzone langs de Hoogendijklossing vormt de verbinding tussen De Hamert en de Dorperheide. Het is vooral van belang voor de uitwisseling van amfibieën en reptielen tussen Landgoed De Hamert en de Dorperheide. De oevers van de Hoogendijklossing hebben een bijzondere vegetatie met o.a. Kruiwilg, Echte koekoeksbloem en Kruipbrem. In het kleine bosje is een dassenburcht aanwezig.

NLO7.03D Heinekensbos

Beschrijving

Dit bos, dat zich voortzet op Duits grondgebied, ligt bovenop het hoogterras. Het bos bestaat voornamelijk uit naaldbos. De ondergroei is soortenarm of ontbreekt. Twee percelen aan weerszijden van de Dorperheideweg vormen het landgoed Varenbos. Het bos heeft een belangrijke functie in de migratieroute (voor o.a. de Zandhagedis) tussen De Hamert en de Dorperheide. In het bos is een dassenburcht aanwezig.

Aandachtssoorten

Zandhagedis

NLO7.04Cp Heinekensbos

Beschrijving

Dit reservaatgebied bestaat uit weiland en akker middenin het Heinekensbos. Het is foerageergebied van de Das. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

NLO7.04CpR Heinekensbos nieuwe natuur

Beschrijving

NLO7.04CpR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO7.04Cp. Het deelgebied zal de verbinding tussen de Steprather Heide op Duits grondgebied en de Leeremarksche Heide versterken. In de directe omgeving van dit deelgebied wordt zand gewonnen, waarbij de winningsplaatsen veelal afgewerkt worden als natuurplas. Grotere zoogdieren geven de voorkeur aan landverbindingen om te migreren. Deze landverbinding wordt door de begrenzing van NLO7.04Cp versterkt. Omdat het toegevoegde deel drogere gronden betreft worden de doeltypen gedeeltelijk aangepast.

NLO7.05A Dorperheide

Beschrijving

De Dorperheide maakt deel uit van het hoogterras. Plaatselijk is de terrasrand (tot 5 meter hoog) nog duidelijk te zien. Voor een belangrijk deel bestaat dit natuurgebied uit winningslocaties van zand en grind. De afgraving is deels nog operationeel, maar verkeert in een afrondingsfase. De door de ontgravingen ontstane plassen met ruigten en struwelen vormen voor vogels een waardevol gebied. Pioniersoorten als Oeverzwaluw en Kleine plevier komen er voor. Hun aanwezigheid is echter van tijdelijke aard. In de al wat langer door ontgrinders verlaten plassen is een moerasvegetatie ontstaan. Hier worden Blauwborst, Nachtegaal en Waterral aangetroffen. In de oostelijke plassen zijn Kuifeend en Wintertaling aan te treffen. De grindplassen zijn een belangrijk leefgebied voor amfibieën zoals Alpenwatersalamander, Heikikker, Groene kikker en Rugstreeppad. De meest opvallende soort is de Meerkikker. De reptielen worden vertegenwoordigd door de Zandhagedis en de Levendbarende hagedis. Het heiderestant is van belang voor vogels. Hier broedt o.a. de Boomleeuwerik. Het overige deel van de Dorperheide bestaat uit naaldbos en droge vergraste heide. Plaatselijk komt de Levendbarende hagedis voor. Voorts behoort de Dorperheide tot het leefgebied van de Das. In de oudste en meest verlande grindplassen hebben zich moerasvegetaties en natte heide ontwikkeld. De vegetatie is matig ontwikkeld. Op enkele plassen na zijn de meeste voedselrijk en als gevolg daarvan verruigd met Pitrus en Lisdodde. De belangrijkste soorten van de voedselarme plassen

zijn Moeraswolfsklauw en Pilvaren. De ondergroei van de bossen is overwegend verruigd met Bochtige smele en Brede stekelvaren. In het uiterste westen ligt een Wilgenbroekbos, eveneens verruigd en soortenarm.

Aandachtssoorten

Heikikker, Zandhagedis

NLO7.06D

Savarin

Beschrijving

Het bosgebied is een voortzetting van de Dorperheide. De vegetatie bestaat uit naald- en loofbomen, voedselrijke ruigten, droge heide en Heischraal grasland en vennen. Floristisch gezien is alleen de heide interessant. Tandjesgras, Liggend hertshooi, Mannetjesereprijs en Trekrus zijn de bijzondere soorten die hier voorkomen. In de vennen leeft de Groene kikker. Ten zuiden van de camping Maasvallei komt op de droge heide de Zandhagedis voor evenals de Boomleeuwerik. Hazepoot behoort tot het leefgebied van de Das.

Aandachtssoorten

Zandhagedis, Kleine zonnedaauw

NLO7.07.1C

De Hazepoot-Uvelderbos I

Beschrijving

Bij het begrenzen van het Stimuleringsplan Noord Limburg Oost is in het deelgebied NLO7.07B een deel nieuwe natuur begrensd als bestaande natuur. Het gebied is destijds begrensd als bestaande natuur omdat de terreinbeheerder de gewenste natuur inmiddels had gerealiseerd. Omdat de aanduiding nieuwe natuur de feitelijke aanduiding blijft krijgt het gebied alsnog een eigen code (NLO7.07.1C) en een nieuwe naam. De doeltypen van NLO7.07B blijven gehandhaafd. De doeltypen van het nieuwe deelgebied sluiten hier op aan.

NLO7.07B

De Hazepoot-Uvelderbos

Beschrijving

De vegetatie bestaat uit gemengd naald- en loofbos met een overwegend soortenarme ondergroei. In een plas komt de Groene kikker voor en op droge halfopen plaatsen wordt soms de Hazelwormesignaleerd. In het bosgebied ligt het voormalig fort Hazepoot, een militair verdedigingswerk van aarden wallen (Schans). Een ander duidelijk herkenbaar historisch geografisch element vormen de taluds van de "Fossa Eugeniana". Dit zijn overblijfselen van een groots, maar nooit voltooid plan om Maas en Rijn via een kanaal met elkaar te verbinden. In het noordelijker gelegen bosgebied ligt een dassenburcht. Aan de zuidpunt is één hectare voormalig reservaatgebied aan de begrenzing van het bos toegevoegd.

Aandachtssoorten

Hazelworm, Gewone vleugeltjesbloem

NLO7.08Cp

De Schans

Beschrijving

Dit reservaatgebied bestaat uit drie verspreid liggende akkers en wordt bijna volledig omgeven door bos. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

NLO7.09C

Lingsfort en Holterbroek

Beschrijving

Het reservaatgebied vormt een natte verbinding tussen de moerassen van het Holterbroek en het Maasdal. De Lingsforterbeek heeft een nog tamelijk natuurlijk karakter. Als gevolg van permanent uittredend basenrijk kwelwater blijven de terreinen vochtig. Het deel ten zuiden van de Lingsforterbrug is grotendeels verworven reservaatgebied. De Berkenbroekbossen, moerassen, structuurrijke vochtige graslanden en struwelen zijn belangrijk voor vogels en kennen een hoge vogelrijkdom. De meest bijzondere soort is de Snor. Ook zijn hier territoria waargenomen van de Sprinkhaanrietzanger en de Roodborsttapuit, eveneens zeldzame soorten. Daarnaast is het Holterbroek leefgebied voor amfibieën (Groene kikker) en behoort het hele reservaatgebied tot het leefgebied van de Das. Floristisch gezien is het rietmoeras, dat zich voortzet in

Duitsland (Holter Bruch), een redelijk tot goed ontwikkelde vegetatie. Langs de Lingsforterbeek zijn diverse natte graslanden aan te treffen met Bosbies, Stijve zegge, Moeraswederik en Draadzegge. Meer naar het oosten toe gaan de graslanden over in moerasvegetaties en Elzenbroekbos op voedselrijke bodems. Het deel ten noorden van Lingsforterbrug bestaat uit akkers en weiden. Botanisch waardevol is een akker midden in het gebied, waar o.a. Grote Leeuweklauw en Liggend hertshooi voorkomen. De Lingsforterbeek heeft een vrij goed ontwikkelde water- en oevervegetatie met enkele zeldzame soorten.

Aandachtsoorten

Dotterbloem

NLO7.09CR

Lingsfort en Holterbroek

Beschrijving

NLO7.09CR wordt gekoppeld aan het reeds bestaande deelgebied NLO7.09C. Het gebied is qua geomorfologie en grondwaterstanden verbonden met NLO7.09C. De doeltypen en aandachtsoorten blijven gelijk.

NLO7.10D

Zandhoekse Brug

Beschrijving

De droge en soortenarme loofbossen langs de Lingsforterbeek hebben betekenis voor vogels en herpetofauna. Bittere veldkers is de enige minder algemene soort die hier is aangetroffen. Het is leefgebied van de Das.

NLO7.11C

Zandhoekse Beek

Beschrijving

Langs deze akkers stroomt de Lingsforterbeek die op dit deel een vrij natuurlijk karakter heeft. De beek maakt deel uit van de ecologische verbindingszone Lingsforterbeek-Scheidsgraaf. Het gebied is van belang voor aan vochtige omstandigheden gebonden vogelsoorten en als leefgebied van de Das.

Aandachtsoorten

Heivlinder

NLO7.13CpR

Vliegenkamp

Beschrijving

NLO7.13CpR vervangt delen van NLO7.13Rj. Het gebied is begrensd om verdere verdroging van o.a. de kleine boskernen en vochtige graslanden te voorkomen en de waterhuishouding in het gebied goed te kunnen regelen. Het gebied heeft hoge potenties voor kwel- en grondwater afhankelijke natuur. De versterking is verder nodig om voor grotere zoogdieren een beschutte corridor te creëren tussen de Lommerheide, Schandelose Heide en het Zwartwater. Zo ontstaat een meer robuuste noord-zuid verbinding.

NLO7.14C

Vreewater

Beschrijving

Dit reservaatgebied ligt tussen de Schandelosche Heide en de Duitse grens, aan weerszijden van het natuurgebied Vreewater. In de graslanden zijn veel slootjes, struwelen, heggen en houtwallen aanwezig. Het is belangrijk gebied voor aan kleine landschapselementen gebonden vogelsoorten zoals Geelgors, Boompieper, Grauwe klauwier, Boomleeuwerik en Roodborsttapuit. Op diverse plekken zijn poelen en vennetjes aanwezig waardoor het gebied rijk is aan amfibieën. Verder maakt het deel uit van het leefgebied van de Das (burchten). De nu nog door het gebied stromende Vreewaterlossing zal worden omgeleid. De Vreewaterlossing bezit een redelijk ontwikkelde oevervegetatie.

Aandachtsoorten

Gevlekte orchis

NLO7.14CR Vreewater Nieuwe Natuur

Beschrijving

NLO7.14CR vervangt NLO7.15Hb. Het laaggelegen grasland vormt een belangrijke versterking van de deelgebieden NLO7.14C en NLO8.11A. Met de begrenzing ontstaat er een duurzame, robuuste schakel tussen Vreewater en de Schandelose Heide. De functie van foerageergebied voor de Das hoeft niet verloren te gaan door de verdere ontwikkeling van het gebied.

NLO7.16A Vreewater

Beschrijving

Dit bos en moeras ligt aan de oostzijde langs de Vreewaterlossing. Het natuurgebied ligt in een slenk met enkele watervoerende pakketten op een ondoorlatende leemlaag. Als gevolg van wateronttrekking door de landbouw is de toevoer van kwelwater afgenomen en de grondwaterspiegel gedaald. Hierdoor zijn de broekbossen en moerassen verdroogd en verruigd. Het overgrote deel bestaat uit soortenarme naaldbossen en enkele kleine restanten van oud Berken-Zomereikenbos. Het gebied is leefgebied voor aan bossen, struwelen en ruigten gebonden vogelsoorten (Geelgors, Havik, Boomleeuwerik en Roodborsttapuit). Door de aanwezigheid van poelen en vennetjes is het tevens leefgebied voor amfibieën waaronder Alpenwatersalamander, Groene kikker en de bedreigde Heikikker. Op drogere delen komen Hazelworm en Levendbarende hagedis voor. Ook het Vreewater behoort tot het leefgebied van de Das. Floristisch gezien zijn de broekbossen matig ontwikkeld. Naast diverse zeggensoorten (Zompzegge en Zwarte zegge) zijn Wateraardbei en Veenpluis aangetroffen. Langs de Vreewaterlossing staan Blaaszegge en Tweerijige zegge (beide RL3). Het broekbos vormt een belangrijke schakel in het stelsel van vochtige en natte natuurgebieden op de hogere zandgronden. De Scheidsgraaf verbindt het natuurgebied met het Zwartwater en het Holterbroek.

Aandachtssoorten

Heikikker, Hazelworm

NLO7.17D De Vossenheuvel

Beschrijving

Het betreft hier een aantal, van oorsprong grotendeels vochtige en voedselarme, bospercelen aan weerszijden van de Vreewaterlossing. De bossen hebben te lijden onder de verdroging.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO7.18C Scheidsgraaf-De Venkoelen

Beschrijving

Het betreft hier een lange smalle gordel reservaatgebied van plaatselijk nog vochtige weilanden tussen de Vreewaterlossing en de Scheidsgraaf. De houtwallen en bosjes geven het gebied een kleinschalig karakter. Het is dan ook kerngebied voor aan loofbosranden, struwelen en ruigten en kleine landschapselementen gebonden vogelsoorten. Tevens is het leefgebied van de Das. De floristische waarden zijn nu beperkt tot één akker met Akkerleeuwebek en Akkerandoorn.

Aandachtssoorten

Bont dikkopje

NLO7.20D Zwartwater-oost

Beschrijving

Het betreft hier verspreid in het graslandgebied gelegen restanten van oud, vochtig loofbos en een voormalig landbouwperceel. Plaatselijk is het vervangen door naaldboutaanplant. Een belangrijk deel behoort tot het natuurgebied Zwartwater-Venkoelen. Op enkele plaatsen zijn kleine, met Pitrus verruigde, moerassen aanwezig. In de bosvijver groeit Loos blaasjeskruid en op de oever Slanke waterbies. Deze plaatsen zijn belangrijk voor vochtige vegetaties en amfibieën (Groene kikker en Poelkikker). Daarnaast hebben de bossen betekenis voor de aan loofbos(randen) gebonden vogelsoorten en de Das.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO7.22AB

Grens-Wilde Benden

Beschrijving

NLO7.22AB betreft bestaande natuur en vervangt (delen van) NLO7.22Gb. De smalle strook natuur loopt door tot over de landsgrens. Het gebied heet in Duitsland Wilde Benden en is een uitgesproken moerassig gebied met hoge natuurwaarden. De Lovendaalsebeek-Grensbeek is verbindende factor tussen de grensoverschrijdende natuur.

NLO7.23C

Helenabeek

Beschrijving

Ten noordoosten van de Helenahoeve ligt een perceel dat grenst aan een vochtig populieren- en loofbosrestant. Voorzover nog kwel aan het maaiveld of langs de beek optreedt, is dit hard en sterk gemineraliseerd water, afkomstig van het hoogterras. Het perceel biedt daardoor goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van aan natte omstandigheden gebonden natuur. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Bont dikkopje

NLO7.23CR

Helenabeek

Beschrijving

NLO7.23CR betreft verschillende agrarische gronden die aansluiten op de te ontwikkelen natuurzone aan Duitse zijde. Het deelgebied wordt ter versterking van deze zone toegevoegd aan het reeds bestaande deelgebied NLO7.23C. De doeltypen worden aangepast.

NLO7.24C

Lovendaalse beek

Beschrijving

Het betreft hier een aantal laaggelegen, van oorsprong vochtige graslanden langs de Lovendaalse beek. Het vormt de verbinding tussen de kwelzone langs de Grensbeek en de Rijnbeek. Voorzover nog kwel aan het maaiveld of langs de beek optreedt, is dit afkomstig van het hoogterras. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Bont dikkopje

NLO7.26C

De Brandemolen

Beschrijving

Volgend op de zandwinning wordt dit gebied ingericht als natuurplas met brede oever- en moeraszones. De randzones fungeren als ecologische verbinding tussen de bossen van Savarin (7.06 D) en Boerenheide (8.01 D). Het terrein wordt door een dam, een waterloop en beplanting afgeschermd voor recreatief gebruik.

Aandachtssoorten

Heikikker

NLO7.27CR

Waldeslust- De Rooth

Beschrijving

Het Heinekensbos is voor een groot deel in handen van een natuurbeherende organisatie. Om een logische beheerseenheid te garanderen is er gekozen voor het instrument verwerving. De natuurdoelen zijn zo gekozen dat aan de randen van dit bos een gradiënt van gesloten naar open zal ontstaan. Hierdoor wordt de diversiteit in het gebied verhoogd.

NLO7.28Co Walbeckerweg-Rode Dijk

Beschrijving

NLO7.28Co betreft een ontgronding met een afwerking als natuur. In het gebied zal open water ontstaan evenals gradiënten van natte naar drogere heide en Heischraal grasland. Ook bosaanleg is voorzien in het afwerkingsplan, waarbij er ook aandacht besteed zal worden aan de ontwikkeling van mantelvegetaties.

NLO7.29Co Zwartwater bos

Beschrijving

NLO7.29Co betreft een natuurcompensatieproject. De compensatie zal voor een deel bestaan uit bosaanleg. De invulling van de natuurdoeltypen zal worden uitgewerkt in samenspraak met Stichting het Limburgs Landschap en Rijkswaterstaat. De begrenzing is nu al opgenomen om de samenhang met de Robuuste verbinding duidelijk te maken. De invulling van de doeltypen zal opgenomen worden in een herziening van de Stimuleringsplannen.

NLO7.30CpR Zandhoek

Beschrijving

NLO7.30CpR vervangt delen van NLO 7.25G. Het deelgebied ligt voor een deel ingesloten in de Lingsforter Bossen. Er wordt gestreefd naar de ontwikkeling van open, drogere natuurtypen om de diversiteit in het gebied te vergroten en een geleidelijke overgang te creëren naar het aanliggende agrarische landschap. Met de begrenzing worden minder gewenste externe invloeden verminderd.

NLO7.32CpR Hanik-Exterveld

Beschrijving

NLO7.32CpR vervangt o.a. NLO 8.13Gb. Het gebied verbindt en versterkt de lokaal aanwezige nattere natuurwaarden. Door de benutting van de natuurlijke gradiënten wordt de biodiversiteit van het gebied vergroot. Het gebied valt voor een deel binnen “de bufferzone verdrogingsbestrijding” zoals deze in het verdrogingsbestrijdingsbeleid is opgenomen.

NLO7.33CpR Nieuwe Erven

Beschrijving

NLO7.33CpR vervangt delen van 7.25G. Het gebied vormt qua geomorfologie en grondwaterstanden een eenheid met 7.09C en vormt een versterking van de reeds ontwikkelde vochtige natuur. In het gebied zullen gradiënten van droog naar nat ontstaan, met op de droge delen bos en droge graslanden en in de nattere delen voedselarme plassen en nattere natuurtypen. Om natuurontwikkeling door particulieren te stimuleren is het gebied aangewezen als Cp.

8. boerenheide, landgoed Arcen EN ravenvennen

8.1. Beschrijving regio

De regio ligt op de hogere zandgronden en bestaat uit stuifzanden met paraboolduinen en uitgestoven vlakten. Aan de westzijde wordt de regio begrensd door het dal van de Maas. Aan de oostzijde van de regio liggen jonge ontginningslandschappen op de lagere zandgronden.

De paraboolduinen zijn ontstaan doordat rivier- en dekzand in oostelijke richting werd geblazen. Hierdoor en door verstuing als gevolg van intensieve landbouw in de Middeleeuwen ontstonden vennen op plaatsen waar het zand tot aan de leemhoudende laag werd uitgestoven. De vennen en veentjes (Ravenvennen en Geldernsch Vlies) in de beboste paraboolduinen zijn daarvan een voorbeeld. Vrijwel de gehele regio is infiltratiegebied. Slechts op enkele plekken is lokaal kwelwater aan te treffen.

Het overgrote deel van de regio bestaat uit bos- en natuurterreinen. De belangrijkste landbouwgronden liggen in het Tongelderveld en ten noordoosten van Hasselderheide. De houtproductie is beperkt tot enkele verspreid liggende percelen, vooral op de Leeremarksche Heide. Lingsfort is een kleinschalig jonge ontginning in de Leeremarksche Heide met korte, smalle kavels vanaf de dichtbebouwde ontginningsas. Langa de zuidwestrand van de Schandelosche Heide zijn nog een aantal oude akkers te vinden.

Het landschapsbeeld wordt gevormd door bossen van schrale gronden met daarbinnen ingesloten droge heideterreinen en laagtes met vennen en vochtige en natte heiden. Met name het zuidelijk deel van de regio wordt gekenmerkt door een grote diversiteit: de Schandelosche Heide met daarbinnen het heide en vennencomplex.

In het Geldernsche Vlies en de Ravenvennen zijn waardevolle natte heide en hoogveenvegetaties aanwezig. In een aantal vennen is zwak gebufferd kwelwater aanwezig dat vanuit hoger gelegen terreinen toestroomt. Blauwe zegge (RL2), Draadzegge (RL2) en Moerashertshooi (RL2) indiceren een lichte aanrijking van het grondwater. Daarnaast zijn er vennen die worden gevoed door regenwater. De aanwezigheid van Lavendelheide (RL2) en Eenarig wollegras (RL3) in deze vennen geven aan dat we hier te maken hebben met hoogveenachtige vegetaties. Nabij de Trappenberg komen vochtige tot natte schraalgraslanden voor met o.a. Zwarte zegge (RL3), Gevlekte orchis (RL3) en Holpijp.

In en rondom de voedselarme plassen zijn belangrijke leefgebieden te vinden voor amfibieën (Heikikker en Alpenwatersalamander) en reptielen (Zandhagedis en Levendbarende hagedis). Het Lommerbroek bestaat uit voornamelijk Elzenbroek, Berkenbroek en Wilgenstruweel en is van belang voor o.a. de Wielewaal en de IJsvogel. De gehele regio is leefgebied van de Das.

De grootste knelpunten in de regio zijn de slechte waterkwaliteit van de Ravenvennen en de Lingsforterbeek en verdroging. Het oostelijk gelegen landbouwgebied speelt hierin een belangrijke rol.

8.2. Ontwikkelingsrichting regio

De volgende ontwikkeling wordt voorgesteld:

- behoud en uitbreiding van droge, vochtige en natte heide;
- behoud en uitbreiding van hoogveenvegetaties;
- behoud en uitbreiding van de natte schraalgraslanden;
- ontwikkelen van kruidenrijke akkers;
- omvormen van naaldbos naar loofbos met open plekken waar zich een struweel en kruidlaag kan ontwikkelen;
- toepassen van geïntegreerd bosbeheer;
- behoud van de broekbossen;
- opheffen van de versnippering van heideterreinen door het kappen van tussenliggende stroken bos;
- streven naar grotere begrazingseenheden;
- natuurlijke inrichting en beheer van de Lingsforterbeek;
- tegengaan van verdroging door het verontdiepen, omleiden of afdammen van waterlopen;
- barrièrewerking van wegen verminderen;
- onderzoek naar een mogelijke locatie voor een ecotunnel/ecoviaduct om uitwisseling van grote zoogdieren tussen het Maasdal en de Nationaal Park De Maasduinen mogelijk te maken;
- bevorderen van rust door het geheel of gedeeltelijk afsluiten van paden;
- verbeteren van de waterkwaliteit van beken en vennen.

8.3. Beschrijving deelgebieden

NLO8.01D Boerenheide

Beschrijving

Boerenheide is een brede, hoofdzakelijk uit naaldhoutaanplant bestaande, bosgordel op het rivierduinencomplex. Op een kapvlakte heeft zich een droge heidevegetatie ontwikkeld. Op de helling langs de Roode Beek is plaatselijk nog sprake van een goed ontwikkeld Eiken-Haagbeukenbos en aan de randen oude loofbosrestanten. Op één plaats is Gewone vleugeltjesbloem aangetroffen, een in Noord-Limburg zeldzame soort. De Boerenheide is het leefgebied van de Das.

Aandachtssoorten

Draaihals

NLO8.02D Lingsforter Bossen-Zwarte Berg

Beschrijving

Het betreft een mengeling van gevarieerd loofbos en naaldhoutaanplant op een voormalig stuifduin van de Maas. Plaatselijk zijn er restanten van goed ontwikkelde, heidepercelen, stuifzandrelicten en Zandschraalgrasland. Op de Zwarte Berg is de heide vergrast. De loofbosrestanten liggen hoofdzakelijk langs de Lingsforterbeek en Zandhoekse Beek en op de Zwarte Berg en zijn over het algemeen sterk verruigd met Braam en Amerikaanse vogelkers. Op enkele plaatsen nabij de Zandhoekse brug zijn Mannetjesereprijs, Liggend walstro, Gewone vleugeltjesbloem en Koningsvaren aangetroffen. In de bossen leven diverse zoogdieren waaronder de Das. De Lingsforterbeek/Zandhoekse Beek heeft haar natuurlijke karakter verloren als gevolg van kanalisatie.

Aandachtssoorten

Gewone vleugeltjesbloem

NLO8.04B Leeremarksche Heide

Beschrijving

Dit bos bestaat grotendeels uit soortenarme naaldhoutaanplant en maakt deel uit van het Landgoed Kasteel Arcen. Het grootste deel van het uitgestrekte bosgebied is na de oorlog aangeplant nadat het oorspronkelijke oude loofbos was gekapt. Slechts een klein deel van het oude bos is behouden. Hier treffen we een heterogene boomlaag aan met eeuwenoude Zomereiken, Beuken en Haagbeuken. Langs enkele bospaden en parklanen zijn Trekrus en Liggend walstro aangetroffen. Van de oorspronkelijke stuifduinen, droge heidepercelen en vennetjes is nagenoeg niets bewaard gebleven. In het noordoosten, nabij het Holterbroek ligt in een voormalig rietmoeras een populierenaanplant. Voor vogels is de Leeremarksche Heide een waardevol bosgebied. Het uitgestrekte bosgebied is onder meer van betekenis voor vleermuizen en Das. In de ijskelder overwintert onder andere de zeldzame Grijze grootoorvleermuis.

Aandachtssoorten

Draaihals

NLO8.05A Geldernsch Vlies

Beschrijving

Dit complex van vennen en natte heide ligt op de overgang van de zandgronden van de Leeremarksche Heide en het van oorsprong drassige veengebied van het Straelensche Broek. Onder de uitgestoven duinzanden ligt een slecht doorlatende leemlaag waardoor grondwaterstagnatie optreedt. Het Geldernsch Vlies wordt hoofdzakelijk gevoed door lokale kwel vanuit de hoger gelegen Leeremarksche Heide. Het ven- en heidegebied is, ondanks dat er sprake is van enige verlanding en verruiging, belangrijk voor vochtige en natte vegetaties. In deze deels met Pijpenstrootje, Berken en Knolrus dichtgegroeide vegetaties domineren hoge zeggensoorten en Moerasstruisgras. In het ven heeft zich een hoogveenachtige vegetatie ontwikkeld waar naast de dominerende veenmossen en Veenpluis eveneens Lavendelheide, Kleine veenbes,

Snavelzegge en plaatselijk Gagel voorkomen. Ten oosten van het ven ligt een verruigd Gagelstruweel en Berkenbroekbos. Recentelijk hebben plagwerkzaamheden op de oevers plaatsgevonden.

Aandachtssoorten

Lavendelheide

NLO8.06B

Lommerbroek

Beschrijving

De vochtminnende bossen liggen in een voormalige Maasmeander onder aan de steilrand. De bossen bestaan voornamelijk uit een weinig ontwikkeld Berkenbroekbos en goed ontwikkeld Elzenbroekbos met Wilgenstruweel. Door de ligging op de grens van het vochtige, voedselrijke Maasdal en de droge voedselarme zandgronden is dit gebied zowel in floristisch als ook in faunistisch opzicht waardevol. Met name voor aan (vochtige) loofbossen gebonden vogelsoorten is het Lommerbroek waardevol. Onder andere de Nachtegaal, Wielewaal en de IJsvogel hebben zich er gevestigd. Daarnaast komen er diverse kikkersoorten voor (o.a. Groene kikker) en de Watervleermuis. Hydrologisch gezien is het Lommerbroek kwetsbaar. Het wordt gevoed door lokaal en regionaal kwelwater. De toestroom van lokale, ijzerhoudende kwel vanuit de zandgronden is nauwelijks verminderd. Wel is de kwaliteit van het kwelwater verminderd. Als gevolg van wateronttrekking ten behoeve van drinkwater en de landbouw is de toestroom van regionaal kwelwater uit het landbouwgebied de laatste decennia afgenomen. Dit heeft geleid tot verdroging en verruiging van het broekbossencomplex. In de Berkenbroekbossen domineren Braam en Pijpenstrootje, naast diverse zeggensoorten waaronder Zompzegge, Snavelzegge en Blaaszegge. In de soortenrijkere Elzenbroekbos en Wilgenstruweel komen bijzondere soorten voor. Naast de hiervoor genoemde zeggensoorten zijn dit Stijve zegge en Zwarte zegge, Moerasvaren en aan de minder natte randen Holpijp, Moerasviooltje, Slangewortel, Wateraardbei en Gewone Dotterbloem en de met uitsterven bedreigde Herfsttijloos.

Aandachtssoorten

Slangewortel

NLO8.07B

Tongelderwater

Beschrijving

Het Tongelderwater maakt deel uit van de Leeremarksche Heide. Het bestaat grotendeels uit met Braam verruigd Berkenbroekbos en een eveneens verruigd Wilgenstruweel. Als gevolg van wateronttrekking ten behoeve van drinkwaterwinning en de landbouw is de toestroom van kwelwater sterk verminderd. Er is een grondwaterverlaging opgetreden variërend van 10 tot 50 cm. In tegenstelling tot het Lommerbroek is het Tongelderwater floristisch gezien dan ook weinig ontwikkeld. De herpetofauna wordt in het broekbos vertegenwoordigd door de Alpenwatersalamander en de Groene kikker.

Aandachtssoorten

Nachtegaal

NLO8.09AB

Lommerheide

Beschrijving

De Lommerheide en de aansluitende Schandelosche Heide bestaan voornamelijk uit een droog en voedselarm gebied met naaldbos, oud loofbos, droge heide en graslanden. Deze gebieden worden in de venige laagten afgewisseld met kleine oppervlakten vochtige graslanden, vennen, moerassen, wilgenstruweel, broekbosrestanten en relictten van natte heide. Nabij Witte Berg is nog een klein restant bewegend stuifzand. Tot aan het einde van de 19de eeuw bestond de Lommerheide bijna volledig uit droge heide, afgewisseld met vennen, natte heide en moerassen in de laagten. Het gebied is ook nu nog reliëfrijk. De vennen worden hoofdzakelijk gevoed door lokaal kwelwater en regenwater. Daardoor zijn ze weinig verdroogd. De Lommerheide, met name de gebieden rond Hanik-Valkenberg en de Voort (ten oosten van de Rijksweg) zijn kerngebieden voor aan loofbos(randen) gebonden (roof)vogels. Hier is onder meer de Boomleeuwerik aan te treffen. Het centrale deel, dat grotendeels uit naaldbos en heide bestaat is ornithologisch weinig waardevol. De vennen zijn van grote betekenis voor amfibieën. Zo komen hier

Alpenwatersalamander, Groene kikker, Poelkikker en Heikikker voor. Ook voor vogels zijn de vennen waardevol. Bijzondere soorten die kunnen worden aangetroffen zijn Dodaars en Wintertaling. Op de Witte Berg is in de jaren tachtig melding gemaakt van het voorkomen van de bedreigde Zandhagedis. Ook komt hier de Levendbarende hagedis voor. Floristisch waardevol zijn de voedselarme vennen, natte heidepercelen en venige laagten. Over het algemeen zijn deze goed ontwikkeld, ook al is er op sommige plaatsen sprake van verdroging en verruiging met Pitrus. Karakteristieke en bedreigde soorten van de vennen zijn Veenpluis, Kleine veenbes, Zompzegge, Moeraszegge, Snavelzegge en Zwarte zegge. In twee venntjes komen naast de genoemde soorten eveneens de volgende bedreigde plantensoorten voor: Kleine zonnedaauw en Eenarig wollegras. Daarnaast staat er een aantal sterk bedreigde soorten, namelijk Moeraswederik, Moerasvaren, Waterdrieblad en Lavendelheide. In een ander ven aan de Lommerweg komen eveneens diverse waardevolle planten voor, met naast veel van de genoemde soorten ook Draadzegge en Moerashertshooi. Ook de natte voedselarme graslanden ten noorden van de Trappenberg zijn floristisch interessant. Plaatselijk komen Snavelzegge, Veldrus en Holpijp voor. De vochtige heide is minder goed ontwikkeld. Hier domineren Dopheide en Pijpenstrootje. Op een plaats staan Zwarte zegge, Snavelzegge, Veenpluis en Kleine veenbes. Dezelfde soorten werden aangetroffen in een verruigd Berkenbroekbos aan de voet van de Trappenberg. De beschutte graslandpercelen in en aan de rand van het bosgebied vormen een goede vlinderbiotoop.

Aandachtssoorten

Groentje, Klokjesgentiaan

NLO8.10A Ravenvennen

Beschrijving

De Ravenvennen vormen een onderdeel van de Lommerheide. Het vennencomplex bestaat uit een groot aantal vennen, poelen, natte heiden en hoogveenvegetaties. In tegenstelling tot de Lommerheide is de oorspronkelijke (natte) heidevegetatie rondom de Ravenvennen grotendeels bewaard gebleven. De vennen liggen in de uitgestoven laagten van de stuifduinen. De natte omstandigheden zijn het gevolg van de aanwezigheid van een slecht doorlatende leemlaag in de ondergrond. De vennen worden voornamelijk gevoed door ondiep afstromend regenwater (lokale kwel). Daardoor zijn de vennen nogal gevoelig voor verzuring. Dit komt tot uiting in de verruiging van enkele vennen en hoogveenvegetaties met Pitrus, voornamelijk in het zuidwestelijke deel. Rondom de noordoostelijke vennen en in de natte heiden zijn o.a. de bedreigde soorten Lavendelheide, Witte snavelbies en Bruine snavelbies gevonden. Daarnaast een aantal kenmerkende soorten van hoogveenvegetaties en natte heide zoals Kleine veenbes, Veenpluis, Eenarig wollegras, Veelstengelige waterbies, Ronde zonnedaauw en Gagel. Klokjesgentiaan en Beenbreek zijn wel van deze vennen bekend, maar worden onregelmatig aangetroffen. De vennen in het zuidwestelijke deel bevatten hooguit enkele van deze soorten. De gemengde naald- en loofbossen rondom de vennen hebben weinig floristische betekenis. Vogelsoorten die aan heide en vochtige omstandigheden gebonden zijn, zijn in beperkte mate aanwezig. Enkele bijzondere soorten zijn Dodaars en Wintertaling. Verder is het gebied van belang als onderdeel van het leefgebied van de Das die foerageren op de aan de Ravenvennen grenzende akkers en graslanden. De Ravenvennen is belangrijk voor amfibieën. Zo komen hier Alpenwatersalamander, Groene kikker, Poelkikker en Heikikker voor. In de jaren tachtig is er enkele malen melding gemaakt van Rugstreeppadden. De Zandhagedis en de Levendbarende hagedis zijn de twee reptielen die in dit gebied voorkomen.

Aandachtssoorten

Beenbreek

NLO8.11A Luld

Beschrijving

Het langgerekte ven ligt aan de rand van de Schandelosche Heide op een grotendeels ontgonnen rivierduin. Het Luld heeft betekenis als natte verbinding tussen de Ravenvennen en het Vreewater. Vlak langs het water ligt een vrij goed ontwikkeld Elzenbroekbos met wilgenstruweel. Langs de oevers staan o.a. Mattenbies en Wateraardbei. Hoger op de helling staat loofbos waarvan de ondergroei weinig ontwikkeld is.

Het gebied is belangrijk voor aan ruigten, struwelen en loofbosranden gebonden vogelsoorten. In het ven komt de Wintertaling voor. De loofbosjes langs het ven zijn het leefgebied van o.a. de Nachtegaal en de Wielewaal. Ook komt hier de Groene kikker voor.

Aandachtssoorten

Heikikker

NLO8.12C Valkenberg

Beschrijving

Het reservaatgebied ligt in het noordelijk deel van de Lommerheide nabij de Valkenberg. Het bestaat uit twee graslanden waarin kwelwater naar buiten treedt. De percelen zijn in 1999 geplagd en staan ook zomers voor een belangrijk deel onder water. Watervogels en libellen profiteren volop van deze nieuwe situatie. Grenzend aan de percelen worden Holpijp en Waterdrieblad aangetroffen.

Aandachtssoorten

Gevlekte orchis

NLO8.14Rj Schandelo

Beschrijving

Een kleinschalig agrarisch gebied met onverharde wegen en langgerekte loofbosjes. In dit oude kampenlandschap liggen oude landwegen, wegkruizen en oude akkergrenzen. Aanwijzing als ruime jas gebied biedt de mogelijkheid om de natuur- en landschapswaarden behorende bij dit cultuurlandschap te vergroten. Bovendien biedt het de mogelijkheid om een geleidelijke overgang van agrarisch gebied naar natuurgebied te realiseren. De landschapselementen zijn belangrijk voor aan bosranden, struwelen en ruigten gebonden vogels en dagvlinders. Te denken valt aan het Groentje, Geelgors en de Levendbarende hagedis. De poelen zijn van belang als voortplantingswater voor amfibieën, o.a. voor de Alpenwatersalamander. Er kan in dit deelgebied voor maximaal 12 hectaren een beheersovereenkomst worden afgesloten. Daarnaast is het aanleggen van een kleine oppervlakte Berken-Zomereikenbos van ca. 5 ha mogelijk.

NLO8.15C Broekveld, De Voort en Leikoelsweg

Beschrijving

Het reservaatgebied bestaat uit een aantal graslanden en akkers. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

NLO8.16C Lommerheide en Schandelosche Heide

Beschrijving

Het reservaatgebied bestaat uit grasland of akkers in of aan de rand van de Lommerheide en de Schandelosche Heide. Alle percelen worden geheel of ten minste aan drie zijden omgeven door bos. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

NLO8.17C Lommerweg

Beschrijving

Dit reservaatgebied, aan beide zijden van de Lommerweg, grenst aan goed ontwikkelde ven- en hoogveenvegetaties. Het reservaatgedeelte ten zuiden van de Lommerweg wordt door een smalle strook bos gescheiden van een waardevolle venvegetatie.

NLO8.18AB Tongelderveld

Beschrijving

Het betreffende weiland is onderdeel van het Tongelderveld. Het agrarisch gebied Tongelderveld ligt ingesloten tussen het broekbos van Straelensche broek en de bossen en natte graslanden van de Lommerheide.

Beschrijving

NLO8.19CR vervangt delen van 8.01D. Het betreft een enclave in het bosgebied dat per abuis aangemerkt was als bos. Toevoeging van de enclave zorgt voor versterking van de boskern en vergroting van de biodiversiteit.

9. HET SCHANDELOSCHEN BROEK EN HET ZWARTWATER

9.1. Beschrijving regio

De westzijde van de regio wordt begrensd door het rivierdal van de Maas. Aan de zuidzijde, tussen De Krosselt en Ossenbergh, liggen beboste rivierduinen. Deze duinen zijn ontstaan in de laatste ijstijd doordat rivierzand en dekzand werd verstoven. Ook de oude Maasmeander van het Zwartwater is deels dichtgestoven met deze zandgronden, waardoor veenvorming kon plaatsvinden. Aan de noord en oostkant van de regio ligt het Schandelosche Broek, een kleinschalig landschap langs de Schandelosche Beek. Het rivierduincomplex rond het Zwartwater is infiltratiegebied waarvan het water deels afstroomt naar de Venkoelen. Dit kwelwater is zacht en mineraalarm. In het Schandelosche Broek en het Schandelosche Veld bestaat het grondgebruik hoofdzakelijk uit: opengrondstuinbouw, boomteelt, intensieve veehouderij en glastuinbouw. Houtproductie is voornamelijk rondom De Weerd te vinden. Het zuidelijk deel van het Zwartwater is een gebied met een zeer hoge recreatieve druk. Het is een belangrijk stedelijk uitloophetgebied van Venlo. In de regio liggen twee campings, nabij Genooi en De Krosselt.

Het Schandelosche Broek is een dalvormige laagte (oude Maasmeander) waardoor de Schandelosche Beek stroomt. Het gebied is nagenoeg vrij van bebouwing, in contrast met op de terraswand gesitueerde bebouwingsrand van Schandelo. De steilranden, houtwallen, struwelen en oude veldwegen geven het gebied rondom de Schandelosche Beek een kleinschalig karakter.

Het gebied tussen De Krosselt en de Ossenbergh is een belangrijk bos en natuurgebied. Het gebied bestaat uit overwegend naaldbos. Op de Ossenbergh en rondom de Venkoelen en De Weerd bevinden zich kleine oppervlakten droge en natte loofbossen. Verspreid in het bosgebied bevinden zich enkele droge en natte schraalgraslanden. De Venkoelen en de directe omgeving is een belangrijk leefgebied voor o.a. Heikikker en Alpenwatersalamander, maar ook voor vogels zoals de Waterral. Daarnaast zijn er diverse bedreigde planten te vinden zoals Bleekgeel blaasjeskruid en Slangewortel. Een groot deel van de regio behoort tot het leefgebied van de Das.

De Schandelose Weg doorsnijdt het natuurgebied Zwartwater en vormt daardoor een barrière in de ecologische verbinding met het Vreewater via de natte graslanden langs de Scheidsgraaf. Ook de N271 vormt een barrière in de schakel met het Maasdal. Door een toename van glastuinbouw in het Schandelosche Broek komen de verbindende structuren (Schandelosche Beek, houtwallen en bosjes) in het gebied onder druk te staan. De Venkoelen, het Schaapsbroek en het Diepbroek worden onder andere gevoed door ondiep kwelwater dat deels afkomstig is uit landbouwgebied. De waterkwaliteit en de daarmee samenhangende kwetsbare vegetaties worden daardoor bedreigd. Bovendien vindt inlaat plaats van overtollig landbouwwater uit oostelijk gelegen landbouwgebied. De waterkwaliteit van de Schandelosche Beek wordt in sterke mate negatief beïnvloed door de intensieve land en tuinbouw. In 2001 is het de bedoeling de Venkoelenlossing te verleggen. Samen met het herstelproject Venkoelen zal dit leiden tot een betere kwaliteit van het water.

9.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor de regio Schandelosche Broek en Zwartwater wordt de volgende ontwikkeling nagestreefd:

- behoud en ontwikkeling van droge en natte loofbossen, schraalgraslanden en van de verschillende verlandingsstadia in de Venkoelen;
- behoud en herstel droge heide;
- inlaat van verontreinigd landbouwwater in de Venkoelen, het Schaapsbroek en het Diepbroek stoppen;
- herstel natuurlijk karakter van de Schandelosche Beek;
- behoud en aanleg van kleine landschapselementen in de omgeving van de Schandelosche Beek;
- opheffen barrièrewerking N271 en Schandelose Weg.

9.3. Beschrijving deelgebieden

NLO9.01D Hasselderheide

Beschrijving

Het multifunctioneel bosgebied Hasselderheide ligt op een rivierduin tussen het Maasdal en de Voort Beek. Het gebied bestaat voornamelijk uit naaldbos, afgewisseld met gemengd naald/loofbos, oud loofbos en kleine restanten open stuifzand en droge heide. Aan de oostzijde ligt de Turfkoel een in de 19e eeuw, ten gevolge van verving ontstane plas, omgeven door Wilgenstruweel en een redelijk ontwikkelde oevervegetatie. Aan dagvlinders zijn in de nabije omgeving o.a. waargenomen Grote vos en Keizersmantel. Ornithologisch gezien is het een vrij waardevol gebied.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO9.02A Eldense Turfkuilen

Beschrijving

Nabij de Turfkoel ligt een klein, nat gebied bestaande uit een moeras met een redelijk tot goed ontwikkeld Wilgenstruweel en een grasland. Hier komen o.a. Holpijp en Sterzegge (beide RL2) voor. Het geheel wordt gevoed door de Voort Beek. De beek heeft een redelijk ontwikkelde oevervegetatie.

NLO9.03G Schandelosche Broek

Beschrijving

Het Schandelosche Broek is een oude verlande Maasmeander. De kern Schandelo ligt op de Maasterrasrand. Ten oosten daarvan (het Schandelosche Veld) bestaat grotendeels uit akkers en glastuinbouw. Uit de aanwezigheid van vele oude veldwegen, wegkruizen en historische akkerranden (steilranden) nabij Schandelo blijkt dat het gebied oud bouwland is. De belangrijkste waterlopen in het gebied de Schandelosche Beek, de Raarveldlossing en de Latbeek hebben een redelijk ontwikkelde oevervegetatie met onder meer Moerasmuur en Wateraardbei. De Schandelosche Beek heeft deels nog een natuurlijk karakter en vormt een verbinding tussen de Venkoelen en het Turfkoel. Met name voor aan struwelen en ruigten gebonden vogelsoorten zijn de kleinschalige landschapselementen, zoals steilranden en houtwallen, belangrijk. Het gebied wordt door de Das gebruikt om te foerageren.

Aandachtssoorten

Patrijs

NLO9.04AB Ossenberg

Beschrijving

De Ossenberg maakt deel uit van het natuurgebied Zwartwater. Het is een afwisselend kleinschalig landschap van soortenarme naaldbossen, loofbos, (vergraste) heide en Bremstruwelen. De afwisseling van bos en open terrein en de kleinschaligheid van het gebied met houtwallen maken het tot een ideale leefomgeving Dassen.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO9.05B Zwartwater

Beschrijving

Het gebied bestaat uit hoge zandgronden, grenzend aan het Stadsbos (9.12 D) en de Venkoelen (9.11 A). Het bos bestaat grotendeels uit soortenarm naaldhout en gedeeltelijk uit een Berken-Zomereikenbos. Plaatselijk komt hier Hengel voor. Verspreid liggen enkele Heischrale graslanden. Het is leefgebied van de Das.

NLO9.06C Landbouwenclaves Zwartwater

Beschrijving

Het reservaatgebied betreft een tiental landbouwenclaves in en aan de rand van het natuurgebied Zwartwater en het bosgebied Ossenberg. Een deel van deze terreinen is reeds verworven door Stichting het Limburgs Landschap. Deze enclaves zijn belangrijk als foerageergebied voor o.a. Dassen en aan loofbosranden gebonden vogelsoorten. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Gevlekte orchis

NLO9.07D Genooierheide

Beschrijving

Dit multifunctioneel bos ligt op een stuifduin en maakt onderdeel uit van het natuurgebied Zwartwater. Het bestaat uit naaldbossen en droge loofbossen met een soortenarme ondergroei. In het bos ligt een camping. Aan de randen van de percelen naaldbos liggen enkele, deels vergraste, heiderestanten.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO9.08D De Weerd

Beschrijving

De Weerd is een langgerekt oud, droog Berken-Zomereikenbos op voedselarme grond, met een soortenarme ondergroei. Het zuidelijk deel grenst aan de A67 en bestaat uit een restant gemengd naald- en loofbos. Het gebied is een schakel in de verbinding tussen het Maasdal en Het Zwartwater.

NLO9.09D Genooi

Beschrijving

Tussen de A67 en Venlo ligt een aantal restanten loof en naaldbos, heide en stuifzand op het laagterras van de Maas. Het bosgebied is sterk versnipperd en omgeven door een camping, een kloostercomplex en de oprukkende stedelijke bebouwing van Venlo. In het gebied ligt een aantal poelen.

NLO9.10A Snelweg A67 Veegtes

Beschrijving

De taluds van de A67 tussen km 72.7 en 73.7 bezitten een waardevolle schrale bermvegetatie. Zo staan er Rapunzelklokje, Veldrus, Platte rus, Kruipganzerik en de met uitsterven bedreigde Grote wolfsklauw.

Aandachtssoorten

Grote wolfsklauw

NLO9.11AB Venkoelen

Beschrijving

De Venkoelen, het Diepbroek en het Schaapsbroek liggen in een oude verlande Maasmeander. De Venkoelen zijn ontstaan in de 19e eeuw als gevolg van vervening. Het grotendeels door kwelwater en regenwater gevoede ven was van oorsprong licht zuur en voedselarm. Door versterkte ontwatering is het waterpeil gezakt en als gevolg van sulfaataanvoer via het grondwater is het ven verzuurd en geëutrofeerd. Via de Venkoellossing/Latbeek wordt vervuild oppervlaktewater vanuit landbouwgebied door het gebied afgevoerd. Door het plaatsen van stuwen is het gebied weer sterk vernat. Het Diepbroek en het Schaapsbroek zijn sterk verdroogd en verland en laten een floristisch matig ontwikkelde vegetatie zien van open Berkenbroekbos. Op de open plekken komen nog diverse zeggenssoorten voor waaronder de Blaaszegge. Daarnaast komen Holpijp, Waterdrieblad (beide RL2) en Slangewortel voor. De Venkoelen wordt omringd door verschillende verlandingsvegetaties zoals Berkenbroekbossen en Wilgenstruweel. In het ven groeien diverse bedreigde plantensoorten. Zo zijn langs de oevers Sterzegge, Waterdrieblad, Moeraswederik en Slangewortel aan te treffen. Verder is er één vindplaats van het met uitsterven bedreigde Bleekgeel blaasjeskruid. Overige kenmerkende plantensoorten voor deze natte biotopen zijn diverse soorten

Veenmos, Dopheide en Veenbes. Rond de Venkoelen is sprake van verdroging en verruiging. Op de hoger gelegen delen overheerst het Berken-Zomereikenbos. Een klein deel bestaat uit soortenarme naalddhoutaanplant. Van ornithologisch belang zijn de vennen, de broekbossen en de natte heiderestanten daaromheen. Enkele bijzondere soorten zijn Dodaars, Slobeend en Waterral. Verder is de Venkoelen een belangrijk leefgebied voor amfibieën (Alpenwatersalamander, Groene kikker en Heikikker). Het gebied is onderdeel van het leefgebied van de Das.

Aandachtssoorten

Bleekgeel blaasjeskruid

NLO9.12D Het Stadsbos

Beschrijving

Het gebied bestaat uit hoge zandgronden met enkele stuifduinen in de rand langs de snelweg. Het Stadsbos is uitloopegebied van Venlo. De reliëfrijke stuifduinen zijn grotendeels met soortenarm naalddhout en gedeeltelijk met Berken-Zomereikenbos bedekt. Plaatselijk komt hier Hengel voor. Slechts op enkele plaatsen is het zand nog onbedekt. Nabij boerderij Eikelenveld bevindt zich een goed ontwikkeld droog grasland met een aantal aangevoerde soorten zoals Zeepkruid, Vijfdelig kaasjeskruid en Pastinaak. Verspreid liggen enkele Zand- en Heischraal graslanden. Het is leefgebied van de Das.

NLO9.13Cp Zwartwater/Latbeek

Beschrijving

Het Schandelosche Broek is een oude verlandde Maasmeander. Hierin ligt de Latbeek welke een redelijk ontwikkelde oevervegetatie heeft met onder meer Moerasmuur en Wateraardbei. Door de aanwijzing als nieuwe natuur kan de Latbeek een meer natuurlijke inrichting krijgen en worden de ecologische potenties van het gebied optimaal benut.

NLO9.14Cp Zwartwater/Schandelosche beek

Beschrijving

Dit deelgebied ligt evenals het vorige in de oude verlandde Maasmeander het Schandelosche Broek. De Schandelosche Beek heeft een redelijk ontwikkelde oevervegetatie met onder meer Moerasmuur en Wateraardbei. Door de aanwijzing kan de Schandelosche Beek ter plekke een natuurlijke inrichting krijgen en worden de ecologische potenties van het betreffende gebied en aangrenzende natuurgebieden optimaal benut.

NLO9.15Co Zwartwater- De Krosselt

Beschrijving

NLO9.15Co betreft een natuurcompensatieproject in het kader van TradePort West. De compensatie betreft bosaanleg. Met deze versterking van het Zwartwater ontstaat er voor de aangewezen habitattypen van dit Natura 2000-gebied een betere buffer tegen externe invloeden.

NLO9.16CpR Merelweg- De weerd

Beschrijving

NLO9.16CpR levert een bijdrage aan de dwarsverbinding naar de Maas. Door de bestaande boskernen met nieuwe natuur te vergroten en te verbinden komt een doorgang naar de Maascorridor dichterbij en worden de migratiemogelijkheden voor flora en fauna vergroot.

10. STEILRAND VENLO, TEGELEN EN BELFELD

10.1. Beschrijving regio

De regio wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een steilrand aan de oostzijde van het gebied. Deze steilrand vormt een scherpe begrenzing tussen het plateaugebied (hoogterras van de Rijn) en het lagergelegen vlakke en open landschap van de zandgronden (Maasafzettingen). Het hoogterras is bedekt met afzettingen van de Rijn. In het Pleistoceen, de periode waarin de Maas vrij meanderde, is de steilrand gevormd door de eroderende werking van de Maas op het plateaugebied. De steilrand bestaat uit grof, mineraalarm zand. Het geërodeerde materiaal werd veelal direct afgevoerd door de Maas. Het plateaugebied strekt zich uit tot ver over de grens met Duitsland.

Aan de westzijde van de regio zijn nog slechts enkele kleine restanten te vinden van rivierduinen op de hooggelegen rivierterrassen. De terrassen zijn in de laatste ijstijd overdekt geraakt met een laag dekzand en vervolgens samen met rivierzand opgestoven tot stuifduinen. De plaatsen Venlo, Tegelen en Belfeld liggen op deze hoge zandgronden. De rivierduinen zijn aangeplant met naaldhout.

Het plateaugebied bestaat uit reliëfrijke, schrale zandgronden waarop voornamelijk naaldhoutbossen zijn aangeplant. Het noordelijk deel van de Groote Heide nabij Venlo vormt hierop een uitzondering. Het is een restant van de van oudsher gebruikte gemeenschappelijke weidegronden. Het plateaugebied is een belangrijk infiltratiegebied voor grondwater dat zich uitstrekt tot in Duitsland. Plaatselijk komen in de steilrand twee bronniveaus voor met verschillende watertypen. Aan de voet van de steilrand ligt een zone waar het geïnfiltreerde water naar buiten treedt. Ook langs een aantal beken (Rijnbeek, Wilderbeek, Aalsbeek, Maalbeek) treedt kwelwater naar buiten. Afhankelijk van de herkomst en verblijfstijd van het grondwater is het water hard en sterk gemineraliseerd tot matig hard en zwak gemineraliseerd.

Ten zuiden van Belfeld hebben de Schelkensbeek en de Gansbeek zich in het landschap ingesneden. De Aalsbeek en Schelkensbeek hebben zich benedenstrooms ontwikkeld tot een natuurlijke beekloop, omgeven door steilranden.

De natuur- en bosgebieden in de regio sluiten direct aan op grote aaneengesloten natuurgebieden in Duitsland, zoals de Herongerheide, en de Venloër Heide ten oosten van de Groote Heide en de Ravensheide en het Brachterwald aansluitend op Holtmühle ten oosten van Tegelen. Het gebied tussen de steilrand en de bebouwing van Venlo, Tegelen en Belfeld bestaat grotendeels uit een intensieve productieruimte met glastuinbouw, opengrondtuinbouw en boomteelt. Het Meelderbroek, aan de voet van de steilrand en Ulingsheide op het plateau zijn vrijwel geheel bebouwingsvrije, open en jonge ontginningslandschappen met een rechthoekige structuur.

Op een enkele plek nabij Gelooërveld en Hoverland zijn oude bouwlanden met randbebouwing bewaard gebleven. Verspreid in het gebied liggen landgoederen en oude kloosters. Houtproductie vindt voornamelijk plaats in de steilrand bij Venlo, het zuidelijk deel van de Groote Heide en verspreide percelen op het plateau gedeelte van de Jammerdaalsche Heide en Holtmühle. Op de Groote Heide en Jammerdaalsche Heide vindt waterwinning plaats. Ten zuiden van Venlo nabij de Bovenste Molen en nabij Maalbeek worden zand en klei afgegraven.

Door de afwisseling en gradiënten in bodem en waterkwaliteit en kwantiteit is er een grote variatie aan natuur- en landschapswaarden. De Groote Heide is bijzonder door het voorkomen van zeldzame planten- en diersoorten van droge heide, (hei)schraalgrasland en bossen. Rietmoeras en bronbos zijn enkele van de vegetatietypen die zijn aan te treffen op de Jammerdaalsche Heide. Deze hebben zich veelal ontwikkeld in oude Romeinse kleiputten, maar ook de nieuwe afgravingen vormen belangrijke groeiplaatsen. Op het plateaugebied zijn voornamelijk naaldbossen aanwezig. Slechts op enkele plaatsen zijn restanten van Berken-Zomereikenbos, Berkenbroekbos, Bronbos en vochtige en natte heide te vinden. De kwelzone aan de voet van de steilrand is een belangrijk gebied voor natte schraalgraslanden, amfibieën en reptielen. De gehele regio is leefgebied van de Das. Er zijn meerdere burchtlocaties bekend.

De waterkwaliteit van de Rijnbeek, Wilderbeek en Aalsbeek wordt negatief beïnvloed door overstorten die niet aan de norm voldoen. Hierdoor en door intensieve landbouw is er vervuiling en vermessing van het water opgetreden. Ook treden er grote fluctuaties op in debiet van de Aalsbeek, Schelkensbeek en Gansbeek door een toename van de glastuinbouw. De kwaliteit van het ondiepe grondwater, afkomstig van het plateau, wordt negatief beïnvloed door de daar aanwezige intensieve landbouw. Daarnaast treedt er door grondwateronttrekking en waterbeheersingswerken verdroging op. De aanvoer van grondwater in de kwelzone neemt daardoor af. Door intensieve functies als wonen (stedelijk uitloop) en recreatie neemt de druk op de kwetsbare steilrand en kwelzone toe.

De regio wordt door vele infrastructurele werken doorsneden waardoor er versnippering optreedt van bestaande natuur- en bosgebieden en isolatie met naastliggende regio's. De grootste knelpunten zijn de A73, A67, N271, spoorlijn Roermond-Venlo, Kalden-kerkerweg en toekomstige kortsluiting tussen A73 en A74.

10.2. Ontwikkelingsrichting regio

Voor de regio wordt de volgende ontwikkeling nagestreefd:

- optimaal gebruikmaken van de aanwezigheid van kwelwater door het ontwikkelen van plas-dras situaties en natte schraallanden langs beken en de steilrand;
- behoud en verdere ontwikkeling van bronmilieus;
- herstel natuurlijk karakter waterlopen en beken door barrières in het water op te lossen en natuurlijke taluds aanleggen met waar nodig een twee-fasenprofiel met drassig winterbed;
- het scheiden van waterafvoer afkomstig uit landbouwgebied en het kwelwater vanaf het hoogterras;
- bossen omvormen tot meer natuurlijke loofbossen;
- behoud steilrand bossen (voorkomen verder aantasting van de steilrand door nieuwe bebouwing);
- verbinding Groote Heide en Venkoelen versterken (grensoverschrijdend);
- relatie Jammerdaalsche Heide, Holzmühle en Groote Heide versterken langs de steilrand Tegelen en via plateau Ulingsheide. Overleg met Duitse organisaties voor aaneenschakeling van de gebieden via Duits grondgebied;
- grensoverschrijdende relaties versterken met: Herongerheide, Venloër Heide, Ravensheide en Brachterwald door beheerseenheden te vormen met deze gebieden;
- verminderen barrièrewerking van wegen;
- natuurgerichte afwerking delfstoffenwinning;
- aanleg kleine landschapselementen (o.a. poelen).

10.3. Beschrijving deelgebieden

NLO10.01A De Koel en omgeving

Beschrijving

De Koel ligt temidden van glastuinbouwbedrijven in de kwelzone van de steilrand. In de turfgraten worden Groene kikker, Alpenwatersalamander en Heikikker sporadisch waargenomen.

NLO10.02D Herongerberg

Beschrijving

Dit deelgebied ligt op een steilrand binnen de grenzen van het stedelijk gebied Venlo. De steilrand zelf bestaat hoofdzakelijk uit soortenarm droog loof- en naaldbos, maar is vrij sterk bebouwd. Aan de voet van de steilrand bevinden zich op verschillende plaatsen waardevolle bronzones, deels gelegen op privé terrein. Hier ontspringen in een beschaduwde en drassige gebied verschillende stroompjes, die echter al snel overgaan in beschoeiende greppels. Het water stroomt af naar een bronvijver. In het brongebied groeien o.a. de met uitsterven bedreigde Gladde zegge en de sterk bedreigde Paarbladig goudveil. De Herongerberg is van belang voor aan bossen gebonden vogelsoorten. De belangrijkste knelpunten zijn de grote recreatieve druk, invloed van de stadsrand en de glastuinbouw.

Aandachtssoorten

Gladde zegge, Paarbladig goudveil

NLO10.03D Stalberg

Beschrijving

De Stalberg is een onderdeel van het steilrandgebied ten oosten van Venlo en is hoofdzakelijk bedekt met soortenarm Berken-Zomereikenbos. Het bos ligt in het verlengde van de Herongerberg en binnen de grenzen van het stedelijk gebied Venlo. De recreatieve druk is hoog. In het gebied liggen een tennispark, een herstellingsoord (Mgr. Mutsaersoord), een netwerk van paden, een speelwei en huizen. Het is een belangrijk gebied voor aan bossen gebonden vogelsoorten.

NLO10.04A Groote Heide

Beschrijving

De Groote Heide is een groot aaneengesloten heidegebied en ligt op een ondergrond van voedselarme, lemige zandgrond. Plaatselijk is de bodemsamenstelling sterk veranderd door aanvoer van grond van elders. Dit voormalig militair oefenterrein en vliegveld bezit een gevarieerde waardevolle flora en fauna. In het noordelijk deel liggen heiden en goed ontwikkelde schraalgraslanden. Centraal in het gebied liggen Heischraal graslanden, kleine heiderestanten en gemengde bossen. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal akkers, vergraste heide, naaldbossen en gemengde bossen. Het gebied is rijk aan bijzondere en zeldzame paddestoelen. Met name de heide en graslanden zijn soortenrijk. Onder andere de volgende met uitsterven bedreigde soorten zijn hier aangetroffen: Rode dophei, Addertong, Geelhartje, Nachtkoekoeksbloem, Herfsttijloos en Melige toorts. Daarnaast zijn hier aangetroffen Hondsviooltje, Kruipbrem, Kleine pimpernel, IJzerhard en Wit Vetkruid. Het zijn zowel soorten van droge tot vochtige heide, als soorten van meer kalkrijke bodems. Het middendeel van de Groote Heide is in gebruik als zweefvliegveld. Het bestaat uit droog grasland op zwak zure tot zure, vaak lemige bodem en droog loofbos afgewisseld met open heide. Het grasland, vooral de bermen en vochtige plekken langs de rand, is rijk aan zeldzame plantensoorten met o.a. Moeslook, Ruige weegbree en Zachte haver (beide RL2). Deze planten zijn waarschijnlijk aangevoerd met de rivierklei. Het droge loofbos is soortenarm, maar op de vergraste heide en in de droge ruigte komen veel zeldzame planten voor. Het zuidelijke deel bestaat uit soortenarm naaldbos en gemengd bos en Heischraal graslanden. De bijzondere plantensoorten concentreren zich langs de heischrale wegbermen en greppels zoals Lange ereprijs. Ook hier is een aantal kalkindicerende soorten waaronder Marjolein en Glad parelzaad. In deze rijke heidevegetaties komen ook diverse insecten- en vlindersoorten voor waaronder de zeldzame

Aardbeivlinder, het Heideblauwtje (vochtige heide), Koninginnepage en de Heivlinder. De Groote Heide heeft grote betekenis voor diverse aan heide, bosranden, ruigten en struwelen gebonden vogelsoorten waaronder de Roodborsttapuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en Geelgors. De herpetofauna wordt vertegenwoordigd door de Gewone pad, de Bruine kikker, de Middelste groene kikker, de Levendbarende hagedis en de Zandhagedis. De belangrijkste knelpunten zijn de grote recreatieve druk op het gebied en de invloed van de stadsrand (versnippering, fysieke aantasting en vervuiling).

Aandachtsoorten

Zandhagedis, Bont zandoogje, Rode dopheide

NLO10.04A Groote Heide natuur

Beschrijving

NLO10.04A betreft bestaande natuur aan de Klagenfurtlaan. In het gebied is heide en bos ontwikkeld. Het maakt geomorfologisch gezien deel uit van de Groote Heide (NLO10.04A) en wordt hieraan gekoppeld. De doeltypen en aandachtsoorten blijven gelijk.

NLO10.05F Keulse Barrière

Beschrijving

Het betreft de verbinding tussen de Jammerdaalsche Heide en de Groote Heide. Er ligt veel bebouwing. In het gebied is intensieve landbouw aanwezig in de vorm van bouwland en kassen. In de verbindingzone liggen twee percelen droog, soortenarm loofbos op voedselarme grond (een ervan is het Kloosterbos, zie 10.08). Daarnaast zijn er enkele pas aangelegde houtsingels aanwezig. Het is een belangrijke en de enige verbinding voor de Das tussen Midden- en Noord-Limburg. Uiteindelijk zal door dit gebied de A74 worden aangelegd, een verbinding tussen de Autobahn 61 en de A73.

NLO10.07AB Groeve Bovenste Molen

Beschrijving

Deze groeve is grotendeels nog in gebruik voor de winning van zand en klei. Een aantal percelen van de ontgronding zijn al afgewerkt. De totale afwerking van de groeve zal volgens het Eindafwerkplan in 2002 gereed zijn. De kwelsituaties bieden goede kansen voor de ontwikkeling voor waardevolle natuur. Het gebied is voor vogels nu al belangrijk. Bij de Onderste Molen zijn waargenomen: de Grote gele kwikstaart, de Kleine plevier, de IJsvogel, de Oeverzwaluw en Dodaars. Ook zijn hier Watervleermuis en Waterspitsmuis aangetroffen en sporadisch Zandhagedissen en Levendbarende Hagedis.

Aandachtsoorten

Moeraswolfsklauw, Zandhagedis

NLO10.07AB Groeve Bovenste Molen

Beschrijving

NLO10.07AB betreft bestaande natuur ten zuiden van de Tegelseweg. Het bosgebied maakt deel uit van de bosgordel om de Jammerdaalsche Heide (NLO10.07AB) en wordt hieraan gekoppeld.

NLO10.08AB Jammerdaalsche Heide

Beschrijving

Het bos- en natuurgebied ligt op voedselarme, lemige zandgrond. Het gebied is gevarieerd door de aanwezigheid van grote reliëf verschillen, oude kleigroeven, beekjes, kwel- en bronsituaties. Hierdoor is het gebied zowel floristisch als faunistisch gezien soortenrijk. De vegetatie bestaat uit Rietmoeras, bronbos, wilgenstruwelen, heide, Heischraal grasland en afwisselend naald- en loofbossen. De Jammerdaalsche Heide is van bijzonder aardwetenschappelijk belang. Op de Jammerdaalsche Heide liggen diverse oude groeven. Een aantal groeven hebben een kwetsbare oevervegetatie met onder andere Moeraswolfsklauw. Voor amfibieën zijn de kleigaten van grote betekenis. Zo komt hier de bedreigde Alpenwatersalamander voor. In de Venlose Molenbeek worden af en toe Kamsalamanders waargenomen. In het verleden werd ook de Rugstreeppad gesignaleerd. Daarnaast is het gebied belangrijk voor aan bossen en bosranden, heide en

water gebonden vogelsoorten. Aan de westelijke rand, waar sprake is van kwel en vochtige bossen komen Nachtegalen voor. De Jammerdaalsche Heide maakt onderdeel uit van het leefgebied van de Das. De uitgestrekte bossen van dit gebied zijn gevarieerd en van wisselende kwaliteit. Het overgrote deel is loofbos, met alleen langs de zuidooststranden percelen soortenarm naaldbos. Van de loofbossen is ongeveer de helft goed ontwikkeld met veel Hengel in de ondergroei. Dit zijn vooral de bossen op de iets vochtiger en voedselrijkere bodem. De rest is droger en soortenarmer. Een afwijkend bostype met Paarbladig goudveil en Bospaardestaart (beide RL2) ligt als een strook langs de Molenbeek ten noorden van de spoorlijn. Op deze plek komt kwelwater aan de oppervlakte. Het gebied is bekend om de grote rijkdom aan mossen. Ook cultuurhistorisch is de Jammerdaalsche Heide van betekenis. Zo liggen er twee kloosters aan haar zuidrand en twee watermolens aan de Molenbeek. Het gebied wordt doorkruist door diverse oude land- en veldwegen en voor een deel loopt de huidige gemeentegrens tussen Venlo en Tegelen over een, plaatselijk nog duidelijk zichtbare, oude landweer. De oude kleigroeven hebben naast een geo(morfo)logische en ecologische betekenis ook een cultuurhistorische betekenis (Romeinse tijd).

NLO10.11C Egypte

Beschrijving

Dit reservaatgebied bestaat uit een aantal percelen (grasland en akkers) tussen Jammerdaalsche Heide en de spoorweg Roermond-Venlo. Er is plaatselijk sprake van een kwelmilieu en moerassige ruigtes met wilgenopslag. In de ruigtes en wilgenbosjes leven Nachtegaal en Geelgors. Het gebied is foerageergebied van de Das. De glastuinbouw zorgt voor vermesting en vervuiling van de lokale kwelstroom. Bovendien is door zand en waterwinning de toevoer van lokale kwel afgenomen.

Aandachtssoorten

Adderwortel

NLO10.12A Ven Heide

Beschrijving

Het ven ligt op de kwelrijke gradiënt tussen Maasdal en terraswand. Het bestaat uit een moeras met wilgenopslag.

NLO10.14F Aalsbeek

Beschrijving

De Aalsbeek stroomt langs de zuidrand van Tegelen. Ten westen van de spoorlijn Venlo-Roermond heeft de beek een dal ingesneden. De steilranden aan beide zijden zijn tussen de Maas en de Roermondseweg begroeid met een vochtig populierenbos. De oevervegetatie is redelijk ontwikkeld. Plaatselijk treedt kwelwater langs de oevers naar buiten. Tussen de Roermondseweg en de spoorweg zijn de steile beekoevers en de strook ernaast begroeid met een matig ontwikkeld voedselrijk loofbos. Oostelijk van het spoor ligt het kasteel Glazenap. Langs de Aalsbeek komen op enkele plekken de Alpenwatersalamander en de Groene kikker voor. Voorbij het spoor stroomt de Aalsbeek langs een dijkje door een open landschap. Het dijkje bevat bijzondere soorten van meer kalkrijke grond waaronder Rapunzelklokje. In de directe omgeving ten zuiden van de Aalsbeek zijn de Koninginnepage en de Keizersmantel waargenomen.

Aandachtssoorten

Keizersmantel, Adderwortel

NLO10.15AB Holzmühle

Beschrijving

Dit gebied ligt op de overgang van het Maasdal naar het 20 meter hoger gelegen middenteras van de Rijn. Het natuurgebied sluit aan op het uitgestrekte bos en heidegebied Ravensheide-Brachterwald (Duitsland). De enige overgebleven verbinding met de Jammerdaalsche Heide (10.07 A) bestaat uit een smalle strook bos. De ondergrond van het gebied bestaat uit diverse klei-, zand- en grindlagen, bedekt met dekzand en plaatselijk met löss. Een groot deel van het gebied bestaat uit een soortenarm naaldbos met plaatselijk vochtige en droge heideterreinen met veel Dophei, droge ruigten en Heischraal grasland. Zeer sterk

bedreigd is Schaafstro, welk nog op een plek in het gebied voorkomt. Met name de steilrand is geologisch, floristisch en faunistisch gezien waardevol. Onderaan de steilrand treden kwelsituaties op. In de daar voorkomende bron- en broekbossen en populierenaanplant komen veel bedreigde soorten voor, waaronder Paarbladig goudveil en Moerasvaren (beide RL2). In dit gebied bevindt zich een van de weinige plekken in Nederland waar de Gladde zegge staat. In de bossen is sprake van verdroging en verzuuring. In het zuiden van De Holzmühle, ten zuiden van de Maalbekerweg, ligt een vochtig loofbos waarin kwelwater aan de oppervlakte komt. Hier komt Bospaardestaart voor. Hoger op de helling, waar voedselarme lemige zandlagen de ondergrond vormen, gaat het vochtig loofbos over in Berken-Zomereikenbos en Eiken-Haagbeukenbos. De smal toelopende zuidpunt is een aflopende steilrand met eenderde naaldbos en tweederde droog loofbos, beide soortenarm, maar met Boshavikskruid. Bij De Wielder ligt een verzuigd Elzenbroekbos. De Holzmühle is een belangrijk leefgebied voor aan loofbos en heide gebonden vogelsoorten met onder meer Boomklever, Glanskop en Boomleeuwerik. De Poelkikker komt op enkele plaatsen voor in vennetjes rond Maalbeek. In het grensgebied in het zuidelijk deel zijn waarnemingen bekend van de Zandhagedis. De Das heeft in De Holzmühle een burcht en heeft er zijn foerageergebied. In het zuidelijk deel van het gebied komt de Keizersmantel voor.

Aandachtssoorten

Keizersmantel, Vinpootsalamander, Gladde zegge

NLO10.16A Groeve Wambach

Beschrijving

Het betreft een voormalige klei- en zandgroeve. Nadien is het gedeeltelijk in gebruik als vuilstort. Door de aanwezigheid van een hertenkamp, de visvijver en het bosgebied is het gebied een belangrijk uitloopgebied voor Tegelen-oost.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO10.17Cp Akkers Holzmühle

Beschrijving

Dit reservaatgebied bestaat uit een aantal akkers temidden van de droge naald- en loofbossen op De Holzmühle. Het is foerageergebied van de Das. In dit deelgebied is realisatie van boscompensatie toegestaan.

Aandachtssoorten

Keizersmantel

NLO10.18A Groeve Laumans en Maalbeek

Beschrijving

Groeve Laumans en Maalbeek liggen op het hoogterras van de Maas. De bodem bestaat hoofdzakelijk uit grind en grofzandige kalkarme grond. In het noorden van het gebied ligt groeve Laumans, in het zuiden groeve Maalbeek. In het gebied tussen beide groeven zal ontgroning plaatsvinden. Door de ontgroning zal plaatselijk leemhoudend zand aan de oppervlakte komen en kwelwater naar buiten treden. De reeds aanwezige groeven in het gebied zijn floristisch waardevol (o.a. Geelgroene zegge, RL2). Maar ook voor de herpetofauna hebben ze een bijzondere betekenis. Op plaatsen waar de groeven zich vullen met grondwater komt de Alpenwatersalamander voor en in toenemende mate ook Rugstreeppadden. Daarnaast zijn er enkele vennetjes aanwezig. In één daarvan op de Maalbekerhöhe komt de zeldzame Vinpootsalamander voor. De Groene kikker is vrij algemeen en ook de Poelkikker komt op enkele plaatsen voor in vennetjes rond Maalbeek. Op restanten van droge heide en in de voormalige groeve Maalbeek werd in de jaren tachtig nog de Zandhagedis aangetroffen. Nu wordt hier alleen de Levendbarende hagedis nog aangetroffen. Het gebied in en rond groeve Maalbeek is eveneens een belangrijk leefgebied voor aan ruigten en struwelen gebonden vogels, waaronder de Geelgors. In de wanden van de tegen de Duitse grens gelegen klei- en zandgroeven werd in 1991 een kolonie van oeverzwaluwen waargenomen. Het is juist in de groeven dat de

geologische opbouw van de diverse formaties, fluviatiele en glaciale afzettingen en fossielen het best zichtbaar zijn.

Aandachtssoorten

Kleine ijsvogelvinder, Vinpootsalamander

NLO10.19Cp

Roermondse weg

Beschrijving

Het natuurontwikkelingsgebied ligt tussen de Maas en de Roermondseweg en is hoofdzakelijk in gebruik als akker.

NLO10.20Cp

Vossendal

Beschrijving

Dit natuurontwikkelingsgebied ligt in een kwelzone onderaan de steilrand. Langs de bronbeek liggen drassige gras- en hooilanden op een venige ondergrond. Juist deze natte biotopen zijn geschikt voor kwetsbare zeggensoorten, zoals Geelgroene zegge en Draadzegge (beide RL2). Daarnaast vormen deze plas-dras situaties een geschikte biotoop voor amfibieën (Alpenwatersalamander, Rugstreeppad, Groene kikker en Kamsalamander). Het gebied is leef- en foerageergebied van de Das. De oevers van de Aalsbeek zelf zijn floristisch goed ontwikkeld, met zowel kwel-indicerende soorten, als hogerop de oever soorten van droge schrale omstandigheden. Langs de oevers twee staan Kleine watereppe en Moeraszegge. Daarnaast staan er een aantal bedreigde soorten, o.a. Reuzenpaardenstaart. Het kleinschalige landschap aan de rand van het natuurgebied Holtmühle herbergt onder meer de Roodborsttapuit en Nachtegaal. De belangrijkste problemen voor de kwelzone zijn de vermessing en vervuiling van de lokale kwelstroom, de verminderde aanvoer van diep kwelwater als gevolg van zandwinning en waterwinning en de mogelijke hydrologische gevolgen van de aanleg van de A73. Door intensieve land en tuinbouw in de nabije omgeving is er vervuiling en vermessing van het water in de Aalsbeek opgetreden. Het toegevoegde deel nieuwe natuur wordt grotendeels door een natuurcompensatie van de firma Sanders en Geraedts BV ingevuld (9 ha).

Aandachtssoorten

Gevlekte orchis

NLO10.21Cp

Klooster Schoneborg

Beschrijving

Dit reservaatgebied bestaat uit grasland, omgeven door kleine oppervlakten naaldbos aan drie zijden. Het is foerageergebied van de Das.

NLO10.22C

De Wielder

Beschrijving

Het reservaatgebied maakt deel uit van de kwelzone onderaan de steilrand van het Maas- en Rijnterras. Aan weerszijden van de Bovenste Schorfweg liggen hoofdzakelijk akkers. In het westen worden de percelen begrensd door een waterloop met een redelijk tot goed ontwikkelde oeervervegetatie. Het is onderdeel van het leefgebied van de Das. De problemen voor de kwelzone komen overeen met gebied Vossendal (10.17 Cp).

NLO10.23CpR

Wilhelminahoeve en Hooverheide

Beschrijving

NLO10.23CpR vervangt (delen van) o.a. NLO10.23Gb, 10.24.1Rj en 10.24.2Rj. Het gebied heeft hoge potenties voor natuurontwikkeling en vormt een schakel in de kwelzone langs delen van de Nederlands-Duitse grens. Het gebied is gelegen tegen de steilrand tussen de kalkrijke kwelzone van Vossendal en de zuurdere kwelzone van het Meerlebroek. Hierdoor komt er in dit gebied afwisselend diepe kalkrijke kwel en ondiepe zuurdere kwel voor. Door begrenzing van dit gebied kan de natuurlijke gradiënt van hoog naar laag en van droog naar nat worden ontwikkeld waardoor de Duits-Nederlandse natuur wordt versterkt. Omdat er ook nog sprake is van een overgang van basisch (kalkrijk) naar zuur zal de biodiversiteit en de variatie in het

gebied toenemen. Door de aaneengesloten zone is het mogelijk om de waterhuishouding beter te regelen en zo negatieve hydrologische gevolgen tegen te gaan.

NLO10.23Gb Wilhelminahoeve en Hoverheide

Beschrijving

Het gebied bestaat grotendeels uit weilanden en enkele restanten oud bouwland rond de Wilhelminahoeve en zuidelijker op de Hoverheide. Het voormalige drassige gebied is ontwaterd door een uitgebreid stelsel van sloten. In de oevers daarvan werden in het gebied nabij de Hoverheide soorten van schrale vochtige omstandigheden aangetroffen, zoals Tormentil en Hazezegge.

NLO10.25Cp Hoverheideweg

Beschrijving

Het natuurontwikkelingsgebied bestaat uit verspreid liggende stukken akkerbouw en weiland tussen De Holtmühle (10.15 AB) en Bolenberg (10.28 B). Ze vormen een belangrijk onderdeel in de verbindingzone tussen beide gebieden. Een groot deel van het gebied grenst aan het Brachterwald, een uitgestrekt bosgebied in Duitsland. Het natuurontwikkelingsgebied maakt deel uit van het leefgebied van de Das. In het gebied is een burcht aanwezig.

NLO10.26Rj Hoverheide/Gansbeek

Beschrijving

Deze ecologische verbindingzone ligt rondom de smalle strook van het natuurontwikkelingsproject langs de Gansbeek. Het is leefgebied van de Das. Aan de westrand van het Hoverveld is de Koninginnepage waargenomen. Door de inzet van een ruime jas beheersgebied kunnen soortenrijke graslanden en poelen in de ecologische verbindingzone worden ontwikkeld. Dit deelgebied verbindt het Maasdal met het hoogterras, dat tot ver in Duitsland doorloopt. Op deze wijze wordt een uitwisseling van flora en fauna (o.a. voor Das en Kamsalamander) mogelijk tussen de natuurontwikkelingsprojecten langs de Maas en de natuurgebieden op het hoogterras zowel in Nederland als in Duitsland. Er kan in dit deelgebied voor maximaal 15 hectaren een beheersovereenkomst worden afgesloten. De beheershectaren voor Vochtig kruidenrijk grasland zijn alleen toegestaan langs de "kern" van deze verbindingzone die bestaat uit een smalle strook die is aangewezen als natuurontwikkelingsproject (10.25 Cp). Wanneer in dit gebied de aanleg van bos bijdraagt aan het realiseren van de ecologische verbindingzone kan naast bovengenoemde doeltypen ook bos gerealiseerd worden.

Aandachtssoorten

Das Kamsalamander

NLO10.27D Ronkenstein

Beschrijving

Dit deel van het bos Ronkenstein bestaat bijna volledig uit soortenarm dennenbos. Een klein gedeelte bestaat uit droog loofbos.

NLO10.28B Bolenberg

Beschrijving

Het bos bestaat uit loof en naaldbos op een voedselarme, droge dekzandgrond. De bossen worden van noord naar zuid doorsneden door een spoorlijn en door het beekdal van de Gansbeek. Als gevolg van erosie heeft de beek een dal ingesneden die begroeid is met droog loofbos. Dit bos bezit een goed ontwikkelde ondergroei met o.a. Dalkruid. In het dal komt basenrijk kwelwater aan de oppervlakte. Hier ligt een goed ontwikkeld vochtig loofbos van het bronbostype, met de zeldzame Vingerhelmbloem en de RL2-soorten Paarbladig goudveil, Bleeksporig bosviooltje, Groot heksenkruid en Groot springzaad. Dit loofbos ligt in het stimuleringsplangebied van Midden-Limburg-Oost. De Bolenberg maakt deel uit van het leefgebied van de Das. Heideblauwtje, Koninginnepage, Heivlinder komen in het gebied of in de directe omgeving voor.

Aandachtssoorten

NLO10.29F Ulingsheide

Beschrijving

Deze ecologische verbindingszone is van belang om de verbinding tussen het bos- en natuurgebied Holtmühle en de Jammerdaalsche Heide tot stand te brengen. De bossen van de beide kloosters in het gebied vervullen een belangrijke rol in deze verbindingszone.

NLO10.30A Hoverheide-Gansbeek

Beschrijving

Het gebied bestaat uit meerdere stroken loofbos die tegen de Gansbeek zijn gelegen. Een klein deel is weiland. In het gebied is ondermeer Rode wouw (RL4) en Grauwe vliegenvanger gekarteerd.

NLO10.31CpR Stalberg-Groote Heide

Beschrijving

NLO10.31CpR verbindt het Schaapsdijkpark ten westen van de Postweg met de Groote Heide ten oosten van de Klagenfurtlaan. Aan de zuidzijde van het deelgebied heeft bosaanplant plaatsgevonden. Het gebied vormt na ontwikkeling een overgang tussen gesloten bos en open heideterrein. Door vergroting van de Groote Heide en de koppeling met het park ontstaan er mogelijkheden om de recreatiedruk in dit gebied beter te zoneren.

NLO10.32CpR Lovendaal

Beschrijving

Het deelgebied bestaat uit Meerveengronden en wordt gevoed met kwelwater dat van(onder) de steilrand afkomstig is. Met de begrenzing van NLO10.32CpR wordt een bestaand brongebied (NLO10.35A) langs de A67 verbonden met de doorgaande structuur van de Robuuste verbinding. Door de geringe omvang van het gebied is er sprake van grote externe invloeden. Versterking is hierdoor gewenst. Ook wordt verdere versnippering tegengegaan.

NLO10.33CpR verbindingszone Keulse Barrière

Beschrijving

NLO10.33CpR vervangt (delen van) 10.05F en maakt een belangrijke verbinding mogelijk in een door bebouwing en infrastructuur versnipperd gebied. De verbinding is op de oostoever van de Maas de enige Nederlandse mogelijkheid voor grotere zoogdieren om te migreren tussen Midden- en Noord-Limburg. Omdat de maatvoering in dit deel van de Robuuste verbinding op zijn smalst is (de mogelijkheden zijn beperkt) is aanvulling met nieuwe natuur en groen door andere initiatieven zoals landgoedontwikkeling of natuurcompensatie wenselijk. Er is voor het gebied rond de Beckersweg 30 ha Nieuwe Natuur gereserveerd. Dit wil zeggen dat er in dit gebied uiteindelijk 30 ha concreet begrensd zal worden als nieuwe natuur. De rood-groene ontwikkelingen worden door de gemeente Venlo op korte termijn in samenspraak met de streek en provincie verder uitgewerkt. De totale verbinding zal voldoende dekking en rust moeten bieden. De drukke infrastructuur zal passeerbaar gemaakt worden voor het Edelhert. Op Duits grondgebied is een verbinding wellicht op termijn ook mogelijk, maar dit heeft bestuurlijk en technisch nog een lange weg te gaan. Voor een werkende verbinding tussen Midden- en Noordlimburg is het realiseren van beide verbindingen zeer gewenst.

NLO10.34CpR Ulingsheide aan den Berg

Beschrijving

NLO10.34CpR verbindt in het zuiden de Jammerdaalsche Heide met Holtmühle/Groeve Wambach aan Nederlandse zijde en de Ravensheide aan Duitse zijde. Door de uitbreiding van de Jammerdaalsche Heide zal er een rustgebied ontstaan. Dit gebied is van belang om de passeerbaarheid van andere drukke/smaller delen van de verbinding te vergemakkelijken. Via Duits grondgebied is een verbinding met

de Grote Heide wellicht op termijn ook mogelijk, maar dit heeft bestuurlijk en technisch nog een lange weg te gaan. Voor een werkende verbinding tussen Midden- en Noordlimburg is het realiseren van beide verbindingen zeer gewenst. Bij de ontwikkeling wordt rekening gehouden met de cultuurhistorie van het gebied.

NLO10.35A Lovendaal-Arenborg

Beschrijving

NLO10.35A betreft bestaande natuur. Het deelgebied bestaat uit Meerveengronden en wordt gevoed met kwelwater dat van (onder) de steilrand afkomstig is. Met de begrenzing van NLO10.32CpR wordt dit brongebied langs de A67 verbonden met de doorgaande structuur van de Robuuste verbinding. Door de geringe omvang zijn er veel externe invloeden op dit gebied en is versterking gewenst. Hierdoor wordt verdere versnippering tegengegaan.

NLO10.36B Bos verbindingszone Keulse Barriere

Beschrijving

NLO10.37B betreft een tweetal bosjes die deel uit gaan maken van de verbindingszone die de verbinding tussen Midden-en Noord-Limburg op de oostoever van de Maas mogelijk maakt. De bosjes geven voor een groot deel al de dekking die belangrijk is om de rust in het gebied te garanderen.